

Przegląd Prawa Egzekucyjnego

Nr 12/2018

ISSN 1731-030X

W numerze:

Marcin Uliasz

Przychód czy wynagrodzenie prowizyjne,
czyli o problemie intertemporalnym

Maciej Klonowski

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego
z dnia 30 stycznia 2018 r. (III CZP 98/17)

CURRENDA

Przegląd Prawa Egzekucyjnego

PRZEGŁĄD PRAWA EGZEKUCYJNEGO

Miesięcznik

KOMITET REDAKCYJNY:

REDAKTOR NACZELNY

Prof. zw. dr hab. Sławomir Cieślak

REDAKTORZY TEMATYCZNI

Prof. zw. dr hab. Janusz Jankowski – prawo postępowania egzekucyjnego

Dr Tomasz Banach – prawo dotyczące ustroju samorządu komorniczego

REDAKTOR PROWADZĄCY I JĘZYKOWY

Mgr Magdalena Ruzicka – język polski

SEKRETARZ REDAKCJI

Dr Grzegorz Sikorski

RADA NAUKOWA

PRZEWODNICZĄCY

Prof. zw. dr hab. Janusz Jankowski

CZŁONKOWIE

Prof. dr Elena Borisova

Prof. zw. dr hab. Andrzej Jakubecki

Prof. dr hab. Vytautas Nekrošius

Prof. dr Vladimir Yarkov

Dr Tomasz Banach

Dr Anna Barańska

Dr hab. Michał Krakowiak

Dr Rafał Łyszczek

Dr Mariusz Sorysz

LISTA RECENZENTÓW CZASOPISMA

Prof. Natalie Fricero

Prof. nadzw. dr hab. Agnieszka Góra-Błaszczkowska

Prof. zw. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ

Prof. nadzw. dr hab. Izabella Gil

Dr hab. Andrzej Jarocho

PPE znajduje się na liście czasopism punktowanych MNiSW z wynikiem 6 punktów.

Wersją pierwotną czasopisma jest wersja drukowana.

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesieniem na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę, autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do dokonywania w nadesłanych tekstach skrótów, poprawek stylistycznych, językowych i interpunkcyjnych, wprowadzania śródtytułów, a także innych zmian, niemających jednak wpływu na ich zawartość merytoryczną. Tezy zawarte w artykułach stanowią wyraz poglądów autorów i nie muszą odzwierciedlać poglądów Redakcji.

Nakład 600 egz.

Sopot 2018

© Copyright by

Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1731-030X

Currenda Sp. z o.o.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

e-mail redakcji: ppe@currenda.pl

tel. Sekretarza redakcji: 602 720 142

e-mail: Sekretarza redakcji: grzegorz.sikorski@currenda.pl

tel.: 58 550 38 75, faks: 58 712 90 65

www.sklep.currenda.pl

www.currenda.pl/przeglad

*Drogim Czytelnikom
i Autorom*

życzymy

*Wesołych Świąt Bożego Narodzenia
oraz wszelkiej pomyślności,
jak również wielu sukcesów
zawodowych i osobistych
w Nowym Roku*

Wydawca
„Przeglądu Prawa Egzekucyjnego”,
Redaktor Naczelny,
Redakcja i Rada Naukowa Czasopisma

W NUMERZE:

ARTYKUŁY

- 9 **Przychód czy wynagrodzenie prowizyjne, czyli o problemie intertemporalnym**
Provisions Income or Commission-based Remuneration – Interim Problem
dr Marcin Uliasz, sędzia Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie
- 25 **Struktura i wielkość kancelarii komorniczych, a skuteczność egzekucji w związku ze zmianami art. 8 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji – część II**
Structure and Size of Enforcement Officers' Offices and Enforcement Effectiveness with Reference to Amendments of Art. 8 of the Act on Judicial Enforcement Officers and Enforcement Proceedings – Part Two
Kamil Kazimierczak, sędzia Sądu Rejonowego w Brzezinach
- 45 **Egzekucja należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego**
Enforcement of Amounts Paid out from Child Maintenance Fund
Natalia Kublin, asesor komorniczy; słuchaczka seminarium doktoranckiego w Katedrze Postępowania Cywilnego II WPiA Uniwersytetu Łódzkiego

GLOSY

- 75 **Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2018 r. (III CZP 98/17)**
Gloss to the Resolution of the Supreme Court of 30 January 2018 (III CZP 98/17)
Maciej Klonowski, sędzia Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku, delegowany do pełnienia obowiązków w Ministerstwie Sprawiedliwości (Wydział Prawa Cywilnego)

Elektronizacja polskiego sądowego postępowania egzekucyjnego

Katarzyna Łakoma

MAKSYMALNIE
ZWIĘKSZ
EFEKTYWNOŚĆ
W SWOJEJ KANCELARII
KOMORNICZEJ!

Cena standardowa
~~89 PLN~~

Cena w subskrypcji

66,75 PLN

KSIAŻKĘ MOŻESZ ZAMÓWIĆ NA

WWW.SKLEP.CURRENDA.PL

STRESZCZENIE **Przychód czy wynagrodzenie prowizyjne, czyli o problemie intertemporalnym**

Z dniem 1 stycznia 2019 r. wchodzi w życie ustawa o komornikach sądowych oraz o kosztach komorniczych. Według nowych przepisów opłaty egzekucyjne nie stanowią przychodu komornika, ale są należnościami budżetu państwa. Komornikowi przysługuje wynagrodzenie prowizyjne będące ułamkiem tego przychodu. W ustawie o kosztach komorniczych przewidziano, że w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed 1 stycznia 2019 r. znajdują zastosowanie przepisy dotychczasowe. Nie jest jednak jasne, czy nowe regulacje o wynagrodzeniu prowizyjnym odnoszą się do opłat egzekucyjnych ustalonych po 1 stycznia 2019 r. na podstawie dotychczasowych przepisów, czy tylko do opłat egzekucyjnych ustalonych na podstawie nowej ustawy o kosztach komorniczych. Celem niniejszego artykułu jest omówienie tego zagadnienia, z punktu widzenia przepisów przejściowych zawartych w cytowanych ustawach. Argumentacja przedstawiona w opracowaniu prowadzi do wniosku, że przepisy o wynagrodzeniu prowizyjnym odnoszą się wyłącznie do tych opłat egzekucyjnych, które są ustalane na podstawie nowej ustawy o kosztach komorniczych. Natomiast opłaty, które są ustalane na podstawie przepisów dotychczasowych są nadal przychodem komornika.

Słowa kluczowe: *przepisy intertemporalne, wynagrodzenie prowizyjne komornika, opłaty egzekucyjne*

SUMMARY **Provisions Income or Commission-based Remuneration – Interim Problem**

The Law on Judicial Enforcement Officers and on Enforcement Costs will become binding starting from 1 January 2019. Under the new regulations, enforcement fees are the state budget receivables and they do not constitute the judicial officer's revenue. The judicial officer is entitled to the commission-based remuneration which constitutes a fraction of this revenue. The law on enforcement costs provides that the provisions binding so far shall apply to proceedings which have been instituted and will be incomplete before 1 January 2019. However,

it is unclear whether the new regulations on commission-based remuneration refer to collection fees set after 1 January 2019 on the basis of the existing provisions, or only to collection fees established on the basis of the new law on enforcement costs. The purpose of this article is to discuss this issue from the point of view of the interim provisions set out in the above laws. The arguments presented in the article lead to the conclusion that the provisions on commission-based remuneration relate only to those collection fees which are determined on the basis of the new law on enforcement costs, while the fees that shall be fixed on the basis of the existing regulations still constitute the revenue of the judicial enforcement officer.

Keywords: *interim provisions, commission-based remuneration of the judicial officer, enforcement fees*

Przychód czy wynagrodzenie prowizyjne, czyli o problemie intertemporalnym

1. Wstęp

Z dniem 1 stycznia 2019 r. wchodzi w życie dwie ustawy regulujące działalność komorników sądowych, czyli ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych¹ oraz ustawa z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych². Zastąpią one ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji³. Nowe ustawy normują zagadnienia ustrojowo–organizacyjne dotyczące wykonywania zawodu komornika oraz finansowania jego działalności.

Regulacje poświęcone finansowym aspektom działalności komorników sądowych zostały podzielone na dwa zbiory. Pierwszy z nich obejmuje zagadnienia związane z uiszczaniem kosztów komornikowi przez uczestników prowadzonego przez niego postępowania. Z uwagi na to, że kwestie te dotyczą obowiązków (ciężarów) uczestników postępowania wobec komornika, koszty te określono mianem „kosztów komorniczych”⁴. Obowiązki i ciężary osób biorących udział w postępowaniu oraz skorelowane z nimi

¹ Dz.U. poz. 771 z późn. zm.; dalej: u.k.s.

² Dz.U. poz. 770; dalej: u.k.k.

³ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1309 z późn. zm.; dalej: u.k.s.e.

⁴ Analogicznie, jak koszty sądowe, które są kosztami uiszczanymi na rzecz sądu.

kompetencje komornika zostały unormowane w ustawie o kosztach komorniczych. Drugi zbiór to zagadnienia związane z finansowaniem działalności komornika sądowego. Odnoszą się one bezpośrednio do działalności komornika sądowego i dlatego unormowania należące do tego zbioru zamieszczono w ustawie o komornikach sądowych.

Przepisy przynależne do obu wyróżnionych zbiorów są ze sobą powiązane⁵. Powiązania te są niekiedy wyrażone *expressis verbis* w tekście normatywnym. Przykładem takiej korelacji jest przepis art. 149 ust. 1 u.k.s., w którym wskazano, że opłata egzekucyjna stanowi niepodatkową należność budżetową o charakterze publicznoprawnym pobieraną za czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2, na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. poz. 770). Natomiast w art. 149 ust. 3 u.k.s. zdefiniowano pojęcie uzyskanych opłat egzekucyjnych w ten sposób, że są to „opłaty faktycznie pobrane lub ściągnięte na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych”. *Prima facie*, wydaje się, że również i te przepisy nie pozostają w kolizji. Wątpliwość dotycząca rodzaju relacji (zgodnościowej albo kolizyjnej) między tymi przepisami powstaje jednak w razie uwzględnienia regulacji przejściowych normujących wpływ nowych ustaw na postępowania wszczęte i niezakończone przez komornika sądowego przed dniem 1 stycznia 2019 r.

2. Zmiana stanu prawnego i przepisy przejściowe

W dotychczasowym stanie prawnym wpływy z opłat stanowią w całości przychód komornika. Z tego przychodu potrącane są koszty działalności egzekucyjnej komornika, a pozostała część stanowi dochód („wynagrodzenie”) komornika.

⁵ Przejawem takiego powiązania (w tym przypadku jest to relacja zgodności) jest m.in. zupełny katalog wydatków zawarty w art. 6 u.k.k. oraz egzemplifikacyjny katalog kosztów działalności komornika. W razie przyjęcia innego modelu, nie byłoby jasne, które rozchody komornika stanowią wydatki w rozumieniu art. 6 u.k.k. i powinny być finansowane przez strony (uczestników postępowania) w formie zaliczek, a które rozchody komornik pokrywa z przychodów z uzyskanych opłat.

W art. 149–151 u.k.s. przewidziano odmienny reżim („system prowizyjny”) w tym zakresie. Zgodnie z art. 149 ust. 1 u.k.s. opłata egzekucyjna stanowi niepodatkową należność budżetową o charakterze publicznoprawnym pobieraną za czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2, na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych. Uzyskane opłaty egzekucyjne, po potrąceniu wynagrodzenia prowizyjnego komornika, stanowią dochód budżetu państwa i podlegają przekazaniu na rachunek, o którym mowa w art. 196 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶, urzędu skarbowego właściwego ze względu na siedzibę kancelarii, w terminie do 5 dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym zostały uzyskane (art. 149 ust. 2 u.k.s.). Natomiast w cytowanym wyżej art. 149 ust. 3 u.k.s. wskazano, że uzyskane opłaty egzekucyjne to opłaty faktycznie pobrane lub ściągnięte na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych.

Wśród przepisów przejściowych w ustawie o komornikach sądowych zamieszczono jednak art. 283 ust. 1 u.k.s., który stanowi, że przepisów art. 149–151 tej ustawy nie stosuje się do opłat egzekucyjnych prawomocnie ustalonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Opłaty te przypadają komornikowi, zastępcy komornika, komornikowi odwołanemu, komornikowi, którego powołanie na stanowisko komornika wygasło z mocy prawa, albo spadkobiercom zmarłego komornika zgodnie z dotychczasowymi przepisami (art. 283 ust. 2 u.k.s.).

Może się wydawać, że te regulacje również ze sobą nie kolidują. Skoro bowiem nowy system wynagrodzenia prowizyjnego odnosi się do opłat egzekucyjnych uzyskanych na podstawie ustawy o kosztach komorniczych (art. 149 ust. 1 i 3 u.k.s.), to nie może on dotyczyć opłat ustalonych przed dniem 1 stycznia 2019 r. Przed tą datą opłaty egzekucyjne mogły być „ustalone” tylko na podstawie dotychczasowych przepisów.

⁶ Dz.U. z 2017 r., poz. 2077 oraz t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 62.

Należy jednak uwzględnić przepisy przejściowe zawarte w ustawie o kosztach komorniczych. W art. 52 ust. 1 u.k.k. przewidziano, że do postępowań wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Oznacza to, że w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 stycznia 2019 r. do kosztów (opłat i wydatków) należy stosować przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji⁷. Wyjątek jest przewidziany w art. 52 ust. 2 u.k.k., który stanowi, iż przepisy art. 29 i 30 u.k.k. stosuje się we wszystkich postępowaniach od momentu wejścia w życie ustawy. Wynika stąd, że w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego (art. 29 u.k.k.) lub w razie stwierdzenia, że postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte „oczywiście niecelowo” lub przeciwko innej osobie niż dłużnik wskazany w tytule wykonawczym (art. 30 u.k.k.), od dnia 1 stycznia 2019 r. we wszystkich postępowaniach (bez względu na datę ich wszczęcia) są pobierane opłaty przewidziane w art. 29 i 30 u.k.k. (czyli w nowej ustawie).

3. Nieuregulowany problem przechodni

Należy zwrócić uwagę na taką „sytuację intertemporalną”, która nie została unormowana w art. 283 u.k.s. Chodzi o opłaty egzekucyjne w sprawie wszczętej i niezakończonej przed wejściem w życie nowych ustaw, w której uprawnienie się postanowienia komornika o ustaleniu opłaty (opłat) egzekucyjnej następuje dopiero po wejściu w życie

⁷ Przepis ten wprowadza tzw. zasadę jedności (jednolitości) postępowania, którą określa się również mianem zasady kontynuacji. Jej istota polega na tym, że w postępowaniu wszczętym i niezakończonym przed wejściem w życie nowej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, aż do zakończenia tego postępowania. Zaletą tej zasady jest jednolitość reżimu prawnego stosowanego w całym postępowaniu. Wadą jest to, że po wejściu w życie nowej ustawy powstają dwa różne reżimy prawne stosowane w zależności od daty wszczęcia postępowania, a dawna ustawa jest niekiedy stosowana przez bardzo długi okres (np. w razie długotrwałych postępowań egzekucyjnych w celu zaspokojenia należności alimentacyjnych). Szerzej na ten temat: M. Uliasz, *Reguły intertemporalne w polskim postępowaniu cywilnym*, PS 2008, nr 3, s. 42 i n.; M. Walasik, *Intertemporalna reguła kontynuacji w prawie procesowym cywilnym* [w:] *Proces cywilny. Nauka – kodyfikacja – praktyka. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Feliksowi Zedlerowi*, pod red. P. Grzegorzcyka, K. Knoppka, M. Walasika, Warszawa 2012, s. 326 i n.

tych ustaw. Chodzi tu o postępowania, w których postanowienie o ustaleniu opłat jest wydawane przed dniem 1 stycznia 2019 r., ale jego uprawomocnienie następuje po tym dniu, oraz postępowania, w których postanowienie to jest wydawane po wejściu w życie nowych ustaw. Podstawę ustalenia opłat w takich postanowieniach stanowią przepisy dotychczasowe, co wynika z art. 52 ust. 1 u.k.k.⁸ W początkowym okresie obowiązywania nowych ustaw to właśnie takie sprawy będą najczęściej występowały w praktyce, a przepis art. 283 ust. 1 u.k.s. nie dotyczy opłat ustalonych w takich sprawach.

4. Wnioskowanie *a contrario* z art. 283 ust. 1 u.k.s.

Przepis art. 283 ust. 1 u.k.s. wyłącza stosowanie przepisów art. 149–151 u.k.s. jedynie do opłat egzekucyjnych prawomocnie ustalonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Pojawia się zatem pytanie, czy na podstawie tego przepisu w odniesieniu do przedstawionej wyżej „sytuacji intertemporalnej” byłoby uprawnione zrekonstruowanie normy prawnej przy wykorzystaniu wnioskowania *a contrario*. W razie aprobaty takiego podejścia, z przepisu tego można by było wywnioskować, że do wszystkich opłat egzekucyjnych prawomocnie ustalonych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się art. 149–151 u.k.s.⁹ Oznaczałoby to,

⁸ Wyjątki od tej reguły pojawiają się w sprawach, w których zachodzą przesłanki do ustalenia opłat na podstawie art. 29 lub 30 u.k.k. Warto dodać, że w razie częściowego wyegzekwowania świadczenia i umorzenia postępowania w pozostałej części, dojdzie zazwyczaj do ustalenia w tym samym postanowieniu dwóch opłat, z których jedna będzie ustalona na podstawie przepisów dotychczasowych (opłata od wyegzekwowanego świadczenia ustalona na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e.), a druga – na podstawie przepisów nowej ustawy (np. na podstawie art. 29 ust. 4 u.k.k.). Należy też zaznaczyć, że nawet w takiej sprawie, w której komornik wydał postanowienie o ustaleniu opłat przed dniem 1 stycznia 2019 r., może dojść do ustalenia opłat na podstawie art. 29 lub 30 u.k.k. W razie rozpoznawania po tym dniu skargi na to postanowienie komornika, zażalenia na postanowienie sądu w przedmiocie tej skargi albo – odpowiednio – skargi na orzeczenie referendarza sądowego, sąd będzie obowiązany stosować art. 29 lub art. 30 u.k.k. w razie stwierdzenia, że zachodzą przewidziane w nich przesłanki (art. 52 ust. 2 u.k.k.).

⁹ Wydaje się, że za takim rozwiązaniem opowiada się: J. Prasalek [w:] *Komentarz do art. 283 ustawy o komornikach sądowych*, Lex 2018.

że we wszystkich takich przypadkach opłaty egzekucyjne podlegałyby nowemu „systemowi prowizyjnemu” bez względu na to, czy podstawę ich ustalenia stanowiły przepisy ustawy nowej czy dawnej.

Powszechnie przyjmuje się, że trafność wnioskowania z przeciwnieństwa zależy od ustalenia, czy w przepisie określono skutki prawne (kwalifikację prawną) w odniesieniu do pełnego zbioru faktów. Tylko w razie uznania, że ustawodawca w przepisie prawa wymienił wszystkie stany faktyczne, z którymi powiązał określony skutek prawny (kwalifikację prawną), można przyjąć, iż skutek ten nie powstaje w razie zaistnienia innych stanów faktycznych. Jak wskazuje L. Morawski, sądy uważają wnioskowanie *a contrario* za dopuszczalne wtedy, gdy dana regulacja ma charakter zamknięty i zupełny, natomiast za niedopuszczalne, gdy jest ona otwarta i niezupełna¹⁰. Zdaniem S. Grzybowskiego, nie każdy przepis prawa posiada wyczerpujący charakter, a gdybyśmy nawet przyjęli, że pewna dyspozycja obowiązuje wyłącznie w związku z określoną hipotezą, to nie wynika stąd jeszcze, aby w związku z przeciwną hipotezą miała obowiązywać przeciwna dyspozycja¹¹. Z tego względu dopuszcza się wnioskowanie *a contrario* w ramach wykładni takich przepisów, w których *expressis verbis* podkreślono, że skutek prawny (kwalifikacja prawną) ma miejsce „tylko”, „jedynie”, „wyłącznie” w razie zaistnienia stanu faktycznego wskazanego w przepisie. W pozostałych przypadkach zaleca się zachowanie szczególnej ostrożności przy odwoływaniu się do korzystania z tej metody rozumowania prawniczego¹².

Przepis art. 283 ust. 1 u.k.s. wyłącza stosowanie art. 149–151 u.k.s. w odniesieniu do pewnej grupy możliwych sytuacji intertemporalnych (opłat egzekucyjnych prawomocnie ustalonych przed wejściem w życie ustawy). W treści tego przepisu nie użyto żadnego wyrazu (np. „tylko” albo „wyłącznie”) mogącego wskazywać, że określono w nim wszystkie

¹⁰ L. Morawski, *Wykładnia w orzecznictwie sądów*, Toruń 2002, s. 329.

¹¹ S. Grzybowski, *System prawa cywilnego*, Warszawa 1985, t. 1, s. 161.

¹² Por. np. J. Nowacki, Z. Tobor, *Wstęp do prawoznawstwa*, Warszawa 1993, s. 184–185. Por. też uchwała SN (7) z dnia 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, OSN 1999/5/87.

możliwe stany faktyczne, w których wymienione przepisy nie znajdują zastosowania. Na jego podstawie nie da się zatem ustalić, iż jest to przepis „wyczerpujący i pełny”, i przyjąć *a contrario*, że do wszystkich opłat egzekucyjnych ustalonych prawomocnie po wejściu w życie ustawy znajdują zastosowanie art. 149–151 u.k.s.

5. Cel przepisu art. 183 u.k.s.

Pomijając w tym miejscu warstwę językową przepisu art. 283 ust. 1 u.k.s., należy zwrócić uwagę na niepewność wyniku rozumowania *a contrario* z uwagi na niejasności dotyczące celu tego przepisu. Fragment uzasadnienia projektu ustawy odnoszący się do tej regulacji wskazuje jedynie, że „określono także szereg rozwiązań szczegółowych związanych ze zmianą zasad wynagradzania komorników”¹³, co uniemożliwia odkodowanie tego celu przez odwołanie się do argumentów natury historycznej.

O celu (roli) tego przepisu decyduje jego usytuowanie wśród regulacji przejściowych. Normują one bowiem jedynie wpływ nowej ustawy na takie stany faktyczne istniejące po jej wejściu w życie, które powstały w okresie obowiązywania dotychczasowych przepisów. Przepis art. 283 u.k.s. dotyczy zatem opłat egzekucyjnych, które zostały prawomocnie ustalone przed zmianą prawa, ale czynności związane z ich uzyskaniem (pobieraniem lub ściąganiem) są dokonywane po wejściu w życie nowej ustawy.

Taki zakres oddziaływania tego przepisu eliminuje możliwość uznania go za przepis „pełny i wyczerpujący”. Jego treść odnosi się bowiem także do takich opłat, które zostały prawomocnie ustalone i w całości ściągnięte lub pobrane (czyli definitywnie „rozliczone”) przed wejściem w życie nowych ustaw. Przepisy przejściowe nie mogą jednak ingerować w takie postępowania lub czynności, które zostały zakończone przed wejściem w życie nowej ustawy. Byłoby to równoznaczne z retroaktywnym działaniem przepisu przejściowego zawartego w nowej ustawie.

¹³ Druk nr 1582 Sejmu RP VIII kadencji.

Uzasadniony jest natomiast wniosek przeciwny. Uwzględniając wąski zakres oddziaływania art. 283 ust. 1 u.k.s. (jako przepisu przejściowego) oraz spójność z konstytucyjną zasadą zakazu retroakcji¹⁴, należy przyjąć, że celem tego przepisu jest zakaz stosowania art. 149–151 u.k.s. względem opłat egzekucyjnych uzyskanych przez komornika po dniu 1 stycznia 2019 r., które to opłaty zostały prawomocnie ustalone przed tym dniem.

Takie wąskie ujęcie celu unormowania zawartego w art. 283 ust. 1 u.k.s. powoduje, że nie zachodzi podstawa do uznania, iż regulacja ta ustanawia „niewypowiedzianą normę” (mającą być rekonstruowaną w drodze wnioskowania z przeciwieństwa), według której wszystkie opłaty egzekucyjne ustalone po dniu 1 stycznia 2019 r. podlegają „systemowi prowizyjnemu”.

Za zasadnością wąskiego ujmowania celu art. 283 ust. 1 u.k.s. przemawia też jego wyjątkowy (szczególny) charakter. Pozostałe przepisy przejściowe odnoszące się do problematyki opłat egzekucyjnych nie uzależniają stosowania dawnych lub nowych przepisów od uprawomocnienia się postanowienia o ustaleniu opłat. Zdarzeniem, od którego zależy stosowanie nowych lub dawnych przepisów o tych opłatach, jest data wszczęcia postępowania (art. 52 ust. 1 u.k.k.), a w wyjątkowych przypadkach data wejścia w życie nowej ustawy (art. 52 ust. 2 u.k.k.). Również przepisy przejściowe zawarte w ustawie o komornikach sądowych (inne niż art. 283 ust. 1 u.k.s.) nie odwołują się do zdarzenia, o którym mowa w art. 283 ust. 1 u.k.s. Przyjęte regulacje intertemporalne, dotyczące wpływu przepisów nowej ustawy o komornikach sądowych na postępowania egzekucyjne wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie tej ustawy, są zresztą całkowicie odmienne niż regulacje zawarte w art. 52 u.k.k.¹⁵

¹⁴ Szerzej na temat zakazu retroakcji jako zasady konstytucyjnej: T. Pietrzykowski, *Wsteczne działanie prawa i jego zakaz*, Kraków 2004, s. 237 i n. oraz cytowana tam literatura i orzecznictwo.

¹⁵ M. Walasik, *Regulacje intertemporalne w nowych ustawach komorniczych* [w:] *Analiza ustawy o komornikach sądowych i ustawy o kosztach komorniczych*, pod red. A. Marcińska, Sopot 2018, s. 40–41.

Cel regulacji zawartej w art. 283 ust. 1 u.k.s. przesądza zatem o niedopuszczalności rekonstruowania na jej podstawie normy prawnej przy użyciu wnioskowania *a contrario*.

6. Opłaty egzekucyjne i pozostałe

W świetle dotychczasowych przepisów opłatą egzekucyjną jest każda opłata należna komornikowi, bez względu na rodzaj postępowania lub czynności. Tytuł rozdziału 7 u.k.s.e. brzmi „Opłaty egzekucyjne” i w rozdziale tym zamieszczono przepisy dotyczące wszystkich opłat należnych komornikowi. Natomiast według art. 18 ust. 1 u.k.k. do opłat komorniczych należy opłata egzekucyjna i opłata za przeprowadzenie innego postępowania albo dokonanie innych czynności. Opłata egzekucyjna to opłata za przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, wykonanie zabezpieczenia roszczenia albo europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym. Opłaty za przeprowadzenie innego postępowania albo dokonanie innych czynności to opłaty niebędące opłatami egzekucyjnymi (pozostałe opłaty). Opłaty te nie stanowią niepodatkowej należności budżetowej, ale są w całości przychodem komornika. Przepisy art. 149–151 u.k.s. w ogóle nie mają do nich zastosowania, gdyż jednoznacznie wskazano w treści tych przepisów, że odnoszą się one wyłącznie do opłat egzekucyjnych¹⁶. Znajduje to potwierdzenie w art. 152 ust. 2 u.k.s., który przewiduje, że koszty działalności egzekucyjnej komornik pokrywa z wynagrodzenia prowizyjnego oraz z opłat komorniczych innych niż opłaty egzekucyjne.

W świetle przepisów obowiązujących od dnia 1 stycznia 2019 r. wynagrodzenie prowizyjne jest więc potrącane wyłącznie z niektórych opłat (opłat egzekucyjnych). Nie znajduje zatem uzasadnienia pogląd, według którego wynagrodzenie prowizyjne miałyby być potrącane od

¹⁶ J. Jagieła, *Opłaty komornicze i zakres ich miarkowania w świetle ustawy o kosztach komorniczych* [w:] *Analiza ustawy o komornikach sądowych i ustawy o kosztach komorniczych*, pod red. A. Marciniaka, Sopot 2018, s. 392–393.

wszystkich opłat (opłat egzekucyjnych w dotychczasowym rozumieniu) ustalonych przez komornika w sprawach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy, jeżeli ustalenie to stało się prawomocne po dniu 1 stycznia 2019 r. Ten systemowy argument również przemawia przeciwko dopuszczalności wnioskowania *a contrario* z przepisu art. 283 ust. 1 u.k.s.

7. Podstawa prawna potrącania prowizji

Przepisy art. 149–151 u.k.s. nie odnoszą się w ogóle do opłat egzekucyjnych ustalonych na podstawie dotychczasowych regulacji. Przepisy art. 149 ust. 1–3 u.k.s. wyraźnie wskazują, że obowiązek przekazania opłat egzekucyjnych na rachunek właściwego urzędu skarbowego (po potrąceniu prowizji) dotyczy wyłącznie opłat egzekucyjnych uzyskanych, czyli faktycznie pobranych lub ściągniętych, na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych.

Nie obowiązuje żaden przepis, który rozciągałby ten obowiązek na opłaty uzyskane na podstawie dotychczasowych regulacji. Ewentualny kontrargument, według którego stosowanie dotychczasowych przepisów w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 stycznia 2019 r. wynika z art. 52 ust. 1 u.k.k., co oznacza, że opłaty te są również uzyskiwane na podstawie ustawy o kosztach komorniczych, należy uznać za nietrafny. Przepis przejściowy zawarty w art. 52 ust. 1 u.k.k. wprost przewiduje bowiem stosowanie dotychczasowych przepisów w tym zakresie. W rezultacie w sprawach, o których mowa w tym przepisie, opłaty egzekucyjne są ustalane i uzyskiwane na podstawie przepisów dotychczasowych, a nie na podstawie nowej ustawy.

Pojawia się jednak wątpliwość, czy przepisy art. 149–151 u.k.s. mogą być stosowane przez analogię albo w drodze wykładni rozszerzającej do opłat egzekucyjnych ustalonych prawomocnie po dniu 1 stycznia 2019 r. na podstawie przepisów dotychczasowych (czyli w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed tym dniem).

8. Konstytucyjna zasada wyłączności ustawy

Przepis art. 217 Konstytucji RP przewiduje, że nakładanie podatków, innych danin publicznych, określanie podmiotów, przedmiotów opodatkowania i stawek podatkowych, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków następuje w drodze ustawy.

Z tego unormowania w orzecznictwie wywodzi się zasadę wyłączności ustawowej w zakresie prawa daninowego. Zasada ta została przyjęta w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego jeszcze przed wejściem w życie Konstytucji RP¹⁷. Zasada wyłączności ustawowej odnosi się do wszelkich danin publicznych. Dlatego bez względu na to, czy dana regulacja dotyczy podatku, opłaty czy innej daniny publicznej, wymaga się, aby podstawowe elementy tego świadczenia były określone w ustawie. Ustawodawca ma natomiast znaczną swobodę określania materialnych treści regulacji daninowych, w tym także określania nazw nakładanych danin¹⁸. W szeregu orzeczeń wydanych na podstawie art. 217 Konstytucji RP, Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że przepis ten ustanawia bezwzględną wyłączność ustawy dla unormowania: po pierwsze, nakładania podatków i innych danin publicznych o niepodatkowym charakterze, po drugie, dla określania podstawowych elementów konstrukcji podatku, takich jak podmiot, przedmiot opodatkowania i stawka podatkowa, a także zasad przyznawania ulg i umorzeń oraz kategorii podmiotów zwolnionych od podatków. W tych materiach konieczne jest więc uregulowanie w samej ustawie wszystkich wymaganych elementów, tak aby unormowanie ustawowe zyskało cechy kompletności, precyzji i jednoznaczności¹⁹.

¹⁷ Por. np. wyrok TK z dnia 19 października 1988 r., Uw 4/88, OTK 1988/5 oraz wyrok TK z dnia 9 listopada 1999 r., K 28/98, OTK 1999/7/156.

¹⁸ Uzasadnienie wyroku TK z dnia 28 czerwca 2016 r., SK 31/14, OTK-A 2016/51.

¹⁹ Por. np. wyroki TK: z dnia 6 marca 2002 r., P 7/00, OTK ZU 2002/13; z dnia 2 kwietnia 2007 r., SK 19/06, OTK ZU 2007/37; z dnia 27 listopada 2007 r., SK 39/06, OTK ZU nr 10/A/2007/127; z dnia 7 września 2010 r., P 94/08, OTK ZU 7/A/2010/67; z dnia 15 lipca 2013 r., K 7/12, OTK ZU 2013/76; z dnia 29 lipca 2014 r., P 49/13, OTK-A 2014/79.

Z przepisu art. 149 ust. 1 u.k.s. wynika, że opłata egzekucyjna stanowi niepodatkową należność budżetową o charakterze publicznoprawnym. Nie budzi zatem wątpliwości, że jest ona daniną publiczną²⁰. Należy to odnosić także do pozostałych opłat (niebędących opłatami egzekucyjnymi)²¹. Wątpliwy jest jedynie charakter opłaty przewidzianej w art. 43 ust. 2 u.k.k.²²

Pojawia się natomiast pytanie, czy do prawa daninowego należą też przepisy art. 149–151 u.k.s., które nakładają na komornika obowiązek przekazywania części opłat egzekucyjnych na rachunek właściwego urzędu skarbowego. Na pytanie to należy odpowiedzieć twierdząco. Przepisy te nie odnoszą się wprawdzie bezpośrednio do ponoszenia opłat egzekucyjnych przez uczestników postępowania, ale normują obowiązki komornika sądowego wobec państwa. Obowiązek ten wyraża

²⁰ Taki charakter opłat egzekucyjnych jest przyjmowany w judykaturze także w odniesieniu do opłat ustalanych na podstawie dotychczasowych przepisów. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 30 kwietnia 2012 r., SK 4/10, OTK-A 2012/42), jako świadczenie publicznoprawne, opłata egzekucyjna jest zaliczana do danin publicznych. Opłata egzekucyjna jest klasyfikowana jako jeden z rodzajów opłat sądowych, które są uiszczane z tytułu korzystania z wymiaru sprawiedliwości. Egzekucja komornicza jest przymusowym etapem postępowania cywilnego w sytuacji, gdy dłużnik nie wykonuje dobrowolnie obowiązków wynikających z tytułu egzekucyjnego. Jest postępowaniem sformalizowanym, prowadzonym przez organ egzekucyjny z wykorzystaniem, na mocy upoważnienia ustawowego, środków przymusu, których stosowanie jest monopolem państwa.

²¹ W tym zakresie zachowuje aktualność pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 sierpnia 2009 r. (II CSK 60/09, Lex nr 523588), który wskazywał, że decydujące dla ustalenia charakteru opłat egzekucyjnych jest to, iż są one uiszczane tytułem prowadzenia egzekucji (wykonania zabezpieczenia), a więc tytułem realizacji zadań publicznych państwa, posługującego się w tym wypadku komornikiem działającym jako funkcjonariusz publiczny w roli organu egzekucyjnego. Przyjęcie, iż opłata egzekucyjna stanowi rodzaj daniny publicznej, której ustalenie, wysokość oraz sposób realizacji określają normy publicznoprawne, prowadzi do wniosku, że również uprawnienie komornika jako organu egzekucyjnego do żądania uiszczenia takiej opłaty ma charakter publicznoprawny i podlega realizacji za pomocą właściwych środków przewidzianych dla tego rodzaju uprawnień. Por. też: Z. Knypl, Z. Merchel, *Komentarz do ustawy o komornikach sądowych i egzekucji*, Sopot 2015, s. 424 oraz A. Marciniak, *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 280 i cytowane tam orzecznictwo.

²² Przepis ten przewiduje, że wysokość opłaty za przeprowadzenie dobrowolnej licytacji publicznej ustala komornik z wnioskodawcą. Jest to zatem opłata, której wysokość jest określana umownie, ale jednocześnie przepisy nie przewidują obowiązku jej pobrania. W art. 22 ust. 1 u.k.k., który ustanawia obowiązek uiszczenia opłat od wniosku, pominięto przedmiotową opłatę. Opłata ta nie podlega też ściągnięciu, gdyż nie jest to opłata egzekucyjna za egzekucję świadczeń pieniężnych (art. 21 ust. 1 u.k.k.).

się w konieczności przekazania części uzyskanych opłat egzekucyjnych. Komornik sądowy zajmuje tu pozycję zbliżoną do pozycji płatnika podatku. Jest on bowiem obowiązany na podstawie przepisów ustawy do obliczenia i pobrania opłaty egzekucyjnej oraz wpłacenia jej, po dokonaniu przewidzianego prawem potrącenia, we właściwym terminie organowi państwowemu²³.

Przewidziany w art. 149–151 u.k.s. stosunek prawny między komornikiem sądowym a państwem należy zatem do obszaru prawa daninowego i odnosi się do niego także zasada wyłączności ustawy. Oznacza to, że przepis ustawowy musi określać podstawowe elementy konstrukcyjne tego obowiązku, tak aby unormowanie ustawowe zyskało cechy kompletności, precyzji i jednoznaczności. Do elementów tych należy przede wszystkim przedmiot daniny publicznej, czyli zdarzenie (okoliczności) kreujące powstanie obowiązku daninowego. Z art. 149 ust. 2 i 3 u.k.k. wynika, że obowiązek komornika powstaje w razie uzyskania opłaty egzekucyjnej w danym miesiącu kalendarzowym, przy czym uzyskanie opłaty egzekucyjnej to faktyczne pobranie lub ściągnięcie jej na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych. Skoro w przepisie ustawy nie wymienia się opłat egzekucyjnych ustalonych na podstawie przepisów dotychczasowych, to należy przyjąć, że w odniesieniu do takich opłat nie istnieje obowiązek przewidziany w art. 149–151 u.k.s.

Stosowanie analogii albo wykładni rozszerzającej art. 149–151 u.k.s. w odniesieniu do przedmiotowego stanu faktycznego pozostawałoby zatem w sprzeczności z konstytucyjną zasadą wyłączności ustawy. Zasada ta podważa także dopuszczalność wnioskowania *a contrario* z przepisu art. 283 u.k.s. w odniesieniu do omawianego stanu faktycznego.

²³ Przepis art. 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 800 z późn. zm.) identycznie definiuje pojęcie płatnika podatku. Przepis ten stanowi, że płatnikiem jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, obowiązana na podstawie przepisów prawa podatkowego do obliczenia i pobrania od podatnika podatku i wpłacenia go we właściwym terminie organowi podatkowemu.

9. Podsumowanie

Przepisy art. 149–151 u.k.s., przewidujące obowiązek przekazania przez komornika sądowego opłat egzekucyjnych na rachunek właściwego urzędu skarbowego po potrąceniu należnego komornikowi wynagrodzenia prowizyjnego, znajdują zastosowanie wyłącznie do opłat egzekucyjnych ustalonych na podstawie ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych. Według art. 18 ust. 1 u.k.k. do opłat egzekucyjnych należą jedynie opłaty za przeprowadzenie egzekucji, wykonanie zabezpieczenia roszczenia oraz europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym.

W odniesieniu do opłat egzekucyjnych należnych w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy, po dniu 1 stycznia 2019 r. istnieją dwa reżimy prawne. Pierwszy z nich dotyczy opłat ustalanych w takich postępowaniach, na podstawie przepisów art. 29 i 30 u.k.k. Opłaty te są pobierane na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych i podlegają przekazaniu na rachunek właściwego urzędu skarbowego zgodnie z art. 149–151 u.k.s. Drugi reżim odnosi się do opłat pobieranych na zasadach określonych w dotychczasowych przepisach. Bez względu na to, czy ustalenie tych opłat uprawomocniło się przed czy po dniu 1 stycznia 2019 r., opłaty te stanowią w całości przychód komornika i nie stosuje się do nich przepisów art. 149–151 u.k.s.

NOWA MONOGRAFIA DOTYCZĄCA WĘZŁOWYCH ZAGADNIEŃ ZADŁUŻENIA I NIEWYPŁACALNOŚCI!

Przedstawiamy zbiór studiów pod redakcją znakomitych znawczyń procesu cywilnego
prof. UW i Izabelli Gil, prof. SWPS Agnieszki Góry-Błaszczkowskiej oraz
prof. USZ Kingi Flagi-Gieruszyńskiej.

Zadłużenie i niewypłacalność dłużnika

Wybrane aspekty postępowania
zabezpieczającego, egzekucyjnego,
restrukturyzacyjnego i upadłościowego
w procesie prawnym

red. Agnieszka Góra-Błaszczkowska
Kinga Flaga-Gieruszyńska

 CURRENDA

Cena standardowa

~~89 PLN~~

Cena w subskrypcji

66,75 PLN

W publikacji poruszono szereg
trudnych i budzących wątpliwości
interpretacyjne kwestii.

Publikacja jest adresowana
w głównej mierze do stron
postępowania, pełnomocników
a także sędziów
i komorników sądowych.

KSIAŻKĘ MOŻESZ ZAMÓWIĆ NA

WWW.SKLEP.CURRENDA.PL

**STRESZCZENIE Struktura i wielkość kancelarii
komorniczych, a skuteczność egzekucji
w związku ze zmianami art. 8 ustawy
o komornikach sądowych i egzekucji – część II**

W części I opracowania (PPE 11/2018) opisano statystyczny wpływ zmian ustawodawstwa dotyczącego komorników sądowych na wielkość kancelarii komorniczych mierzoną liczbą prowadzonych spraw. Przedmiotem części II opracowania jest analiza innych czynników, które mogły wpłynąć na zachodzące w ostatnich latach znaczące zmiany w kwestii wielkości kancelarii komorniczych i ich efektywności. Autor próbuje również odpowiedzieć na pytanie, w jakiej części zmiany w strukturze i wielkości kancelarii komorniczych są skutkiem ustawy z dnia 24 maja 2015 r., a w jakim rezultatem innych zmian prawa.

Słowa kluczowe: komornik, statystyka, limit, egzekucja, wpływ

**SUMMARY Structure and Size of Enforcement Officers’
Offices and Enforcement Effectiveness with Reference to
Amendments of Art. 8 of the Act on Judicial Enforcement
Officers and Enforcement Proceedings – Part Two**

Part I of the study, which was published in the PPE 11/2018, described the statistical effects of the amendments in the legislation, concerning the enforcement officers, on the size of the Enforcement Officer’s Offices measured by the number of cases they run. The subject of Part II is the examination of the other factors which could have an impact on the changes which have taken place in the recent years with regard to the size of the Enforcement Officers’ Offices and their effectiveness. Author attempts answer the question which part of the changes in the structure and size of the Enforcement Officers’ Offices are the consequence of the Act of 24 May 2015 and in which it is the result of other developments in the law.

Keywords: judicial officer, statistics, limit, enforcement, impact

Struktura i wielkość kancelarii komorniczych, a skuteczność egzekucji w związku ze zmianami art. 8 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji – część II

Analiza przyczyn zmian liczby spraw wpływających do kancelarii komorniczych – nowelizacje art. 8 i inne przyczyny tego stanu rzeczy

W pierwszej części artykułu¹ omówione zostały regulacje art. 8 u.k.s.e. obowiązujące od wejścia w życie tej ustawy oraz kolejne nowelizacje tego przepisu. Przytoczono dane statystyczne obejmujące: liczbę kancelarii komorniczych poczynając od roku 2005, a więc jeszcze przed jej wejściem w życie, a także globalny wpływ spraw do tych kancelarii. Wskazano na wpływ uśredniony w poszczególnych latach, a także zmieniającą się strukturę kancelarii komorniczych.

¹ K. Kazimierczak, *Struktura i wielkość kancelarii komorniczych, a skuteczność egzekucji w związku ze zmianami art. 8 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji – część I*, PPE 2018, nr II, s. 22–39.

Szczególną uwagę zwrócono na wpływ nowelizacji art. 8 u.k.s.e. dokonanej ustawą z dnia 9 kwietnia 2015 r.² na omawiane kwestie statystyczne.

Przedmiotem drugiej części publikacji jest analiza innych czynników, które mogły mieć wpływ na zachodzące w ostatnich latach znaczące zmiany w kwestii wielkości kancelarii komorniczych i ich efektywności, jak również próba antycypacji skutków nowej regulacji w ustawie o komornikach sądowych z dnia 22 marca 2018 r.³, zwanej dalej nową ustawą.

Zasadniczym pytaniem, które powstaje podczas analizy zestawienia opisanej w części I rosnącej skuteczności egzekucji ze spadkiem liczby spraw wpływających do komorników i radykalną redukcją wielkości niektórych kancelarii, jest to, czy opisane zjawiska się implikują. Innymi słowy: czy spadek wpływu spraw komorniczych globalnie i wzrost efektywności egzekucji jest konsekwencją zmniejszenia skali jej umasowienia?

Jak już wskazano w pierwszej części opracowania, od dnia wejścia w życie u.k.s.e. globalny wpływ spraw egzekucyjnych do kancelarii komorniczych zmieniał się w poszczególnych latach, co obrazują dane zamieszczone w tabeli 1. Z punktu widzenia niniejszej publikacji najważniejsze są jednak zmiany w latach 2013–2017, które obrazują skutki omawianej nowelizacji. Warto przypomnieć w tym miejscu te dane: w 2013 r. wpłynęło do komorników 4 922 445 spraw, w 2014 r. – 5 607 163, w 2015 r. – aż 7 958 864 sprawy, w 2016 – „tylko” 4 445 528 spraw, a w 2017 r. – 4 948 597 spraw.

Aby odpowiedzieć na to pytanie, należy się zastanowić, czy istnieją inne regulacje, których wejście w życie w ostatnich latach mogło doprowadzić do początkowego wzrostu, a od 2016 r. – spadku wpływu spraw do kancelarii komorniczych, albo też do wzrostu wydajności postępowań egzekucyjnych. Wskazać wypada na ewoluującą ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe⁴. Problematyka regulowana w tym akcie jest zbyt szeroka, aby próbować ją omówić, choćby pobieżnie, w niniejszym opracowaniu. Wystarczy stwierdzić, że w 2015 r. weszły w życie zmiany prowadzące

² Dz.U. z 2015 r., poz. 624.

³ Dz.U. z 2018 r., poz. 771.

⁴ T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 z późn. zm.; dalej: pr.up.

do szerszego praktycznego wykorzystania instytucji tzw. upadłości konsumenckiej, dotyczącej osób fizycznych⁵. Od tego czasu notowany jest bardzo znaczący wzrost liczby spraw upadłościowych, w których orzeczono taką upadłość. Statystyka ogłoszonych upadłości od 2009 r. (rok, kiedy zakończono pierwsze sprawy, w których ogłoszono taką upadłość) przedstawiona została w tabeli 4. W latach 2015–2016 odnotowano znaczący wzrost liczby ogłoszonych upadłości, przy czym nastąpiło to przede wszystkim z powodu wzrostu liczby ogłoszonych upadłości „konsumenckich”.

Ogłoszenie upadłości wywiera istotny wpływ na toczące się postępowania egzekucyjne. W myśl przepisu art. 146 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, postępowanie egzekucyjne dotyczące wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości, wszczęte przed ogłoszeniem upadłości, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości, a sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym, a jeszcze niewydane, przelewa się do masy upadłości po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

Zgodnie z art. 259 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo Restrukturyzacyjne⁶, postępowanie egzekucyjne dotyczące wierzytelności objętej z mocy prawa układem, wszczęte przed dniem otwarcia przyspieszonego postępowania układowego, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem otwarcia postępowania. Na wniosek dłużnika lub nadzorcy sądowego sędzia–komisarz postanowieniem stwierdza zawieszenie postępowania egzekucyjnego.

W wypadku zakończenia postępowania upadłościowego ogłoszeniem upadłości, postępowanie egzekucyjne wszczęte przed ogłoszeniem upadłości, dotyczące majątku wchodzącego w skład masy upadłości, podlega umorzeniu z mocy prawa (art. 146 ust. 1 pr.up.). Tak samo jest w wypadku prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ z wierzycielami w odniesieniu do wierzytelności objętych układem (art. 170 ust. 1 pr.restr.).

⁵ Na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1306).

⁶ T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1508 z późn. zm.; dalej: pr.restr.

Najważniejszy wpływ postępowania upadłościowego czy restrukturyzacyjnego na postępowania egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi, a ściślej rzecz ujmując – na ich liczbę, ma inna okoliczność. Istotą postępowania upadłościowego jest to, że stanowi ono egzekucję uniwersalną, a więc prowadzącą do niewszczywania przeciwko dłużnikowi egzekucji o charakterze syngularnym, czyli w praktyce – egzekucji komorniczych. Taki sam praktyczny skutek ma postępowanie restrukturyzacyjne. Wierzyciele, zamiast prowadzić egzekucje sądowe, przystępują do układu. W efekcie tego nie składają oni indywidualnych wniosków egzekucyjnych. Wnioski takie, gdyby zostały złożone, inicjowałyby w największej mierze egzekucje nieskuteczne. Dłużnicy tacy są bowiem niewypłacalni. Brak wniosków przeciwko takim dłużnikom prowadzi do zmniejszenia egzekucji nieskutecznych.

Tak więc wpływ liczby indywidualnych upadłości na statystyki spraw komorniczych jest dwojaki. Postępowania egzekucyjne są zawieszane i umarzone na skutek upadłości, w tym konsumenckiej, nie są zakończone przez wyegzekwowanie należności, a więc obniżają statystyki efektywności egzekucji (tab. 1). Wierzyciele nie składają jednak nowych wniosków wszczynających

Tabela 1. Ogłoszenia upadłości „konsumenckich”

Rok	Upadłości konsumenckie
2009	10
2010	12
2011	14
2012	24
2013	28
2014	32
2015	2 153
2016	4 447
2017	5 471

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych, uzyskanych jako informacja publiczna, z Ministerstwa Sprawiedliwości.

egzekucje indywidualne, co zmniejsza ogólną liczbę spraw. To zaś prowadzi do podwyższenia ogólnego wskaźnika skuteczności egzekucji, pomniejsza bowiem liczbę egzekucji nieefektywnych. (Wnioski egzekucyjne, które by potencjalnie złożono, dotyczyłyby podmiotów znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, bo takimi są osoby fizyczne i prawne, wobec których ogłasza się upadłość). Oszacowanie skali tego zjawiska jest bardzo utrudnione, ponieważ nie ma statystyk dotyczących liczby wierzycieli podmiotów, w stosunku do których ogłoszono upadłość.

Niezależnie od powyższych wywodów trzeba jednak wskazać, że liczba około 4 500 upadłości konsumenckich w 2016 r. i około 5 500 takich spraw w 2017 r. w żadnym stopniu nie tłumaczy ani wzrostu efektywności egzekucji, ani też opisanego wyżej spadku liczby spraw prowadzonych przez komorników. Gdyby nawet przyjąć (czysto hipotetycznie), że na każdego dłużnika będącego osobą fizyczną, wobec którego ogłoszono upadłość, przypada około 10 potencjalnych spraw egzekucyjnych prowadzonych przez komorników, to otrzymana liczba jest mniejsza od 50 000 i w żaden sposób nie tłumaczy opisanego wyżej ogromnego, o trzy i pół miliona, spadku liczby tych spraw. Wzrost liczby upadłości nie jest również przyczyną wzrostu efektywności egzekucji. Liczba upadłości rośnie bowiem od 2015 r., a wzrost efektywności egzekucji notuje się od roku 2016.

Innym potencjalnym wskaźnikiem mogącym implikować spadek liczby sądowych postępowań egzekucyjnych jest zmniejszona liczba globalna załatwionych spraw w sądach w 2016 r. Najistotniejsza jest przy tym liczba spraw załatwionych merytorycznie, a więc nie w sposób formalny, np. przez zwrot pozwu. Tylko załatwienia merytoryczne przekładają się na liczbę wchodzących do obrotu prawnego tytułów wykonawczych, a więc tytułów nadających się do egzekucji sądowej. Raport „Podstawowa informacja o działalności sądów powszechnych – 2016 r. na tle poprzednich okresów statystycznych”, opublikowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości⁷, dokładnie informuje o wpływie oraz załatwieniu spraw, w tym merytorycznie (tab. 2, tab. 3).

⁷ Publikacja na stronie internetowej: www.ms.gov.pl [dostęp: 7.10.2018].

Tabela 2. Ewidencja spraw ogółem w latach 2012–2016⁸

Wyszczególnienie w liczbach bezwzględnych						
Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Wpływ	14 040 616	15 169 808	14 649 495	15 156 076	14 910 884	15 742 479
Załatwienie	14 105 063	14 575 830	14 848 936	15 101 482	14 192 052	15 835 982
Pozostałość	1 835 894	2 429 936	2 244 765	2 299 497	3 018 336	2 964 859

Źródło: patrz przypisy 7 i 8 niniejszego opracowania.

Tabela 3. Załatwienia spraw ogółem, w tym merytoryczne w sądach powszechnych – 2016 rok na tle danych za 2015 rok⁹

Rodzaje spraw według działów prawa	Załatwienia spraw w 2016 r.		Odsetek załatwień merytorycznych		
	razem	w tym merytoryczne*	2015 r.	2016 r.	2015 r. = 100
Ogółem	14 192 052	11 205 222	80,4	79,0	98,2
Sprawy karne	2 581 724	2 477 550	95,7	96,0	100,3
Sprawy cywilne	8 356 361	6 786 774	82,9	81,2	97,9
Sprawy rodzinne i nieletnich	1 352 012	573 428	43,3	42,4	97,9
Sprawy z zakresu prawa pracy	88 129	52 714	55,6	59,8	107,6
Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych	191 279	122 345	62,7	64,0	101,9
Sprawy gospodarcze	1 622 547	1 192 411	76,6	73,5	95,9

* Załatwienia merytoryczne – sprawy zakończone wyrokiem lub orzeczeniem, tj. przyjęto, że załatwieniem merytorycznym jest dla spraw:

- karnych: załatwienie spraw z wyłączeniem zwrotów, przekazów oraz zakreszeń omyłkowych wpisów;
- cywilnych: w I inst. uwzględniono w całości lub części, oddalono i umorzono w wyniku zawarcia ugody oraz mediacji, w II inst. oddalono, zmieniono, uchylono i umorzono w wyniku zawarcia ugody oraz mediacji;
- rodzinnych: uwzględniono w całości lub części, oddalono i umorzono w wyniku zawarcia ugody oraz mediacji;

⁸ Patrz s. 7 raportu. Dane za 2017 r. zaczerpnięto z ewidencji spraw w sądach powszechnych za 2017 r. ze strony internetowej: www.ms.gov.pl, gdzie ujęto te dane w formie tzw. tablic rzymskich [dostęp: 8.10.2018].

⁹ Patrz s. 10 raportu.

- nieletnich: nie wszczęto postępowania, umorzono z powodu niecelowości ze wzgl. na orzeczone środki w innej sprawie, orzeczenie środków wychowawczych, poprawczych i leczniczych, orzeczenie kary art. 13 upn oraz załatwiono w inny sposób;
- prawa pracy: w I inst. uwzględniono w całości lub części, oddalono i umorzono w wyniku zawarcia ugody oraz mediacji, w II inst. oddalono, zmieniono, uchylono i umorzono w wyniku zawarcia ugody oraz mediacji;
- ubezpieczeń: w I inst. oddalono, zmieniono, uchylono decyzję i przekazano do rozpoznania, umorzono w wyniku cofnięcia pozwu, II inst. oddalono, zmieniono, uchylono;
- gospodarczych: w I inst. uwzględniono w całości lub części, oddalono i umorzono w wyniku zawarcia ugody oraz mediacji, w II inst. oddalono, zmieniono, uchylono i umorzono w wyniku zawarcia ugody oraz mediacji;
- upadłościowych dla GUu – zmieniono i uchylono układ, GReu – zmieniono i uchylono układ oraz stwierdzono wykonanie układu, GU – ogłoszenie upadłości i oddalenie wniosku, GU_p – stwierdzenie zakończenia postępowania, ustalono plan spłaty, umorzono zobowiązania, uchylono postanowienie o ogłoszeniu upadłości i inne załatwienia, GN – prawomocny zakaz wszczęcia postępowania, zatwierdzenie układu, odmowa zatwierdzenia, stwierdzenie umorzenia postępowania, GUk, GRk – rozpoznanie merytoryczne, GUz – oddalono, zmieniono, uchylono i umorzono, GUo, GRo – uwzględniono i oddalono, U – umorzono, stwierdzono ukończenie postępowania, Gzd – orzeczone zakazy i oddalono, GR – otwarcie i oddalenie, GR_p, GR_u i GR_s – zatwierdzenie układu lub odmowa i umorzenie, GRz – zatwierdzenie układu lub odmowa, GRez – oddalono, zmieniono, uchylono;
- Sądu Wspólnotowych Znaków Towarowych, KRS i Książ wieczystych: uwzględniono w całości lub części i oddalono;
- Rejestru Zastawów: uwzględniono w całości lub części i oddalono;
- z zakresu ochrony konkurencji: uwzględniono w całości lub części, oddalono i umorzono w wyniku zawarcia ugody.

Analizując powyższe zestawienia, nie powielając zawartych w nich danych, należy wskazać, że od roku 2012 liczba spraw załatwionych systematycznie rosła – w 2013 r. było ich o około 470 000 więcej niż w 2012 r., w 2014 r. – o około 280 000 więcej niż w 2013 r., w rekordowym roku 2015 – o około 250 000 więcej niż w 2014 r. W 2016 r. nastąpił jednak spadek o około 900 000 spraw. W 2017 r. odnotowano natomiast wzrost o ponad 1 500 000 spraw, co widać w tabeli 2.

Powyższe dane wskazują, że na liczbę egzekucji komorniczych niewątpliwie ma wpływ ogólna liczba spraw załatwianych przez sądy. Należy jednak zauważyć, że w przywołanym raporcie nie można doszukać się wzrostu liczby spraw nadających się do wykonania w drodze egzekucji sądowej, bo takie nie są liczone w żadnych statystykach. Poza tym do wykonania w opisany sposób nadają się często orzeczenia w sprawach rodzinnych (np. alimentacyjnych), z zakresu prawa pracy, a nawet wydawane w sprawach karnych (np. takie, w których zasądzono odszkodowania, nawiązki czy zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonych).

Tabela 4. Ewidencja spraw według działów prawa w sądach powszechnych w 2015 r. i w 2016 r.¹⁰

Rodzaje spraw według działów prawa i rodzajów sądów	Wpływ			Załatwienia				Pozostałość			
	Razem	Razem	2015 = 100	Razem	W tym merytoryczne*	W tym merytoryczne*	W tym merytoryczne*	2015 = 100	2015	2016	
	Rok 2015	Rok 2016		Rok 2015		Rok 2016		2016			
	W liczbach bezwzględnych		poprz. okres = 100	W liczbach bezwzględnych				poprz. okres = 100	W liczbach bezwzględnych		
	W liczbach bezwzględnych		poprz. okres = 100	W liczbach bezwzględnych				poprz. okres = 100	W liczbach bezwzględnych		
Ogółem	15 156 076	14 910 884	98,4	15 101 484	12 141 256	14 192 052	11 205 222	94,0	2 299 495	3 018 336	131,3
Sprawy karne ^{a)}	2 749 558	2 537 287	92,3	2 748 222	2 630 582	2 581 724	2 477 550	93,9	441 929	397 502	89,9
W sądach:											
– apelacyjnych	33 965	32 063	94,4	34 100	33 427	32 310	31 630	94,8	2 677	2 430	90,8
– okręgowych	371 978	354 002	95,2	375 441	363 692	352 597	337 779	93,9	36 323	37 728	103,9
– rejonowych	2 343 615	2 151 222	91,8	2 338 681	2 233 463	2 196 817	2 108 141	93,9	402 929	357 344	88,7
Sprawy cywilne	8 971 895	9 042 666	100,8	8 925 405	7 403 460	8 356 361	6 786 774	93,6	1 276 894	1 963 201	153,7
W sądach											
– apelacyjnych ^{b)}	43 681	44 166	101,1	41 287	33 600	42 190	34 533	102,2	11 787	13 763	116,8
– okręgowych ^{b)}	331 320	349 788	105,6	333 660	258 394	341 591	269 355	102,4	128 347	136 545	106,4
– rejonowych ^{c)}	8 596 894	8 648 712	100,6	8 550 458	7 111 466	7 972 580	6 482 886	93,2	1 136 760	1 812 893	159,5
Sprawy rodzinne	1 406 330	1 335 755	95,0	1 396 365	604 672	1 352 012	573 428	96,8	187 982	171 725	91,4
W sądach:											
– okręgowych ^{d)}	90 517	92 942	102,7	92 955	91 825	98,8	48 371	49 488	102,3	49 488	102,3
– rejonowych	1 406 330	1 335 755	95,0	1 396 365	604 672	1 352 012	573 428	96,8	187 982	171 725	91,4
Sprawy z zakresu prawa pracy	105 728	82 102	77,7	124 368	69 140	88 129	52 714	70,9	40 422	34 396	85,1
W sądach:											
– apelacyjnych	1 000	994	99,4	997	763	937	701	94,0	300	357	119,0
– okręgowych	15 026	13 635	90,7	15 241	12 393	13 871	11 009	91,0	3 936	3 701	94,0

– rejonowych ^{c)}	89 702	67 473	75,2	108 130	55 984	73 321	41 004	67,8	36 186	30 338	83,8
Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych	192 612	175 751	91,2	202 698	127 185	191 279	122 345	94,4	113 781	98 253	86,4
W sądach:	25 938	23 700	91,4	24 806	22 143	24 948	21 731	100,6	16 337	15 089	92,4
– apelacyjnych	124 636	117 083	93,9	141 140	80 983	127 493	74 973	90,3	70 642	60 232	85,3
– okręgowych	42 038	34 968	83,2	36 752	24 059	38 838	25 641	105,7	26 802	22 932	85,6
Sprawy gospodarcze	1 729 953	1 737 323	100,4	1 704 426	1 306 217	1 622 547	1 192 411	95,2	238 487	353 259	148,1
W sądach:	10 751	11 505	107,0	11 636	8 809	12 434	10 617	106,9	4 654	3 723	80,0
– apelacyjnych	59 405	65 571	110,4	58 185	46 423	63 011	50 120	108,3	22 761	25 321	111,2
– okręgowych	1 657 179	1 657 690	100,0	1 631 374	1 249 452	1 544 698	1 130 082	94,7	208 599	321 589	154,2
– rejonowych ^{c)}	2 409	2 327	96,6	3 045	1 412	2 181	1 442	71,6	2 395	2 541	106,1
– w Sądzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów											
– w Sądzie Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych	209	230	110,0	186	121	223	150	119,9	78	85	109,0

Źródło: patrz przypis 8 niniejszego opracowania.

* Patrz opis pod tab. 3

a) W sądach rejonowych łącznie ze sprawami wykrocinowymi;

b) W liczbę spraw cywilnych zawarte są informacje o sprawach rodzinnych;

c) W liczbę spraw cywilnych, z zakresu prawa pracy oraz gospodarczych w sądach rejonowych zawarte są dane statystyczne o ewidencji spraw z zakresu Elektronicznego Postępowania Upominawczego EPU;

d) W sądach okręgowych w sprawozdaniach wykazywane są tylko sprawy o rozwód i separację.

¹⁰ Patrz s. 33 raportu.

Pewien ogłęd sytuacji, jednak bardzo powierzchowny, przynosi porównanie danych za lata 2015 i 2016 w liczbach spraw poszczególnych rodzajów, które załatwiono merytorycznie. Załatwienie merytoryczne w sprawie np. cywilnej oznacza bowiem zarówno załatwienie sprawy o zapłatę, jak i powództwa o ustalenie, które ze swej istoty nie nadaje się do wykonania. Załatwienie merytoryczne sprawy o zapłatę oznacza natomiast nie tylko uwzględnienie, ale i oddalenie powództwa, a wyrok oddalający z reguły nie nadaje się do wykonania. Wyrok taki może się nadawać do wykonania, o ile zasądza koszty procesu. Przykłady rozmaitych sposobów załatwienia spraw i przełożenia tego na liczbę tytułów wykonawczych można by mnożyć, co jednak znacznie wykracza poza ramy niniejszego opracowania. Chcąc bliżej przyjrzeć się danym statystycznym, warto przytoczyć te dotyczące globalnej liczby załatwień i liczby spraw załatwionych merytorycznie w poszczególnych działach prawa, co obrazuje tabela 4.

Najbardziej zauważalny jest spadek spraw cywilnych załatwionych merytorycznie. W 2015 r. było ich 7 403 460, a w 2016 r. – „zaledwie” 6 786 774 (o ponad 600 000 mniej), a w 2017 r. – 7 515 407¹¹. Cywilne tytuły wykonawcze stanowią przy tym większość tytułów będących przedmiotem egzekucji komorniczej.

Wynikający ze statystyk wskaźnik opanowania wpływu spraw cywilnych w sądach powszechnych w 2016 r. nie był jednak wcale skutkiem mniejszej sprawności postępowań. Wskaźnik opanowania wpływu wynosił bowiem – z pominięciem elektronicznego postępowania upominawczego – 97,9% (mierzony jako stosunek liczby spraw załatwionych do wpływu)¹².

O przyczynach niższej załatwialności spraw cywilnych zadecydował istotny spadek w tym zakresie w elektronicznym postępowaniu upominawczym (EPU), co pokazuje zestawienie w tabeli 5.

¹¹ Nieujęte w tabeli – ich liczba wynika ze statystyk sądowych za 2017 r., dostępnych na www.ms.gov.pl, gdzie ujęto te dane w formie tzw. tablic rzymskich [dostęp: 8.10.2018].

¹² Patrz s. 15 raportu.

Istotne jest, że zmiany prawa, które weszły w życie w latach 2015–2016¹⁴, spowodowały trudności w wydawaniu w elektronicznym postępowaniu upominawczym nakazów zapłaty generowanych automatycznie. Dostosowanie systemu do obowiązujących przepisów skutkowało opóźnieniem w załatwianiu tych spraw. Modyfikacja systemu teleinformatycznego miała miejsce w połowie grudnia 2016 r. i zaległości są sukcesywnie niwelowane, jednakże wskaźnik opanowania wpływu w sprawach cywilnych w EPU w roku 2016 wyniósł 73,6%. Miało to znaczący wpływ na wskaźnik opanowania wpływu spraw cywilnych w sądach powszechnych (w sądach rejonowych, okręgowych i apelacyjnych; w sądach I i II instancji), który wyniósł 92,4%, czyli poniżej 93%¹⁵.

W 2015 r. w postępowaniach elektronicznych wpłynęło 2 448 120 spraw, a załatwiono ich 2 522 848. W 2016 r. wpłynęło natomiast 3 217 766 spraw, z czego załatwiono tylko 1 728 342 sprawy, a więc o półtora miliona mniej. Jeszcze więcej informacji dostarcza tabela 6 pokazująca liczbę załatwień merytorycznych w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Z powyższego zestawienia wynika, że w 2015 r. merytorycznie, a więc przez wydanie nakazu zapłaty w EPU, załatwiono prawie równo dwa miliony spraw, a w 2016 r. „tylko” 1 084 248 spraw, a więc o ponad 900 000 mniej. W 2017 r. wydano natomiast 1 849 705 nakazów w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

W 2017 r. do sądów wpłynęło ogółem 15 782 479 spraw, z czego załatwiono 15 835 982 sprawy, w tym merytorycznie – 12 022 803 sprawy.

¹⁴ Z dniem 27 listopada 2015 r. oraz z dniem 1 stycznia 2016 r. weszły w życie m.in.: ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. z 2015 r., poz. 1830 (art. 359 2 k.c., art. 359 21 k.c., art. 481 k.c.); ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.; rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.; rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 r. w sprawie utworzenia Sądu Rejonowego w Strzyżowie – Dz.U. z 2015 r., poz. 1594.

¹⁵ Patrz s. 15 raportu.

Tabela 5. Postępowania elektroniczne w sądach powszechnych¹²

Wyszczególnienie	I kw. 2015 r.	I pół. 2015 r.	III kw. 2015 r.	2015 r. ogółem	I kw. 2016 r.	I pół. 2016 r.	III kw. 2016 r.	2016 r. ogółem
Wpływ	561 990	1 202 182	1 896 545	2 448 120	490 465	1 104 833	1 704 205	3 217 766
Załatwienie	593 137	1 172 905	1 810 000	2 522 848	378 405	855 261	1 265 204	1 728 342
Pozostałość	64 685	125 109	182 370	21 093	133 273	270 786	460 215	628 632

Źródło: patrz przypis 7 niniejszego opracowania.

Tabela 6. Wpływ spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym

Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017			
Wpływ	Załatwienie	W tym merytoryczne	Wpływ	Załatwienie	W tym merytoryczne	Wpływ	Załatwienie	W tym merytoryczne	Załatwienie	Wpływ	W tym merytoryczne
2 448 120	2 522 848	2 002 303	2 335 760	1 728 342	1 111 485	4 464 966	4 719 245	1 849 705			

Źródło: patrz przypis 8 niniejszego opracowania.

¹³ Patrz s. 14 raportu.

Za wzrost wpływu w porównaniu z rokiem 2016 odpowiada przede wszystkim zwiększony wpływ w EPU – wyniósł 4 464 966 spraw w porównaniu z wpływem 2 335 760 spraw w roku 2016.

Reasumując powyższe dane statystyczne, należy wskazać, że za ogólny spadek liczby spraw wpływających do kancelarii komorniczych odpowiadają dwa główne czynniki: zmiany art. 8 u.k.s.e., od których rozpoczęto cały wywód w niniejszym opracowaniu, jak również bardzo znaczący spadek liczby spraw załatwianych w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Liczba tych spraw w porównaniu z 2015 rokiem spadła w 2016 r. o ponad 900 000. Są to wyłącznie sprawy nadające się do egzekucji. Gdyby dodać je do sumy spraw, które nie wpłynęły do komorników sądowych z powodu wzrostu liczby upadłości konsumenckich, to oba te czynniki będą odpowiadać za ogólny spadek wpływu spraw do komorników o prawie milion, co w świetle powyższych rozważań jest daną szacunkową, ale – jak się wydaje – bardzo zbliżoną do rzeczywistości. Oba te czynniki nie tłumaczą jednak spadku – o ponad 3 500 000 – spraw do komorników w 2016 roku. Wynika z tego, że za spadek tego wpływu o dalsze dwa i pół miliona odpowiada omawiana już zmiana art. 8 u.k.s.e. Zauważyć również należy, że w 2017 r. trend się odwrócił (patrz: tabela 1 w części I opracowania) i wpływ spraw do komorników wzrósł o ponad 500 000, podczas gdy liczba nakazów zapłaty wydanych w EPU wzrosła o około 700 000. Wielkości te są porównywalne.

Modyfikacja ta miała dwojakie znaczenie dla zmiany liczby wpływu spraw do komorników. Oprócz zmniejszenia wielkości kancelarii – szczególnie ograniczenia wpływu do tych spośród nich, które trudniły się egzekucją masową – zadziałał jeszcze jeden czynnik. Wierzyciele masowi w roku 2015 złożyli do największych kancelarii bardzo dużo wniosków egzekucyjnych jeszcze przed zmianą przepisów, chcąc skorzystać z regulacji obowiązującej przed omawianą nowelizacją art. 8 u.k.s.e. W kolejnym roku statystycznym pozostało im zatem mniej wniosków do złożenia.

Na koniec rozważań wypada zauważyć, że żadne dostępne dane statystyczne nie ujmują wielkości zjawiska tzw. reegzekucji, czyli egzekucji wszczynanej ponownie na podstawie tego samego tytułu wykonawczego.

W szczególności nie należą do tej kategorii sprawy ponownie wpisane do repertorium Km, które ujmowane są w Ms–Kom23¹⁶. Biorąc pod uwagę, że największe kancelarie komornicze zajmowały się w dużej mierze tą właśnie kategorią egzekucji, należy wnioskować, że spora część z 2 500 000 spraw, które stanowią liczbę globalnego spadku wpływu do komorników w 2016 roku i za które nie odpowiadają inne, wskazane wyżej czynniki, to właśnie reegzekucje. Dotychczas trudniły się nimi największe kancelarie, ponieważ tego typu sprawy z reguły przynosiły relatywnie najniższy zysk. Kierowano je zatem do największych kancelarii prowadzących egzekucję masową, często z pominięciem niektórych jej sposobów, w celu minimalizacji kosztów. Tylko niskie koszty egzekucji mogły bowiem spowodować opłacalność odzyskiwania małego odsetka zgłaszanych należności¹⁷. Obecnie, gdy brakuje tych największych kancelarii, masowi wierzyciele najprawdopodobniej rezygnują czasowo z dochodzenia należności, które wcześniej próbowali bezskutecznie odzyskać. Mimo wszystko zjawisko to wydaje się pozytywne, ponieważ są oni podmiotami nastawionymi na maksymalizację zysków. Dotychczas składali więc wnioski egzekucyjne na zasadzie „chybił trafił”, wnosząc często o prowadzenie egzekucji na jeden czy dwa sposoby, np. z wierzytelności o zwrot nadpłaty podatku dochodowego bądź podatku VAT, nie licząc się z generowanymi przy każdej nieskutecznej egzekucji najczęściej nieściągalnymi kosztami egzekucyjnymi. Obecnie, nie mogąc składać dowolnej liczby wniosków egzekucyjnych do wybranych, „hurtowych” kancelarii, wierzyciele ci zmuszeni są dochodzić należności w drodze egzekucji sądowej w sposób bardziej poważny, z lepszym rozeznaniem sytuacji materialnej dłużników, ponieważ mniejsze i średnie kancelarie, które pozostały na rynku, są zainteresowane egzekucją skuteczniejszą, a więc przynoszącą zyski w większej proporcji w stosunku do należności zgłoszonych.

¹⁶ W taki sposób ujmuje to raport o stanie egzekucji za 2016 rok. Okoliczność, że dane te odnoszą się do sytuacji innego rodzaju, ustalono w drodze mailowej z przedstawicielami Wydziału Statystyki w Ministerstwie Sprawiedliwości.

¹⁷ Mechanizm maksymalizacji zysków kancelarii komorniczych opisano w opracowaniu wymienionym w przypisie 1.

Reasumując, warto podkreślić, że reegzekucje stanowią najprawdopodobniej większą część spośród 2 500 000 spraw (z liczby 3 500 000 pomniejszonej w opisany wyżej sposób o milion). Gdyby nawet szacować, że jest to niecała połowa tej liczby, to i tak daje to ponad milion spraw rocznie. Dane te bardzo zaniżają statystyki skuteczności. Dotyczą bowiem często tytułów wykonawczych, których już wcześniej przynajmniej raz nie wyegzekwowano. O postawionej wyżej tezie świadczy również fakt, że w roku 2017 globalny wpływ spraw wzrósł proporcjonalnie do wzrostu wpływu spraw cywilnych do sądów, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu – a jeszcze bardziej załatwień merytorycznych – w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Niemniej jednak powyższe szacunki nie oddają rzeczywistej skali reegzekucji, ponieważ w ostatnim omawianym okresie nie uległa ona całkowitej likwidacji, a jedynie zmniejszeniu. Z powodu braku statystyk w tym zakresie nie sposób nawet próbować oszacować, o ile się ta liczba zmniejszyła. Ponadto wskazanie, że w 2015 r. liczba reegzekucji mogła sięgnąć 2 500 000 spraw, nie daje pojęcia o skali tego zjawiska w innych latach, a to ze względu na wspomnianą wyżej sytuację złożenia w tym roku większej liczby wniosków egzekucyjnych w sprawach tego rodzaju wobec nadchodzących zmian przepisów ustawy.

Dokonując w podsumowaniu oceny skutków zmian art. 8 u.k.s.e. w świetle danych statystycznych, należy skonstatować, że mimo wskazanych w poprzednich analizach i w niniejszym opracowaniu mankamentów tejże regulacji, to miała ona jednak pozytywne rezultaty w postaci poprawienia skuteczności egzekucji. Komornicy zaczęli być zainteresowani odzyskiwaniem należności, które przynoszą zysk dopiero w odleglejszej perspektywie, a nie kończeniem spraw w sposób szybki, zapewniający możliwość przyjmowania dalszych wniosków spoza rewiru. Wskazać zatem należy, że efekty reformy art. 8. ust. 8 u.k.s.e. były następujące: 1) spadek liczby spraw, które wpłynęły do komorników globalnie, jak i do poszczególnych kancelarii komorniczych; 2) wzrost skuteczności egzekucji, i to zarówno ujmowany jako stosunek liczby

spraw komorniczych zakończonych przez wyegzekwowanie roszczenia, jak i liczony przez porównanie globalnej wysokości roszczeń zgłoszonych do egzekucji do globalnej kwoty wyegzekwowanej; 3) ograniczenie wielkości kancelarii komorniczych; 4) spadek liczby reegzekucji. O ile jednak efekt spadku liczby spraw się utrzymał, a raczej: nie całkiem odwrócił, o tyle nie można tego powiedzieć o skuteczności kwotowej egzekucji. Oznacza to, że efekt poprawy tej skuteczności był ograniczony i możliwości w tym zakresie się wyczerpały.

Z dokonanej analizy statystycznej wynika, że opisane wyżej zjawiska pozostają we wzajemnej korelacji. Wzrost efektywności egzekucji wiąże się niewątpliwie z ograniczeniem wielkości poszczególnych kancelarii komorniczych, co postulowano na podstawie wyników wcześniejszych badań. Uwypuklono bowiem wyraźnie, że najlepszą skutecznością egzekucji mogą wykazać się kancelarie z wpływem od 2 001 do 5 000 spraw, w których skuteczność była np. w 2013 r. bliska 30%. Dane statystyczne za inne lata wyglądały podobnie¹⁸.

Należy zwrócić uwagę, że przy dokonywaniu opisanych wyżej zmian ustawowych nie skorzystano z zaprezentowanych w publikacjach Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości¹⁹ propozycji stworzenia nowej kategorii statystycznej w postaci egzekucji częściowo skutecznej ani z propozycji liczenia skuteczności kwotowej egzekucji, polegającej na obliczaniu stosunku wysokości należności zgłaszanych do wyegzekwowania do należności wyegzekwowanych.

Wzrost kwotowej skuteczności egzekucji jest efektem wprowadzenia górnych limitów przyjmowania spraw w kancelariach. Aby jednak zapewnić stały wzrost, a przynajmniej brak spadków pod tym względem, należałoby tego typu efektywność uczynić najważniejszym ze

¹⁸ Patrz: A. Antkiewicz, K. Kazimierczak, Z. Woźniak, *Przyczyny niskiej skuteczności egzekucji sądowej w Polsce*, opublikowany na stronie internetowej: www.iws.org.pl [dostęp: 7.10.2018]. Uaktualniony i poszerzony o nowe dane raport został opublikowany w formie książkowej przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości (*Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej*, pod red. D. Olczak-Dąbrowskiej, Warszawa 2016).

¹⁹ Patrz: publikacja wymieniona w przypisie 17.

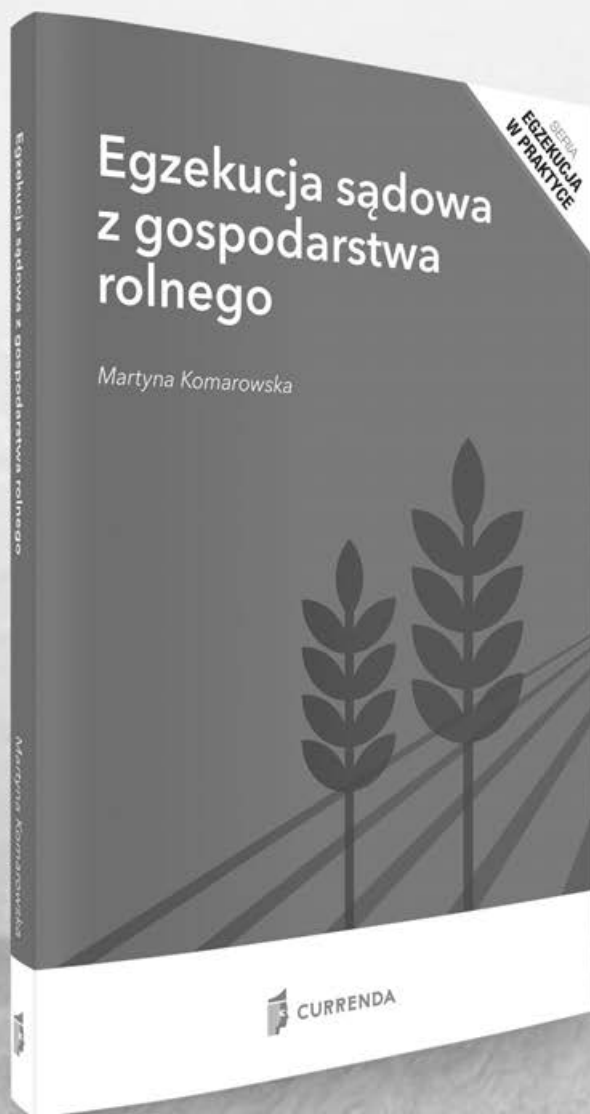
wskaźników i umożliwić prowadzenie spraw spoza rewiru komornikom egzekwującym najwyższy odsetek należności objętych wnioskami egzekucyjnymi. Przy tak ujętych kryteriach można by zwiększyć bądź nawet znieść górne limity roczne liczby spraw w kancelariach. Gdyby bowiem największe kancelarie charakteryzowały się najgorszą ściągalnością kwotową, to lepsze byłoby nie ich sztuczne zmniejszanie, ale pozostawienie tych spośród nich, które tę skuteczność miały na dobrym poziomie.

Nie uczyniono tego, niestety, w nowej ustawie o komornikach sądowych z dnia 22 marca 2018 r.²⁰ Ograniczono za to ponownie możliwość przyjmowania i prowadzenia spraw spoza rewiru. Górny limit wynosi 5 000 spraw. Możliwe, że spowoduje to kolejny wzrost efektywności egzekucji, ale skutek będzie ograniczony. Nie jest bowiem możliwe osiągnięcie dobrych efektów w dalszej perspektywie bez powiązania prawa do przyjmowania spraw spoza rewiru z efektywnością kwotową. Gdyby to uczyniono, można by zrezygnować z górnych limitów przyjęć spraw spoza rewiru w kancelariach, umożliwiając w ten sposób prowadzenie tych spraw tym komornikom, którzy są rzeczywiście najskuteczniejsi w działaniach egzekucyjnych, a nie tym, którzy jedynie szybko kończą sprawy.

²⁰ Dz.U. z 2018 r., poz. 771.

Martyna Komarowska

EGZEKUCJA SĄDOWA Z GOSPODARSTWA ROLNEGO

Książka zawiera omówienie takich zagadnień jak:

- ✓ ograniczenia w obrocie nieruchomościami rolnymi,
- ✓ składniki gospodarstwa rolnego podlegające egzekucji,
- ✓ egzekucja sądowa przez zarząd przymusowy nad gospodarstwem rolnym,
- ✓ egzekucja sądowa przez sprzedaż gospodarstwa rolnego.

Tylko!

89 PLN

KSIAŻKĘ MOŻESZ ZAMÓWIĆ NA

WWW.SKLEP.CURRENDA.PL

STRESZCZENIE **Egzekucja należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego**

W niniejszym artykule podjęto próbę przedstawienia problematyki egzekucji należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego na podstawie przepisu art. 27 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Pokróćce wyjaśniono pojęcie obowiązku alimentacyjnego oraz warunki nabywania przez osobę uprawnioną prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Ponadto, w oparciu o specyfikę ustawy, wytłumaczono pojęcie bezskuteczności egzekucji z uwzględnieniem jej przesłanek. Następnie scharakteryzowano podmioty postępowania egzekucyjnego, omówiono podstawę prawną przeprowadzenia egzekucji należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego oraz wymogi formalne wniosku o wszczęcie egzekucji lub o przyłączenie się do prowadzonego postępowania egzekucyjnego.

W dalszej części artykułu skupiono się na działaniach podejmowanych przez organ egzekucyjny wobec dłużników alimentacyjnych w celu wyegzekwowania należności przypadających z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego. Scharakteryzowano dochodzenie przeprowadzone przez organ egzekucyjny w celu ustalenia zarobków i stanu majątkowego dłużnika oraz jego miejsca zamieszkania. Ponadto zwrócono uwagę na odrębności w zakresie ograniczeń egzekucji w świetle egzekucji należności z tytułu świadczeń alimentacyjnych wypłaconych z funduszu alimentacyjnego.

W końcowej części pracy omówiono problem kategorii zaspokajania należności w świetle art. 28 u.p.u.a. w zw. z art. 1025 k.p.c. oraz problem umorzenia postępowania egzekucyjnego.

Słowa kluczowe: osoba uprawniona do alimentów, dłużnik alimentacyjny, organ właściwy wierzyciela, zwrot należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego, egzekucja należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu

SUMMARY Enforcement of Amounts Paid out from Child Maintenance Fund

This article is an attempt to present the issue of enforcement of amounts paid out from Child Maintenance Fund based on art. 27 of the Act dated 7th of September 2007 on Aid to Persons Entitled to Maintenance Allowance. The issue of child maintenance duty and the conditions of acquiring the rights to the benefits of the child Maintenance Fund by an eligible person have been explained. Moreover, based on the above mentioned Act specifications, the notion of ineffective enforcement taking into account its requirements, have been explained. Further, the entities in enforcement proceedings were characterised, as well as legal grounds for carrying out enforcement of amounts paid out from the Maintenance Fund and formal requirements for an application to start enforcement proceedings, or to join an existing enforcement proceedings, were discussed.

Later on, the article focuses on actions taken up by enforcement body against debtors of maintenance support in order to perform enforcement of amounts due to benefits paid out from child Maintenance Fund. The author characterised investigation conducted by the enforcement body in order to determine the debtor's earnings, property and his place of residence. Moreover, distinct features of enforcement restrictions in the light of enforcement of amounts due to maintenance benefits paid out from child Maintenance Fund were pointed out.

The issue of the order of satisfying amounts in the light of art. 28 Aid to Persons Entitled to Maintenance Allowance Act in connection with art. 1025 of the Civil Procedure Code and the problem of enforcement proceedings discontinuance are discussed in the final part of this work.

Keywords: *person entitled to maintenance, maintenance debtor, creditor's competent authority, refund of amounts paid out from child Maintenance Fund, enforcement of receivables paid out from Child Maintenance Fund*

Egzekucja należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego

1. Wprowadzenie

Problematyka egzekucji należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego uregulowana została w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹. Ustawa ta określa zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego w razie bezskuteczności egzekucji, a także warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów. Ponadto u.p.u.a. normuje zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Wymieniona ustawa systematyzuje również zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

2. Pojęcie obowiązku alimentacyjnego w świetle przepisów u.p.u.a.

Według wprowadzenia do u.p.u.a., dostarczanie środków utrzymania osobom, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb,

¹ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 554 ze zm.; dalej: u.p.u.a.

a w szczególności dzieciom, jest w pierwszej kolejności obowiązkiem członków ich rodziny, wskazanych w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym². Obowiązek ten obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Obowiązek alimentacyjny wynika także z więzów prawnych, z którymi k.r.o. wiąże jego powstanie, np. powinowactwa i przysposobienia. W literaturze prawniczej przyjmuje się, że również tzw. powiązania podobne do rodzinnych generują powstanie obowiązku alimentacyjnego, np. regulacje z art. 141 i 142 k.r.o. dotyczące roszczeń matki dziecka pozamałżeńskiego³. Ponadto przepisy o obowiązku alimentacyjnym między krewnymi stosuje się odpowiednio do uregulowanego w art. 60 § 1 i 2 k.r.o. obowiązku dostarczenia środków utrzymania przez jednego z małżonków rozwiedzionych drugiemu małżonkowi.

W świetle przepisów u.p.u.a. obowiązek dopełnienia najdalej idących starań o zapewnienie bytu, tj. środków utrzymania i wychowania własnym dzieciom spoczywa wyłącznie na rodzicach. Państwo może ingerować w status materialny rodziny, jeśli okaże się, że prawnorodzinne mechanizmy zapewnienia środków utrzymania, składających się na obowiązek alimentacyjny, nie zadziałały⁴. Konstytucyjna zasada pomocniczości nakłada na państwo obowiązek wspierania wyłącznie osób ubogich. Dotyczy to w szczególności osób, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb i nie otrzymują należnego im wsparcia od osób będących zobowiązanymi wobec nich do alimentacji. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej z powodu niemożności wyegzekwowania alimentów należy łączyć z działaniami zmierzającymi do zwiększenia odpowiedzialności osób zobowiązanych do alimentacji.

Centralne miejsce w systemie wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa zajmuje fundusz alimentacyjny (art. 1 ust. 2 i 3 u.p.u.a.). Fundusz ten nie stanowi funduszu

² Tj Dz.U. z 2017 r., poz. 682 ze zm.; dalej: k.r.o.

³ M. Borek [w:] *Metodyka pracy komornika sądowego*, pod red. A. Marciniaka, M. Michalskiej-Marciniak, Sopot 2015, s. 757.

⁴ W. Maciejko, *Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczka alimentacyjna. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 35.

w rozumieniu przepisów o finansach publicznych. Rolą świadczenia wypłacanego z funduszu alimentacyjnego jest kompensacja czasowego niedoboru środków utrzymania, do dostarczenia których zobowiązany jest dłużnik alimentacyjny⁵. Należy podkreślić, że funkcją państwa nie jest bezwarunkowe, mechaniczne zastępowanie cywilnego świadczenia alimentacyjnego kwotą świadczenia wypłacanego z funduszu publicznego w każdym przypadku, w którym organ ustali brak skutecznej egzekucji alimentów⁶. Zgodnie z art. 9 ust. 2 u.p.u.a., świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725,00 zł. Natomiast stosownie do treści przepisu art. 10 ust. 1 u.p.u.a., świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują wyłącznie w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500,00 zł. Alimony w wysokości przekraczającej kwotę 500,00 zł, które nie zostały wyegzekwowane przez komornika sądowego na rzecz wierzyciela alimentacyjnego, zostają wpisane w ryzyko poddania stosunku alimentacyjnego reżimowi prawa cywilnego. Pomoc państwa nie ingeruje swoimi środkami ponad granicę niezbędnego minimum⁷.

3. Warunki nabycia oraz ustalenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego

Warunki nabywania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego określają przepisy art. 9–14 u.p.u.a. Co do zasady, świadczenia te przysługują osobie uprawnionej do momentu ukończenia przez nią 18. roku życia. Na podstawie przepisu art. 2 pkt 11 u.p.u.a., „osobą uprawnioną” jest osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. W wypadku bezskuteczności egzekucji,

⁵ W. Maciejko [w:] *Alimony. Komentarz. Sądowe Komentarze Tematyczne*, pod red. J. Ignaczewskiego, Warszawa 2016, s. 252.

⁶ M. Wasilewska, *Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny*, Gdańsk 2008, s. 131.

⁷ W. Maciejko, *Postępowanie...*, *op. cit.*, s. 237.

osoba uprawniona może złożyć do organu właściwego wierzyciela wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego (art. 3 ust. 1 u.p.u.a.). Jeśli osoba uprawniona po ukończeniu 18. roku życia nadal się uczy, prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługuje jej aż do chwili ukończenia przez nią 25. roku życia. Jeżeli osoba uprawniona do alimentów posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługuje bezterminowo. Jednak świadczenia, o których mowa, nie przysługują, jeśli osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej bądź zawarła związek małżeński.

Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także ich wypłata następują na wniosek złożony przez osobę uprawnioną do alimentów lub jej przedstawiciela ustawowego. Wniosek ten składa się w urzędzie gminy lub miasta, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej. Zgodnie z art. 15 ust. 4 pkt 3 lit. a u.p.u.a., wnioskodawca załącza do wniosku zaświadczenie organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne albo oświadczenie stwierdzające bezskuteczność egzekucji.

Pojęcie bezskuteczności egzekucji unormowane zostało w art. 2 pkt 2 u.p.u.a. Według tego przepisu egzekucją bezskuteczną jest egzekucja, w wyniku której w okresie ostatnich 2 miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Ponadto, za bezskuteczną egzekucję uważa się niemożność wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Jeśli chodzi o pierwszą przesłankę bezskuteczności egzekucji, to dłużnik musi zalegać z płatnością pełnej sumy alimentów, zarówno zaległych, jak i bieżących, za okres ostatnich 2 miesięcy. Przykładowo zatem, jeżeli w tytule wykonawczym zasądzono kwotę alimentów bieżących w wysokości 500,00 zł miesięcznie, a dłużnik alimentacyjny wpłaca jedynie po 200,00 zł miesięcznie, po upływie 4 miesięcy zaległość alimentacyjna będzie wynosiła 1.200,00 zł i wówczas zaistnieje przesłanka

bezskuteczności egzekucji. W tym wypadku bowiem zaległość alimentacyjna odpowiada sumie alimentów za 2 miesiące, tj. 1.000,00 zł⁸. Jak słusznie zauważył W. Maciejko, w celu ustalenia, czy zaistniał stan 2-miesięcznej zaległości, należy zwrócić uwagę na problem „technicznego” przyporządkowania kwoty skutecznie wyegzekwowanej w toku postępowania egzekucyjnego. Jeżeli wielkość zadłużenia z tytułu zasądzonych alimentów przekracza należności za okres 2 miesięcy, należy ustalić, czy wyegzekwowana przez komornika kwota została przypisana przez strony stosunku alimentacyjnego do innego okresu czasowego niż należność najwcześniej wymagalna. Jeżeli przyporządkowania takiego nie da się wykazać, należy zastosować domniemanie, że wyegzekwowana kwota zaliczona została na poczet należności najbardziej oddalonych w czasie. Dopiero uregulowanie wszystkich zaległości za 2 miesiące pozwala stwierdzić, że każda kolejna kwota jest uiszczona na poczet minionego miesiąca albo miesiąca go poprzedzającego⁹.

Co się zaś tyczy bezskuteczności egzekucji spowodowanej brakiem możliwości wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, to w art. 2 pkt 2 u.p.u.a. wskazano dwie przykładowe przyczyny tej bezskuteczności. Pierwsza z nich sprowadza się do braku podstawy prawnej do podjęcia czynności zmierzających do wykonania tytułu wykonawczego w miejscu zamieszkania dłużnika. Przyczyna ta wystąpi, jeśli brak jest stosownej umowy międzynarodowej pomiędzy Polską a państwem pobytu dłużnika alimentacyjnego. Druga przyczyna związana jest z brakiem możliwości wskazania przez osobę uprawnioną (wierzyciela alimentacyjnego) miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą¹⁰.

⁸ Podobny sposób ustalania kwoty zaległości alimentacyjnej należy zastosować w przypadku przestępstwa niealimentacji, z tą różnicą, że zgodnie z art. 209 § 1 k.k., łączna wysokość powstałych wskutek uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego zaległości ma stanowić równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące.

⁹ W. Maciejko [w:] *Alimenty...*, *op. cit.*, s. 261.

¹⁰ *Ibidem*, s. 258–259.

4. Egzekucja należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego

Publicznoprawne świadczenie alimentacyjne, jakim jest świadczenie z funduszu alimentacyjnego, powinno mieć charakter w pełni warunkowy i w pełni zwrotny¹¹. Zgodnie z treścią art. 27 ust. 1 u.p.u.a., dłużnik alimentacyjny jest obowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z odsetkami ustawowymi za opóźnienie¹². Jak wynika z przepisu art. 27 ust. 3 ustawy, należności przypadające od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego podlegają ściągnięciu w drodze egzekucji sądowej na podstawie przepisów o egzekucji świadczeń alimentacyjnych, z uwzględnieniem przepisów ustawy. W rezultacie, w pierwszej kolejności do egzekucji należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego zastosowanie będą mieć przepisy u.p.u.a. Następnie należy stosować przepisy art. 1081–1088 k.p.c. o egzekucji świadczeń alimentacyjnych, natomiast poprzez odesłanie zawarte w art. 1088 k.p.c. stosuje się przepisy art. 844–1044 k.p.c.

4.1. Podmioty postępowania egzekucyjnego

Podmiotami postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie przepisów u.p.u.a są w szczególności organy postępowania egzekucyjnego oraz strony tego postępowania. Odesłanie do egzekucji sądowej zawarte w treści art. 27 ust 3 u.p.u.a. pozwala stwierdzić, że organem właściwym funkcynie do przeprowadzenia egzekucji należności z tytułu

¹¹ S. Nitecki, *Zaliczka alimentacyjna – wybrane zagadnienia*, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2008, nr 4, s. 19.

¹² U.p.u.a. zawęży krąg osób zobowiązanych do zwrotu należności z tytułu świadczenia wypłaconego osobie uprawnionej z funduszu alimentacyjnego. Krąg ten należy wyprowadzić z treści przepisu art. 2 pkt 11 u.p.u.a., definiującego pojęcie osoby uprawnionej.

świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego jest komornik sądowy. Zgodnie z art. 758 k.p.c. sprawy egzekucyjne należą do właściwości sądów rejonowych i działających przy tych sądach komorników. Jak wynika zaś z przepisu art. 759 § 1 k.p.c., czynności egzekucyjne są wykonywane przez komorników sądowych, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądów.

Właściwość miejscowa komornika zależy od wspomnianej wcześniej przyczyny bezskuteczności egzekucji. Zachodzą dwie sytuacje determinujące właściwość miejscową komornika. Pierwsza dotyczy złożenia przez organ właściwy wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji w przypadku bezskuteczności egzekucji spowodowanej niemożnością wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (art. 27 ust. 8 w zw. z art. 27 ust. 3 u.p.u.a.). W tej sytuacji przepisem umożliwiającym ustalenie właściwości miejscowej komornika jest art. 1081 § 1 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, jeżeli egzekucja dotyczy alimentów, wniosek o wszczęcie egzekucji można zgłosić również do komornika sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wierzyciela.

Przepis art. 1081 § 1 k.p.c. ustanawia właściwość przemienną komornika. Co do zasady, właściwy miejscowo jest komornik sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika (ogólna właściwość dłużnika). W analizowanym wypadku organ właściwy wierzyciela może zgłosić wniosek o wszczęcie egzekucji do komornika sądu właściwego według swojej siedziby¹³. Uprawnienie organu właściwego wierzyciela do skorzystania z właściwości przemiennej dotyczy tylko sposobów egzekucji, dla których właściwość organu egzekucyjnego jest ustalana na podstawie miejsca zamieszkania dłużnika¹⁴. Natomiast miejscem zamieszkania dłużnika będącego osobą fizyczną jest miejscowość,

¹³ Por. W. Kowalski [w:] *Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego*, pod red. Z. Szczurka, Sopot 2017, s. 1106–1132.

¹⁴ B. Kołodziejczyk, *Reguły właściwości przemiennej a art. 1081 k.p.c.*, M.Prawn. 2005, nr 16, s. 822.

w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu (art. 25 k.c.). Jeżeli dłużnik nie ma miejsca zamieszkania w Polsce, ogólną właściwość oznacza się według miejsca jego pobytu w Polsce, a gdy nie jest ono znane lub nie leży w Polsce – według ostatniego miejsca zamieszkania dłużnika w Polsce.

Organ właściwy wierzyciela ma możliwość wyboru komornika w przypadku egzekucji skierowanej do rachunku bankowego, egzekucji z wierzytelności oraz z innych praw majątkowych¹⁵. Wierzyciel nie może skorzystać z właściwości przemiennej, gdy egzekucja ma być prowadzona z ruchomości lub z nieruchomości¹⁶. Ponadto, z uwagi na sposób powstania bezskuteczności egzekucji spowodowanej niemożnością wszczęcia egzekucji świadczeń alimentacyjnych dłużnika przebywającego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, organ właściwy wierzyciela nie ma możliwości skutecznego wszczęcia egzekucji z wynagrodzenia za pracę dłużnika.

Na podstawie przepisu art. 1081 § 2 k.p.c., wybrany przez organ właściwy wierzyciela komornik jest obowiązany zawiadomić o wszczęciu egzekucji komornika sądu ogólnej właściwości dłużnika. Jeśli komornik zawiadomiony prowadzi przeciwko dłużnikowi inne postępowanie egzekucyjne, zażąda przekazania mu sprawy wraz ze ściągniętymi kwotami. Z żądaniem należy wystąpić, gdy wskutek dalszych zajęć suma uzyskana ze wszystkich egzekucji nie wystarczy na zaspokojenie wszystkich wierzycieli. Jeżeli dokonane zostało zajęcie wierzytelności, równocześnie z przekazaniem sprawy komornik zawiadamia wierzyciela zajętej wierzytelności, że dalszych wpłat należy dokonywać komornikowi, któremu sprawę przekazano.

Kodeksowa regulacja właściwości miejscowej komornika, w tym właściwości przemiennej, nie jest przeszkodą do skorzystania przez organ właściwy wierzyciela z przewidzianego w art. 8 ustawy z dnia 29 sierpnia

¹⁵ A. Stangret–Smoczyńska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, pod red. J. Gołaczyńskiego, Warszawa 2012, s. 822.

¹⁶ W. Tomalak, *Status ustrojowy i procesowy komornika sądowego*, Warszawa 2014, s. 540 i n.

1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji¹⁷ prawa wyboru komornika. Należy zaznaczyć, że w przepisie art. 10 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, która wejdzie w życie 1 stycznia 2019 r.¹⁸, prawo wierzyciela do dokonania wyboru komornika zostało zawężone do obszaru właściwości sądu apelacyjnego, na którym znajduje się siedziba kancelarii komornika właściwego, zgodnie z przepisami k.p.c.

Druga sytuacja związana z ustaleniem właściwości miejscowej komornika dotyczy przypadku bezskuteczności egzekucji, oznaczającej egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich 2 miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. W takim przypadku organ właściwy wierzyciela składa do komornika wnioski o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego prowadzonego w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów (art. 27 ust. 8 w zw. z art. 27 ust. 3a u.p.u.a.). Organ właściwy wierzyciela został pozbawiony możliwości podjęcia swobodnej decyzji w zakresie prawa wyboru komornika. Organ ten jest zobligowany do złożenia wniosku o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego do komornika wybranego przez wierzyciela egzekwującego na podstawie tytułu wykonawczego zasądzającego alimenty.

W obu omówionych sytuacjach organ właściwy wierzyciela nie może dochodzić zaspokojenia w trybie pozaegzekucyjnym, o którym stanowi przepis art. 1081 § 3 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, jeżeli dłużnik odbywa karę pozbawienia wolności, wierzyciel może złożyć tytuł wykonawczy bezpośrednio dyrektorowi zakładu karnego, który obowiązany jest wypłacać wierzycielowi należności za pracę dłużnika lub jego pieniądze znajdujące się w depozycie zakładu karnego, w granicach określonych w art. 125 Kodeksu karnego wykonawczego¹⁹. W pierwszej z zasygnalizowanych wcześniej sytuacji dłużnik przebywa bowiem poza

¹⁷ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1309 ze zm.

¹⁸ Dz.U. z 2018 r., poz. 771.

¹⁹ Zgodnie z treścią art. 125 § 2 k.k.w., z przypadającego skazanemu wynagrodzenia za pracę, po odliczeniu zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, wolne jest w każdym czasie od egzekucji 60%.

granicami Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast w drugiej przeciwko dłużnikowi jest już prowadzone postępowanie egzekucyjne, a organem właściwym pozostaje komornik.

Stronami postępowania egzekucyjnego, w toku którego zmierza się do uzyskania należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego, są dłużnik alimentacyjny oraz wierzyciel. Stosownie do treści art. 2 ust. 3 u.p.u.a., dłużnikiem alimentacyjnym jest osoba zobowiązana do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, przeciwko której egzekucja okazała się bezskuteczna. Jeśli ustalono prawo do świadczenia z funduszu alimentacyjnego i dokonano wypłaty tego świadczenia osobie uprawnionej, dłużnik alimentacyjny jest obowiązany do zwrotu należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego. Natomiast wierzycielem należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych osobie uprawnionej z funduszu alimentacyjnego i jednocześnie stroną postępowania egzekucyjnego jest organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 10 u.p.u.a., organem właściwym wierzyciela jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

4.2. Podstawa egzekucji – tytuł egzekucyjny

Zgodnie z przepisem art. 776 k.p.c., podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, na który składa się tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności, chyba że ustawa stanowi inaczej²⁰. Stosownie do treści art. 27 ust. 8a w zw. z art. 27 ust. 8 pkt 1 u.p.u.a., egzekucja należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń

²⁰ W literaturze prawniczej rozróżnia się tytuły wykonawcze zwykłe oraz szczególne. Zdaniem A. Marciniaka, tytułem wykonawczym zwykłym jest tytuł wydany przez sąd w sądowym postępowaniu cywilnym albo karnym, składający się z tytułu egzekucyjnego i klauzuli wykonalności. Tytuły wykonawcze nieodpowiadające tym kryteriom są tytułami szczególnymi. Wyjątkowo sam tytuł egzekucyjny, bez klauzuli wykonalności, może stanowić podstawę egzekucji (zob. A. Marciniak [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1088*, pod red. A. Marciniaka, K. Piaseckiego, Warszawa 2015, s. 269–271).

wypłaconych z funduszu alimentacyjnego jest prowadzona na podstawie ostatecznej decyzji przyznającej świadczenia z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, bez konieczności zaopatrywania tej decyzji w klauzulę wykonalności. Ustawa stwarza zatem organowi właściwemu wierzyciela możliwość sądowej egzekucji świadczenia publicznoprawnego, jakim jest świadczenie z funduszu alimentacyjnego, na podstawie samego tytułu egzekucyjnego. Podstawę egzekucji należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego stanowi wyłącznie decyzja ostateczna. Należy zaznaczyć, że decyzje w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co do zasady, są natychmiast wykonalne (art. 20 ust. 2 u.p.u.a.).

4.3. Wniosek organu właściwego wierzyciela o wszczęcie postępowania egzekucyjnego a wniosek o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego już prowadzonego – różnice, wymogi formalne wniosków, sposób rejestracji wniosków

Generalnie rzecz ujmując, do wszczęcia postępowania egzekucyjnego dochodzi z chwilą złożenia przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji. Złożenie przez wierzyciela wniosku nie wszczyna egzekucji, lecz postępowanie egzekucyjne²¹. W świetle przepisu art. 27 u.p.u.a.,

²¹ Postępowanie egzekucyjne i egzekucja są to podstawowe pojęcia sądowego postępowania egzekucyjnego, które nie posiadają jednak definicji legalnej. Rozróżnienia tych pojęć w k.p.c. oraz w u.p.u.a nie dokonano z należytą konsekwencją. Postępowanie egzekucyjne stanowi ogół prawnie zorganizowanych czynności związanych z egzekucją. Natomiast egzekucja nie może odbyć się inaczej, jak tylko w ramach postępowania egzekucyjnego. Jest ona wszczęta dopiero z chwilą dokonania przez organ egzekucyjny pierwszej czynności egzekucyjnej oraz doręczenia dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji (art. 805 k.p.c.). Na temat rozdzielenia „postępowania egzekucyjnego” i „egzekucji” zob. W. Broniewicz, *Postępowanie egzekucyjne i egzekucja w sprawach cywilnych*, PiP 1988, nr 8, s. 39 i n. W literaturze prezentowany jest pogląd, że egzekucja to zastosowanie przez powołane do tego organy egzekucyjne przewidzianych prawem środków przymusu w celu uzyskania od dłużnika należnego wierzycielowi świadczenia ustalonego w odpowiednim akcie (tytule wykonawczym albo tytule egzekucyjnym). Zob. A. Marciniak [w:] *Kodeks...*, *op. cit.*, s. 122–123; por. D. Ryszał [w:] *Metodyka pracy komornika sądowego*, pod red. A. Marciniaka, M. Michalskiej-Marciniak, Sopot 2015, s. 133–142.

należności przypadające od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego podlegają ściągnięciu w drodze wszczęcia postępowania egzekucyjnego albo przyłączenia się do postępowania egzekucyjnego już prowadzonego. Sposób ściągnięcia tych należności zależy od tego, czy przeciwko danemu dłużnikowi alimentacyjnemu jest prowadzone postępowanie egzekucyjne w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów. Organ właściwy wierzyciela, który wypłacił świadczenie z funduszu alimentacyjnego, składa wniosek o wszczęcie egzekucji lub wniosek o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego prowadzonego w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów.

Stosownie do treści art. 27 ust. 3 w zw. z art. 27 ust. 8 u.p.u.a., jeżeli postępowanie egzekucyjne nie zostało jeszcze wszczęte, organ właściwy wierzyciela składa wniosek o wszczęcie tego postępowania. Od chwili złożenia wniosku organ właściwy wierzyciela staje się jedynym wierzycielem egzekwującym w sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Z taką sytuacją mamy do czynienia zasadniczo wtedy, gdy należności z funduszu alimentacyjnego zostały wypłacone osobie uprawnionej z powodu bezskuteczności egzekucji co do dłużnika alimentacyjnego przebywającego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Jeżeli natomiast jest prowadzone postępowanie egzekucyjne w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów, organ właściwy wierzyciela przyłącza się do tego postępowania (art. 27 ust. 3a w zw. z art. 27 ust. 8 u.p.u.a.). Od chwili przyłączenia się do postępowania egzekucyjnego, organ właściwy wierzyciela ma te same prawa co wierzyciel uprawniony z tytułu alimentów (wierzyciel alimentacyjny). Jak już wspomniano, w tym wypadku organ właściwy wierzyciela nie może wybrać komornika właściwego do przeprowadzenia egzekucji. W zakresie właściwości miejscowej komornika jest on uzależniony od wyboru dokonanego przez wierzyciela prowadzącego postępowanie w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów. Należy zaznaczyć, że o przyłączeniu się kolejnego wierzyciela do prowadzonego postępowania

egzekucyjnego mowa jest w przepisie art. 927 k.p.c. Zgodnie z art. 927 k.p.c., wierzyciel, który skierował egzekucję do nieruchomości po jej zajęciu przez innego wierzyciela, przyłącza się do postępowania wszczętego wcześniej i nie może żądać powtórzenia czynności już dokonanych. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 8 lipca 2012 r.²² stwierdził, że po przyłączeniu się kolejnych wierzycieli na podstawie art. 927 k.p.c. do toczącego się postępowania egzekucyjnego, w którego ramach skierowano egzekucję do nieruchomości, a więc po poszerzeniu jego strony podmiotowej, toczy się jedno postępowanie egzekucyjne, obejmujące jedną egzekucję. W konsekwencji toczy się jedna – w znaczeniu procesowo–technicznym – sprawa egzekucyjna. Przyłączenie się wierzyciela do toczącej się egzekucji z nieruchomości następuje na prawach pierwszego wierzyciela. Kolejny wierzyciel nie może żądać powtórzenia czynności już dokonanych²³.

4.3.1. Wymogi formalne wniosków

Zarówno wniosek o wszczęcie egzekucji, jak i wniosek o przyłączenie się do prowadzonego postępowania egzekucyjnego powinny spełniać wszystkie wymogi formalne przewidziane dla każdego pisma procesowego w przepisach art. 126 i nast. k.p.c. Dodatkowo, wnioski te powinny odpowiadać szczególnym wymaganiom wymienionym w art. 797 k.p.c. W rezultacie, we wnioskach organ właściwy wierzyciela musi wskazać świadczenie, które ma być spełnione. Jak słusznie podnosi D. Zawistowski, oznaczenie przez wierzyciela świadczenia powinno zawierać także oznaczenie jego zakresu. Wnioski wierzyciela nie muszą obejmować całego obowiązku nałożonego na dłużnika w tytule egzekucyjnym. To wierzyciel, w sposób wiążący dla organu egzekucyjnego, określa przedmiot postępowania egzekucyjnego²⁴. Zakres świadczenia skierowanego do egzekucji nie może

²² Uchwała SN z dnia 8 lipca 2012 r., III CZP 27/12, BSN 2012, nr 7, s. 7.

²³ T. Żyznowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1088*, pod red. A. Marciniaka, K. Piaseckiego, Warszawa 2015, s. 704–705.

²⁴ D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1088*, pod red. H. Doleckiego, T. Wiśniewskiego, Warszawa 2014, s. 262–263.

obejmować należności przysług, tj. należności niewypłaconej jeszcze osobie uprawnionej. Na podstawie przepisu art. 27 ust. 8 u.p.u.a., do obu wniosków, tj. zarówno wniosku o wszczęcie egzekucji, jak i do wniosku o przyłączenie się do prowadzonego postępowania egzekucyjnego, organ właściwy wierzyciela dołącza ostateczną decyzję przyznającą świadczenia z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej oraz informację o rozpoczęciu realizacji tej decyzji i terminie wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego w poszczególnych miesiącach określonych w decyzji. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 czerwca 1996 r.²⁵ podkreślił, że przy złożeniu wniosku o wszczęcie egzekucji wymagane jest dołączenie oryginału tytułu wykonawczego²⁶. Niedopuszczalne jest więc złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji lub o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego z dołączonym odpisem lub kserokopią decyzji ostatecznej jako tytułem egzekucyjnym. Komornik jest uprawniony do wezwania organu właściwego wierzyciela do uzupełnienia wniosku poprzez załączenie tytułu egzekucyjnego w oryginale.

Organ właściwy wierzyciela nie ma obowiązku wskazać sposobu egzekucji ani majątku dłużnika, z którego ma być prowadzona egzekucja. Jednakże zastrzeżenie we wniosku, że egzekucja ma być prowadzona wyłącznie sposobami wskazanymi przez organ właściwy wierzyciela, jest wiążące dla komornika. Z różnych względów wierzyciel może nie chcieć prowadzenia egzekucji innymi sposobami niż wskazane we wniosku²⁷. W przypadku braku zastrzeżeń organu właściwego wierzyciela co do sposobów egzekucji, komornik powinien wszcząć lub kontynuować egzekucję ze wszystkich znanych mu składników majątku dłużnika.

W uchwale z dnia 12 maja 2004 r.²⁸ Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przeciwko osobie zobowiązanej do świadczeń alimentacyjnych na podstawie tytułu egzekucyjnego

²⁵ Postanowienie SN z dnia 12 czerwca 1996 r., III CZP 61/96, OSNC 1996/10/132.

²⁶ Por. H. Pietrzkowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, pod red. T. Erecińskiego, Warszawa 2016, s. 45.

²⁷ *Ibidem*, s. 887.

²⁸ Uchwała SN z dnia 12 maja 2004 r., III CZP 22/04, OSNC 2005/7-8/116.

ustalającego alimenty na rzecz osoby pobierającej świadczenie z funduszu alimentacyjnego, komornik na wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może wszcząć egzekucję z nieruchomości dłużnika alimentacyjnego. Egzekucja z nieruchomości oraz egzekucja ze składników majątku dłużnika, co do których stosuje się odpowiednio przepisy o egzekucji z nieruchomości, dopuszczalne są wyłącznie po skierowaniu do organu egzekucyjnego wniosku o wszczęcie egzekucji z oznaczeniem konkretnej nieruchomości. W obowiązującym systemie prawa, również organ właściwy wierzyciela jest uprawniony do złożenia wniosku o egzekucję z nieruchomości.

4.3.2. Rejestracja wniosków przez organ egzekucyjny

Niezwłocznie po złożeniu przez organ właściwy wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego (art. 27 ust. 3 u.p.u.a.), komornik, działając na podstawie przepisu art. 37a ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, tworzy akta sprawy. Akta sprawy mogą być tworzone, przetwarzane i przechowywane także z wykorzystaniem technik informatycznych. Jak wynika z przepisu art. 155 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, od dnia 1 stycznia 2019 r. akta sprawy będą prowadzone i przechowywane w postaci elektronicznej.

Szczegółowe zasady zakładania i prowadzenia akt sprawy określają przepisy § 21–26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie określenia szczegółowych przepisów o biurowości i ewidencji operacji finansowych kancelarii komorniczych²⁹. Zgodnie z § 3 pkt 1 tego rozporządzenia, repertorium „Kmp” prowadzi się do rejestrowania spraw o egzekucję świadczeń powtarzających się. Ponieważ świadczenia alimentacyjne mają charakter okresowy i rejestrowane są w repertorium „Kmp”, również akta sprawy o egzekucję należności z funduszu

²⁹ T.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1625.

alimentacyjnego zarejestrowane są w tym repertorium. Sprawy o egzekucję wpisuje się do repertorium w kolejności ich wpływu. W przypadku spraw egzekucyjnych przeciwko temu samemu dłużnikowi, zakłada się i prowadzi oddzielne akta. W razie połączenia spraw, w repertorium w rubryce „Uwagi” wpisuje się sygnatury akt wszystkich spraw połączonych, sygnatury te umieszcza się w prawym dolnym rogu okładki akt. Z chwilą zarejestrowania akta sprawy otrzymują sygnaturę, na którą składają się oznaczenie literowe repertorium, do którego sprawę wpisano oraz numer sprawy, pod którym została wpisana do repertorium (§ 21 rozporządzenia). W konsekwencji, w przypadku złożenia przez organ właściwy wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji, komornik tworzy nowe akta sprawy.

Szerszej analizie wymaga natomiast sposób rejestracji sprawy w wypadku złożenia przez organ właściwy wierzyciela wniosku o przyłączenie się do prowadzonego postępowania egzekucyjnego w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów (art. 27 ust. 3a ustawy). Nasuwa się pytanie, czy dla sprawy prowadzonej na podstawie wniosku o przyłączenie się do postępowania, komornik powinien utworzyć nowe akta sprawy i nadać tej sprawie kolejną sygnaturę „Kmp”.

Stosownie do treści przepisu art. 27 ust. 3a u.p.u.a., jeżeli jest prowadzone postępowanie egzekucyjne w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów, organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia z funduszu alimentacyjnego, będący wierzycielem należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu, przyłącza się do tego postępowania. Organ, który przyłącza się do postępowania egzekucyjnego, ma te same prawa co wierzyciel uprawniony z tytułu alimentów. W omawianym przypadku dochodzi zatem do sytuacji odpowiadającej obligatoryjnemu połączeniu postępowania wszczętego później z postępowaniem toczącym się wcześniej, w wyniku czego kształtuje się jedno wielopodmiotowe postępowanie egzekucyjne. Potwierdzenia powyższej tezy należy szukać we wspomnianej wcześniej uchwale SN z dnia 18 lipca 2012 r.

(III CZP 27/12). Po przyłączeniu się organu właściwego wierzyciela na podstawie art. 27 ust 3a u.p.u.a. do prowadzonego postępowania egzekucyjnego toczy się jedna, w znaczeniu procesowo–technicznym, sprawa egzekucyjna. W rezultacie, dla sprawy z wniosku o przyłączenie się do postępowania komornik nie tworzy nowych akt sprawy, lecz przyłącza wniosek organu właściwego wierzyciela do akt sprawy postępowania egzekucyjnego prowadzonego w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów.

4.4. Obowiązki organu egzekucyjnego

Zgodnie z art. 1086 § 1 k.p.c., komornik obowiązany jest z urzędu przeprowadzić dochodzenie w celu ustalenia zarobków i stanu majątkowego dłużnika oraz jego miejsca zamieszkania. Realizując ten obowiązek, komornik może w szczególności wystąpić z żądaniem udzielenia informacji i wyjaśnień w trybie art. 761 § 1 k.p.c.³⁰. Zakres żądanych informacji powinien być niezbędny do zapewnienia prawidłowego toku postępowania egzekucyjnego oraz wykonania innych czynności wchodzących w zakres ustawowych zadań komornika. Komornik, zwracając się o udzielenie informacji lub wyjaśnień, powinien opierać się na informacjach uzyskanych w toku postępowania egzekucyjnego od organu właściwego wierzyciela lub innych uczestników tego postępowania. Wierzyciel nie ma prawa wymagać od komornika, żeby ten zwracał się np. do wszystkich banków działających w Polsce o udzielenie informacji w trybie art. 761 k.p.c.³¹ Podmioty, do których komornik skierował żądanie udzielenia wyjaśnień informują w szczególności o stanie majątkowym dłużnika oraz wskazują na dane umożliwiające identyfikację składników jego majątku. Informacje te są udzielane nieodpłatnie w terminie 7 dni od dnia otrzymania żądania, w oparciu o dane przekazane przez

³⁰ H. Ciepla [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 730–1088*, pod red. H. Doleckiego, T. Wiśniewskiego, Warszawa 2014, s. 843.

³¹ W. Kowalski, *Egzekucja świadczeń alimentacyjnych*, Sopot 2011, s. 44–45.

komornika (art. 2 ust. 7 i 8 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji). Wypada odnotować, że w przepisie art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych³² również przewidziano obowiązek nieodpłatnego przedstawiania dokumentów i udzielania informacji na żądanie komornika przez określone podmioty. Ponadto, jak wynika z treści art. 920 k.p.c., do egzekucji alimentów stosuje się odpowiednio przepisy regulujące postępowanie w sprawie o wyjawienie majątku. W razie egzekucji alimentów, sąd prowadzi postępowanie o wyjawienie majątku także na wniosek komornika.

Dochodzenie, o którym mowa w art. 1086 § 1 k.p.c., nie ma charakteru incydentalnego i powinno być przeprowadzone okresowo w odstępach nie dłuższych niż 6 miesięcy. Jeżeli wspomniane dochodzenie okaże się bezskuteczne, organy Policji przeprowadzą na wniosek komornika czynności w celu ustalenia miejsca zamieszkania i miejsca pracy dłużnika. Natomiast w razie powstania zaległości alimentacyjnej za okres dłuższy niż 6 miesięcy, komornik z urzędu składa wniosek do Krajowego Rejestru Sądowego o wpis dłużnika do rejestru dłużników niewypłacalnych. W przypadku odnalezienia przez komornika składnika majątku dłużnika alimentacyjnego, zastosowanie ma art. 805 k.p.c., na podstawie którego przy pierwszej czynności egzekucyjnej, jaką jest zajęcie odnalezionego składnika majątku, dłużnikowi alimentacyjnemu doręcza się zawiadomienie o wszczęciu egzekucji przez organ właściwy wierzyciela, z podaniem treści tytułu egzekucyjnego i wymienieniem sposobu egzekucji. Ponadto, do zawiadomienia o wszczęciu egzekucji należy dołączyć sporządzony przez organ egzekucyjny odpis tytułu egzekucyjnego. Obowiązek doręczenia dłużnikowi zawiadomienia, o którym mowa w art. 805 k.p.c., dotyczy postępowania egzekucyjnego wszczętego poprzez złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji przez organ właściwy wierzyciela. W przypadku przyłączenia się organu właściwego wierzyciela do postępowania egzekucyjnego prowadzonego w celu zaspokojenia roszczeń osoby uprawnionej z tytułu alimentów,

³² Dz.U. z 2018 r., poz. 770.

nie mamy do czynienia z dokonaniem przez organ egzekucyjny pierwszej czynności w sprawie. Należy pamiętać, że postępowanie egzekucyjne jest w toku, a komornik prawdopodobnie już dokonał zajęcia składnika majątku i zawiadomił dłużnika alimentacyjnego o wszczęciu egzekucji. Niemniej jednak komornik powinien poinformować dłużnika alimentacyjnego o przyłączeniu się organu właściwego wierzyciela do postępowania egzekucyjnego oraz o wysokości egzekwowanej przez ten organ należności.

Poprzez odesłanie do egzekucji sądowej zawarte w art. 27 ust. 3 u.p.u.a., do egzekucji należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego ma zastosowanie również przepis art. 1087 k.p.c., z którego wynika, że osoba bliska dłużnika zatrudniająca go na podstawie umowy o pracę nie może przeciwdziałać skuteczności egzekucji. Ustalając zakres pojęcia osoby bliskiej, należy odwołać się do art. 261 k.p.c., określającego osoby, którym przysługuje prawo odmowy zeznań w charakterze świadka, do art. 48 § 1 pkt 2 i 3 k.p.c., wskazującego osoby, których udział w postępowaniu powoduje wyłączenie sędziego z mocy ustawy, oraz do art. 115 § 11 k.k., zawierającego definicję pojęcia osoby najbliższej w prawie karnym³³. Na podstawie tych przepisów należy przyjąć, że osobą bliską jest małżonek dłużnika, jego wstępni, zstępni i rodzeństwo oraz krewni lub powinowaci w tej samej linii lub stopniu, powinowaci w linii bocznej do drugiego stopnia oraz osoba pozostająca z dłużnikiem w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca z dłużnikiem we wspólnym pożyciu. Stosownie do treści przepisu art. 1087 k.p.c. pracodawca będący osobą bliską, w razie zajęcia wynagrodzenia za pracę, nie może zasłaniać się zarzutem, że wypłacił dłużnikowi wynagrodzenie z góry. Bezskuteczne pozostają również zarzuty, że dłużnik pracuje bez wynagrodzenia lub za wynagrodzenie niższe od przeciętnego. Pracodawca nie może odmówić realizacji zajęcia wynagrodzenia za pracę, twierdząc, że przysługuje mu

³³ Por. W. Kowalski [w:] *Komentarz...*, *op. cit.*, s. 1106 i n.

wierzytelność do dłużnika nadająca się do potrącenia z jego roszczenia o wynagrodzenie.

Odrębnej analizy wymaga relacja przepisu art. 1087 k.p.c. do art. 882 § 1 pkt 3 k.p.c. oraz art. 887 § 2 k.p.c. Stosownie do przepisu art. 882 § 1 pkt 3 k.p.c., pracodawca podaje w oświadczeniu złożonym na wezwanie komornika informacje o rodzaju przeszkód do wypłacenia wynagrodzenia za pracę, a w szczególności powinien on poinformować komornika, czy inne osoby roszczą sobie prawa do tego wynagrodzenia. W odniesieniu do treści art. 1087 k.p.c., bezskuteczne są zarzuty podniesione przez pracodawcę, że wypłacił dłużnikowi wynagrodzenie z góry albo że dłużnik pracuje bez wynagrodzenia lub za wynagrodzenie niższe od przeciętnego. Bezskuteczny jest również zarzut pracodawcy, że przysługuje mu wierzytelność do dłużnika nadająca się do potrącenia z jego roszczenia o wynagrodzenie. Organ właściwy wierzyciela na podstawie art. 887 § 2 k.p.c. z mocy samego zajęcia jest uprawniony do wniesienia powództwa przeciwko osobie bliskiej dłużnika alimentacyjnego, będącej jego pracodawcą. Jeżeli organ właściwy wierzyciela wystąpi z powództwem z art. 887 § 2 k.p.c., sąd pominie zarzuty pracodawcy i zasądzi od dłużnika zajętej wierzytelności należną kwotę wynagrodzenia³⁴. Za podstawę wynagrodzenia za pracę dłużnika zatrudnionego u osoby bliskiej należy przyjąć przeciętne wynagrodzenie pracownika zatrudnionego w podobnych warunkach, uwzględniając charakter wykonywanej pracy, przygotowanie zawodowe oraz staż pracy. Ponadto, w razie wątpliwości, komornik może zażądać opinii właściwego organu gminy, izby rzemieślniczej lub biegłego³⁵. W literaturze prawniczej przyjmuje się, że powyższa konstrukcja ma na celu przeciwdziałanie znowie dłużnika alimentacyjnego z pracodawcą, a regulacja art. 1087 k.p.c. ma charakter *lex specialis* w stosunku do art. 882 § 1 k.p.c. oraz art. 887 § 2 k.p.c.³⁶

³⁴ Zob. A. Marciniak [w:] *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 3, pod red. K. Piaseckiego, Warszawa 2002, s. 455.

³⁵ H. Langa-Bieszki [w:] *Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych*, pod red. Z. Szczurka, Sopot 1995, s. 591.

³⁶ W. Kowalski [w:] *Egzekucja sądowa w prawie polskim*, pod red. Z. Szczurka, Sopot 2015, s. 1109.

4.5. Odrębności w zakresie ograniczeń przedmiotowych egzekucji należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego

W celu zwiększenia skuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych przewidziano mniejsze ograniczenia przedmiotowe egzekucji. Odrębności w zakresie tych ograniczeń mają również zastosowanie do egzekucji należności z tytułu świadczeń alimentacyjnych wypłaconych z funduszu alimentacyjnego. Jak wynika z treści art. 1083 § 1 k.p.c., w przypadku egzekucji na zaspokojenie alimentów, sumy przyznane przez Skarb Państwa na specjalne cele (w szczególności stypendia, wsparcia) podlegają egzekucji do 3/5 części. Natomiast wierzytelności z rachunku bankowego podlegają egzekucji na zaspokojenie alimentów w pełnej wysokości³⁷ (art. 1083 § 2 k.p.c.). W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że jeśli pracodawca dłużnika alimentacyjnego, w stosunku do którego jest prowadzona egzekucja z wynagrodzenia za pracę, przelewa niepodlegającą egzekucji część wynagrodzenia na rachunek bankowy tego dłużnika, bank zgodnie z art. 1083 § 2 k.p.c. ma obowiązek przekazać komornikowi wszystkie środki zgromadzone na rachunku bankowym. W konsekwencji dłużnik może zostać pozbawiony środków utrzymania. Słuszny jest pogląd M. Borka, według którego dłużnik jest uprawniony do złożenia wniosku o zwolnienie spod egzekucji kwot przekazanych na rachunek bankowy tytułem wynagrodzenia za pracę. Organ egzekucyjny dokonuje analizy, czy kwota przekazana na ten rachunek stanowi jedyne źródło utrzymania dłużnika, a następnie, działając na podstawie art. 829 § 5 k.p.c., może wydać postanowienie o zwolnieniu powyższej kwoty z egzekucji z wierzytelności na rachunku bankowym³⁸.

³⁷ Środki pieniężne znajdujące się na rachunkach oszczędnościowych, rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych oraz na rachunkach terminowych lokat oszczędnościowych jednej osoby, niezależnie od liczby zawartych umów, są wolne od zajęcia na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego, w każdym miesiącu kalendarzowym, w którym obowiązuje zajęcie, do wysokości 75% minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2017 r. poz. 847), przysługującego pracownikowi zatrudnionemu w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy.

³⁸ Por. M. Borek [w:] *Metodyka...*, *op. cit.*, s. 763–764.

Jeśli zaś chodzi o zajęcie wynagrodzenia za pracę, to zakres dopuszczalnych potrąceń uregulowano w art. 87 k.p. W razie egzekucji z wynagrodzenia za pracę – po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych – w pierwszej kolejności podlegają potrąceniu sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych, w tym na zaspokojenie należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego. Potrącenia dokonuje się do wysokości $\frac{3}{5}$ wynagrodzenia bez względu na jego wysokość. Jeżeli pracownik jest zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy, kwoty wolne od potrąceń ulegają zmniejszeniu proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy³⁹. Nagroda z zakładowego funduszu nagród, dodatkowe wynagrodzenie roczne oraz należności przysługujące pracownikom z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej podlegają egzekucji na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych do pełnej wysokości. W wyroku z dnia 17 lutego 2004 r.⁴⁰ Sąd Najwyższy przyjął, że odprawa emerytalna (art. 92¹ k.p.) oraz nagroda jubileuszowa (art. 773 § 3 pkt 3 k.p.) podlegają ochronie przed potrąceniami (art. 87 k.p.) jak wynagrodzenie za pracę.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych⁴¹, potrącenia na zaspokojenie należności alimentacyjnych mogą być dokonywane do wysokości 60% świadczenia emerytalno-rentowego.

4.6. Modyfikacja kategorii zaspokojenia należności wierzycieli

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej wraz z odsetkami

³⁹ G. Julke, *Egzekucja z wynagrodzenia za pracę*, Sopot 2005, s. 20.

⁴⁰ Wyrok SN z dnia 17 lutego 2004 r., I PK 217/03, OSNP 2004/24/419.

⁴¹ T.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.

ustawowymi za opóźnienie (art. 27 ust. 1 u.p.u.a.). Sposób obliczenia tych odsetek określa przepis art. 27 ust. 1a u.p.u.a. Odsetki są naliczane od pierwszego dnia następującego po dniu wypłaty świadczenia z funduszu alimentacyjnego, aż do dnia całkowitej spłaty należności głównej. Również w świetle przepisu art. 27 ust. 9 u.p.u.a. podkreślony został walor odsetek należnych od dłużnika. Jak wynika z treści tego przepisu, organ egzekucyjny przekazuje wyegzekwowane od dłużnika alimentacyjnego kwoty organowi właściwemu wierzyciela do wysokości wypłaconych przez ten organ świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami. Komornik przekazuje wyegzekwowane od dłużnika należności w kolejności określonej w art. 28 ust. 1 i 2 u.p.u.a. Przekazanie kwot wyegzekwowanych od dłużnika alimentacyjnego tytułem zwrotu należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego łącznie z odsetkami następuje na wskazany rachunek bankowy organu właściwego wierzyciela (art. 27 ust. 10 u.p.u.a.).

Według zasady uprzywilejowania, należności podlegające zaspokojeniu z sumy uzyskanej z egzekucji podzielone są według kolejności zaspokojenia na dziesięć kategorii (art. 1025 § 1 k.p.c.). Każda kolejna kategoria jest zaspokajana dopiero po całkowitym zaspokojeniu należności z poprzedniej kategorii⁴². Przepis art. 28 u.p.u.a. wprowadza modyfikacje co do kategorii zaspokojenia. Przepis ten należy traktować jako *lex specialis* w stosunku do art. 1025 k.p.c.

Na podstawie przepisu art. 28 ust. 1 u.p.u.a., w okresie, w którym osoba uprawniona otrzymuje świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z kwoty uzyskanej z egzekucji od dłużnika alimentacyjnego organ prowadzący postępowanie egzekucyjne w pierwszej kolejności zaspokaja koszty egzekucyjne. O ile pierwsza kategoria zaspokojenia pozostaje bez zmian, o tyle dalsza kolejność zaspokojenia została zmodyfikowana. Przed należnościami określonymi w art. 1025 § 1 pkt 2–10 k.p.c. organ egzekucyjny zaspokaja następujące należności. W pierwszej kolejności

⁴² A. Marciniak [w:] *Kodeks...*, *op. cit.*, s. 842.

zaspokojeniu podlegają należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie u.p.u.a. – do ich całkowitego zaspokojenia. Dalej, jeżeli organ egzekucyjny prowadzi egzekucję należności powstałych z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej⁴³, należności te pokrywa się do ich całkowitego zaspokojenia. Po wyczerpaniu wymienionych należności organ egzekucyjny zaspokaja należności wierzyciela alimentacyjnego w całości. Później zaspokojeniu podlegają należności likwidatora funduszu alimentacyjnego powstałe z tytułu świadczeń alimentacyjnych wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym⁴⁴ – do ich całkowitego zaspokojenia.

Jeśli w okresie wypłaty świadczenia z funduszu alimentacyjnego należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej nie zostaną zaspokojone, po zaprzestaniu wypłaty świadczenia organ egzekucyjny jeszcze przed należnościami określonymi w art. 1025 § 1 pkt 2–10 k.p.c. zaspokaja inne należności, zgodnie z kolejnością wskazaną w art. 28 ust. 2 u.p.u.a. Również w tym wypadku w pierwszej kolejności zaspokojone zostają koszty egzekucyjne. Odmienne niż w kolejności opisanej w art. 28 ust. 1 u.p.u.a. należy zaspokoić pozostałe należności, rozpoczynając od należności wierzyciela alimentacyjnego. Jednakże zaspokojenie następuje wyłącznie do wysokości zasądzonych miesięcznie świadczeń bieżących. Kolejno zaspokojeniu podlegają należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacone osobie uprawnionej na podstawie przepisów u.p.u.a. Komornik przekazuje organowi właściwemu wierzyciela kwoty, aż do całkowitego zaspokojenia należności (art. 28 ust. 2 pkt 2 u.p.u.a.). Następnie organ egzekucyjny zaspokaja kwoty na rzecz należności powstałych z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej

⁴³ T.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 86, poz. 732 ze zm.

⁴⁴ T.j. Dz.U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200 ze zm.

na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Wypłata następuje do całkowitego zaspokojenia należności z tytułu zaliczki. Dopiero po zaspokojeniu wszystkich wymienionych uprzednio należności, wypłaca się kwoty na poczet dalszych należności wierzyciela alimentacyjnego – do ich całkowitego zaspokojenia. W dalszej kolejności zaspokojeniu podlegają należności likwidatora funduszu alimentacyjnego powstałe z tytułu świadczeń alimentacyjnych wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym – do ich całkowitego zaspokojenia. Ostatecznie zaspokojeniu podlegają pozostałe należności wymienione w **art. 1025 § 1 pkt 2–10 k.p.c.**

Jeżeli po zaspokojeniu wszystkich kategorii „podstawionych” w miejsce kategorii drugiej z art. 1025 § 1 k.p.c. wyegzekwowana kwota na to pozwala, organ egzekucyjny zaspokaja należności według kolejności z art. 1025 § 1 pkt 2–10 k.p.c.

Zgodnie z treścią przepisu art. 27 ust. 11 u.p.u.a., organ właściwy wierzyciela rozlicza kwoty otrzymane z tytułu zwrotu należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego wraz z odsetkami, według kolejności określonej w przepisie art. 1026 § 2 k.p.c. Kwoty te zalicza się przede wszystkim na koszty postępowania, następnie na odsetki, a w końcu na sumę dłużną.

Na podstawie przepisu art. 27 ust. 4 u.p.u.a., 40% kwot należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego stanowi dochód własny gminy organu właściwego wierzyciela. Dochód ten przeznacza się w szczególności na pokrycie kosztów podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych (art. 27 ust. 6 u.p.u.a.). Pozostałe 60% kwoty należności przypadającej od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego wraz z odsetkami – naliczanymi zgodnie z treścią art. 27 ust. 1a u.p.u.a. od pierwszego dnia następującego po dniu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego do dnia spłaty – stanowi dochód budżetu państwa.

4.7. Umorzenie postępowania egzekucyjnego

Jak wynika z treści art. 28 ust. 3 u.p.u.a., w przypadku śmierci dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacone osobie uprawnionej na podstawie u.p.u.a., a także należności powstałe z tytułu zaliczek alimentacyjnych oraz należności likwidatora funduszu alimentacyjnego w całości wygasają. W tym wypadku organ egzekucyjny wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Podstawą umorzenia jest przepis art. 355 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., gdyż dalsze prowadzenie postępowania egzekucyjnego co do tych należności jest niedopuszczalne.

Do egzekucji należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego w sposób odpowiedni ma zastosowanie również przepis art. 1086 § 5 k.p.c. Bezskuteczność egzekucji nie prowadzi do umorzenia postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. Organ egzekucyjny zobowiązany jest do prowadzenia postępowania egzekucyjnego w sytuacji, gdy oczywiste jest, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych. Postępowania egzekucyjnego nie można umorzyć, jeżeli organ właściwy wierzyciela w ciągu 6 miesięcy nie dokonał czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania egzekucyjnego lub nie zażądał podjęcia zawieszonego postępowania egzekucyjnego (art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.).

W uchwale z dnia 18 lipca 2012 r.⁴⁵ Sąd Najwyższy wypowiedział się w zakresie możliwości zastosowania odstępstwa od zasady nieumarzania postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezczynność wierzyciela alimentacyjnego. W tej uchwale SN przyjął, że art. 823 k.p.c. (obecny art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.) ma zastosowanie także do egzekucji świadczeń alimentacyjnych prowadzonych z nieruchomości. Uzasadnieniem tej tezy jest fakt, iż egzekucja z nieruchomości jest jedynym sposobem egzekucji, w stosunku do którego wymagany jest wniosek o jej wszczęcie.

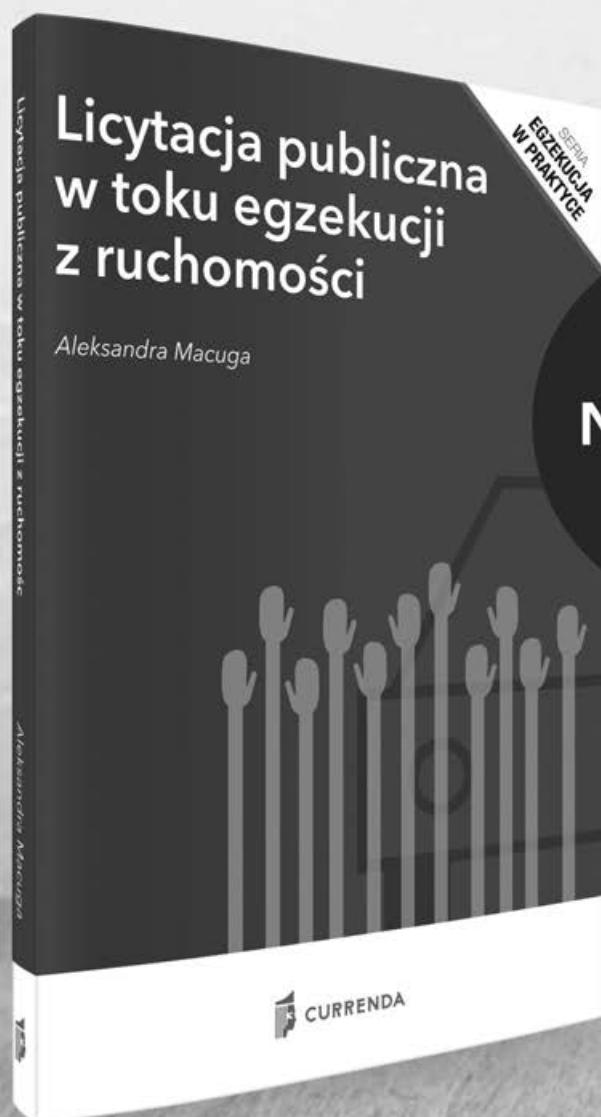
⁴⁵ Uchwała SN z dnia 18 lipca 2012 r., III CZP 38/12, OSNC 2013/2/16.

5. Podsumowanie

Podsumowując dotychczasowe rozważania, należy stwierdzić, że konsekwencją niewywiązania się przez dłużnika alimentacyjnego z obowiązku dostarczenia osobie uprawnionej środków utrzymania jest przyznanie tej osobie świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Świadczenie to jest wyłącznie kompensacją czasowego niedoboru środków utrzymania. Z treści art. 27 ust. 1 w zw. z art. 27 ust. 3 u.p.u.a wynika, że świadczenie z funduszu alimentacyjnego ma charakter w pełni zwrotny i jest egzekwowane w drodze sądowego postępowania egzekucyjnego. Obowiązek zwrotu należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej nadal spoczywa na dłużniku alimentacyjnym.

Licytacja publiczna w toku egzekucji z ruchomości

Aleksandra Macuga

NOWOŚĆ

89 PLN

KSIAŻKĘ MOŻESZ ZAMÓWIĆ NA

WWW.SKLEP.CURRENTA.PL

STRESZCZENIE **Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2018 r. (III CZP 98/17)**

W uchwale z dnia 30 stycznia 2018 r. (sygn. III CZP 98/17) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że koszty egzekucji należne komornikowi sądowemu, ustalone prawomocnym postanowieniem, nie korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia przewidzianego w art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. w innym postępowaniu egzekucyjnym. Niniejsza glosa ma charakter polemiczny względem tego stanowiska. Autor wskazuje, że argumentacja zaprezentowana w uzasadnieniu komentowanej uchwały nie uwzględnia złożoności zagadnień związanych z ustalaniem i poborem opłat egzekucyjnych, uregulowanych na gruncie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Sąd Najwyższy nie uwzględnił również w swoich rozważaniach całokształtu zawartej w Kodeksie postępowania cywilnego regulacji związanej z problematyką kosztów egzekucyjnych. Zamierzeniem autora jest odpowiednie uporządkowanie związanych z tymi zagadnieniami pojęć, a w dalszej kolejności podjęcie się próby systemowej wykładni art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c.

Słowa kluczowe: *koszty egzekucyjne, plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji, należności komornika, pierwszeństwo zaspokojenia, opłaty egzekucyjne*

SUMMARY **Gloss to the Resolution of the Supreme Court of 30 January 2018 (III CZP 98/17)**

In its resolution of 30 January 2018 (III CZP 98/17), the Supreme Court expressed the view that the costs of enforcement, fixed by a legally binding provision, due to a judicial officer, do not benefit from the priority of satisfaction provided for in Article 1025 § 1 point 1 of the Civil Procedure Code in other enforcement proceedings. This Gloss is polemic in nature to this position. The author indicates that the argument presented in the explanatory memorandum of the Resolution being discussed, does not take into account the complexity of the issues associated with setting and collecting enforcement fees, regulated under the Act on Judicial Enforcement Officers and Enforcement Proceedings of 29 August 1997. In its deliberations, the Supreme Court did not take into account the whole of the regulation contained in the Civil Procedure Code related to the issues of enforcement

costs. The intention of the author is putting the concepts related to these issues in the appropriate order, and later, it is to make an attempt to make a systematic interpretation of Article 1025 § 1 point 1 of the Civil Procedure Code.

Keywords: *collection costs, division plan of the sum obtained from enforcement, receivables of the enforcement officer, priority of satisfaction, enforcement fees*

Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2018 r. (III CZP 98/17)

1. W omawianej uchwale¹ Sąd Najwyższy podjął się odpowiedzi na zadane przez Sąd Okręgowy w G. pytanie prawne: „Czy egzekwowane koszty egzekucyjne ustalone w innym postępowaniu egzekucyjnym korzystają z zaspokojenia w pierwszej kategorii przewidzianej w art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c.?”.

Literalne brzmienie pytania sformułowanego przez sąd II instancji sugeruje, że chodzi o „koszty egzekucyjne” w szerokim tego słowa znaczeniu, tj. obejmujące zarówno należne organowi egzekucyjnemu opłaty, jak i poniesione przez wierzyciela wydatki, przypadające mu od dłużnika. Niemniej jednak Sąd Najwyższy, udzielając odpowiedzi na pytanie prawne, skoncentrował się ściśle na stanie faktycznym zaistniałym w sprawie, w której wystąpiono z zapytaniem. Na gruncie rozpoznawanej sprawy komornik, sporządzając plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji z zajętego samochodu, całość uzyskanych środków przeznaczył na pokrycie kosztów egzekucyjnych ustalonych w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym wcześniej między tymi samymi stronami. Jak wynika z przytoczonych okoliczności, na koszty te składała się przede

¹ Uchwała SN z dnia 30 stycznia 2018 r., III CZP 98/17, BSN 2018/1/8.

wszystkim opłata stosunkowa przypadająca komornikowi na podstawie art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji². W omawianym stanie faktycznym doszło zatem do sytuacji, w której wierzyciel – w tym przypadku bank – pozbawiony został możliwości zaspokojenia się z pojazdu będącego przedmiotem ustanowionego na jego rzecz zastawu rejestrowego.

2. Przed szerszym omówieniem prawidłowości zaprezentowanych przez Sąd Najwyższy rozważań prawnych, należy zauważyć, że na samym wstępie przeprowadzonego w uzasadnieniu komentowanej uchwały wywodu trafnie rozpoznano problem wiążący się z brakiem jednolitości terminologicznej, zarówno na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego, jak i u.k.s.e. W sposób zasadniczo prawidłowy dokonano też klasyfikacji pojęć wiążących się z szeroko rozumianym zagadnieniem kosztów egzekucji.

Jak słusznie zwrócono uwagę w uzasadnieniu uchwały, ustawodawca w zasadzie zamiennie posługuje się pojęciem kosztów egzekucji oraz kosztów egzekucyjnych. O tym, co składa się na te koszty, decyduje ustawa szczególna, tj. u.k.s.e. Mimo że nie wynika to wprost z przepisów u.k.s.e., doktryna i orzecznictwo dzielą koszty egzekucyjne na opłaty i wydatki³, podobnie jest w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych⁴. Rozróżnienie takie jest bowiem w pełni uzasadnione w odniesieniu do wydatków na gruncie treści art. 39–41 u.k.s.e. oraz – w świetle art. 49–58 u.k.s.e. – w odniesieniu do opłat. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że kosztów egzekucji nie należy mylić z kosztami działalności egzekucyjnej komornika (art. 34 u.k.s.e.), które stanowią koszty własne komornika związane z prowadzeniem przez niego kancelarii. Są one pokrywane z opłat

² Tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 1309 ze zm.; dalej: u.k.s.e.

³ Szerzej na ten temat: A. Marciniak, *Postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 2005, s. 100 i n.; I. Kunicki, *Uwagi do art. 770 k.p.c. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Tom III. Komentarz. Art. 730–1088*, pod red. A. Marciniaka, K. Piaseckiego, Warszawa 2015, s. 215–232; S. Cieślak, *Uwagi do art. 770 k.p.c. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Komentarz do artykułów 758–1088*, pod red. J. Jankowskiego, Warszawa 2011, s. 110–130.

⁴ Tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 300 ze zm.; dalej: u.k.s.c.

egzekucyjnych, stanowiących niejako „wynagrodzenie” komornika (art. 35 u.k.s.e.). O ile opłaty i wydatki ustalane są każdorazowo w konkretnej sprawie, o tyle koszty działalności egzekucyjnej nie wiążą się bezpośrednio z żadnym konkretnym postępowaniem (choć pośrednio taka korelacja istnieje, zważywszy na fakt, że na koszty działalności egzekucyjnej składają się także ponoszone w poszczególnych sprawach, trudne do oszacowania, koszty materiałowe i ludzkie, których zwrotu komornik nie może żądać od stron postępowania w postaci zaliczek na wydatki). Omawiane kryterium podziału kosztów egzekucji można określić jako przedmiotowe.

Innym kryterium podziału kosztów egzekucji jest kryterium podmiotowe. W tym wypadku rozróżnienia można dokonać, mając na względzie to, komu przysługuje uprawnienie do żądania zwrotu określonego rodzaju kosztów. Chodzi albo o koszty należne organowi egzekucyjnemu od podmiotu zobowiązanego do ich poniesienia, albo o koszty należne wierzycielowi od dłużnika (wyjątkowo dłużnikowi od wierzyciela). Jak się jednak wydaje, Sąd Najwyższy błędnie dokonał dystynkcji w tym zakresie, opierając się wyłącznie na przepisach u.k.s.e. Tymczasem uzasadnienia dla kryterium podmiotowego należy raczej poszukiwać między regulacjami k.p.c. i u.k.s.e. W art. 770 k.p.c. określono, na zasadzie *lex specialis* od regulacji zawartych w art. 98–107 k.p.c., że wierzycielowi przysługuje zwrot „kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji”. Przyjęto tutaj ogólną regułę rozstrzygania, której stronie i w jakim zakresie przysługuje w ostatecznym rozrachunku zwrot kosztów prowadzonego postępowania. Mowa tu zatem o swoistej relacji horyzontalnej. Z kolei przepisy zawarte w u.k.s.e.⁵ określają przede wszystkim zasady finansowania postępowania egzekucyjnego aż do jego prawomocnego zakończenia, a więc dotyczą relacji strona – organ egzekucyjny, niejako w płaszczyźnie wertykalnej. Oznacza to, że pełnią one funkcję analogiczną do tej, jaka przypada przepisom u.k.s.c.

⁵ Chodzi w szczególności o art. 39–60 u.k.s.e.

W konsekwencji komornik, wydając postanowienie kończące postępowanie egzekucyjne, ma obowiązek pełnego rozstrzygnięcia o kosztach egzekucji (art. 816 § 3 k.p.c.). Wynika z tego zatem nie tylko konieczność wskazania salda własnych rozliczeń ze stronami, lecz również określenia, kogo ostatecznie obciążają wszystkie powstałe w sprawie koszty. Kategorią węższą od ostatecznego rozstrzygnięcia o kosztach egzekucji jest „rozliczenie” kosztów egzekucji. Następuje ono na podstawie art. 773¹ § 3 k.p.c., przed przekazaniem sprawy innemu komornikowi w wyniku zbiegu. W takim przypadku owo „rozliczenie” obejmuje jedynie relację komornik – strony postępowania. O tym, na ile ponoszone w toku egzekucji koszty były celowe i w jakim zakresie ich zwrotu może domagać się wierzyciel, rozstrzyga dopiero komornik, któremu przekazano sprawę, przy zakończeniu postępowania.

W tym miejscu warto odnieść się do zagadnienia, któremu Sąd Najwyższy nie poświęcił dostatecznej uwagi. Chodzi mianowicie o problematykę „ściągnięcia” kosztów egzekucji. Pojęcie to pojawia się zarówno w art. 770 k.p.c., stanowiącym, że koszty należne wierzycielowi od dłużnika „ściąga się wraz z egzekwowanym roszczeniem”, jak i w art. 49 ust. 1a u.k.s.e., zgodnie z którym opłatę stosunkową, pobieraną na podstawie ust. 1, komornik „ściąga od dłużnika proporcjonalnie do wysokości wyegzekwowanego świadczenia”. Przez „ściągnięcie” należy rozumieć potrącenie należnych komornikowi kosztów z wyegzekwowanych przez niego kwot, stosownie do reguł określonych w art. 1025 k.p.c.⁶ W kontekście dokonanych wyżej rozróżnień, ze „ściągnięciem” kosztów mamy do czynienia zarówno w odniesieniu do kosztów egzekucji należnych wierzycielowi, jak i w stosunku do należności komornika. Warto o tym pamiętać w toku dalszego wywodu.

⁶ Do uporządkowania pojęć w tym zakresie doszło na gruncie nowej ustawy z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. z 2018 r., poz. 770), która wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. W ustawie tej w sposób wyraźny dokonano rozróżnienia, że opłaty komornicze komornik albo pobiera, albo ściąga (art. 18 ust. 2), przy czym, o ile samo ściągnięcie jest czynnością techniczną i nie wymaga przed jego dokonaniem wydania postanowienia (art. 21 ust. 1), o tyle pobranie opłaty wymaga każdorazowo wydania uprzednio stosownego postanowienia (art. 21 ust. 2).

3. Przechodząc do istoty omawianego zagadnienia, należy przypomnieć, iż Sąd Najwyższy, uzasadniając potrzebę podjęcia uchwały w sprawie o sygn. III CZP 98/17, wskazał, że samo pojęcie kosztów egzekucji, o których mowa w art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c., jest traktowane niejednolicie w dotychczasowym orzecznictwie SN. Z jednej bowiem strony w uchwale z dnia 8 marca 2013 r.⁷ SN uznał, że koszty bezskutecznej egzekucji w ponownym postępowaniu wszczętym na podstawie tego samego tytułu wykonawczego mogą być egzekwowane i korzystają z uprzywilejowanej kolejności zaspokojenia wynikającej z art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. Z drugiej zaś strony SN we wcześniejszym postanowieniu z dnia 8 listopada 2006 r.⁸ przyjął, że do pierwszej kategorii zaspokojenia zaliczają się jedynie koszty egzekucji powstałe w tym postępowaniu, w którym uzyskano kwotę przeznaczoną do podziału.

Niestety, choć w uzasadnieniu uchwały w sprawie o sygn. III CZP 98/17 w sposób dość wyczerpujący omówiono treść obowiązujących regulacji oraz dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego poświęcone art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c., to same rozważania prawne, mające służyć za poparcie udzielonej przez Sąd Najwyższy odpowiedzi, pozostawiają wiele do życzenia.

W pierwszej kolejności należy podnieść, że największe zarzuty można mieć do ich struktury logicznej. Przystępując bowiem do merytorycznego rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia, wskazano w uzasadnieniu: „Z uprzywilejowania w zakresie pierwszeństwa zaspokojenia korzystają tylko te koszty postępowania egzekucyjnego (...), które zostały wyegzekwowane w sprawie egzekucyjnej, w której było egzekwowane roszczenie pieniężne na rzecz wierzyciela [*wniosek* – uwaga autora]. Potwierdzeniem tej konstatacji są przepisy regulujące podział sumy uzyskanej z egzekucji [*argument* – uwaga autora]. Zgodnie z art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. z kwoty uzyskanej z egzekucji zaspokaja się w pierwszej kolejności koszty egzekucyjne [*zagadnienie podlegające analizie* – uwaga autora]. Chodzi tutaj o koszty egzekucyjne powstałe w sprawie, w której

⁷ Uchwała SN z dnia 8 marca 2013 r., III CZP 1/13, OSNC 2013/12/136.

⁸ Postanowienie SN z dnia 8 listopada 2006 r., III CZP 81/06, niepubl.

został sporządzony plan podziału i które spowodowały podjęcie czynności egzekucyjnych, prowadzących do uzyskania sumy podlegającej podziałowi [*prześlanka 1 będąca w istocie tożsamą z zaprezentowanym i bro-nionym wnioskiem* – uwaga autora]. Koszty postępowania egzekucyjnego mają charakter akcesoryjny w stosunku do egzekwowanego roszczenia [*prześlanka 2 odnosząca się do arbitralnie przyjętej aksjologii* – uwaga autora]⁹. Uprzywilejowanie kosztów postępowania egzekucyjnego w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji, ustawodawca łączy z efektywnością egzekucji świadczenia pieniężnego na rzecz wierzyciela (...), co jest szczególnie eksponowane w art. 49 ust. 1 i 1a u.k.s.e. [*prześlanka 3 oparta o przyjętą wykładnię celowościową* – uwaga autora]. Inaczej rzecz ujmując, koszty egzekucyjne korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia, gdy są pokrywane z sum wyegzekwowanych w postępowaniu egzekucyjnym, w którym powstały [*quod erat demonstrandum* – uwaga autora]

Fragment zacytowany powyżej wyczerpuje niemal w całości zawartą w uzasadnieniu argumentację mającą przemawiać za przyjętą tezą. Stanowi on zarazem klasyczny przykład błędu materialnego w rozumowaniu połączonego z błędnym kołem. Niewątpliwie bowiem, czego dowodzi zarówno wcześniejsze orzecznictwo Sądu Najwyższego, jak i treść zapytania prawnego przedstawionego przez sąd okręgowy, możliwe jest powzięcie wątpliwości, co zalicza się do zakresu zastosowania terminu „koszty egzekucyjne” zawartego w art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c.¹⁰

⁹ Pogląd o „adhezyjnym” charakterze kosztów egzekucji w stosunku do świadczenia głównego przedstawiany jest również przez część doktryny. Tak S. Cieślak, *op. cit.*, s. 126; Z. Merchel, *Koszty egzekucji komorniczej po nowelizacji ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz k.p.c.*, M.Prawn. 2005, nr 4, s. 185. Twierdzenia takie prezentował także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 28 kwietnia 2004 r. (III CZP 16/04, OSNC 2005/6/103), wskazując: „Koszty egzekucyjne ściąga się wraz z egzekwowanym roszczeniem. Prowadzenie odrębnej egzekucji w tym celu jest zbędne, gdyż egzekucja kosztów ma charakter adhezyjny (art. 824 § 1 pkt 3 i art. 1025 § 1 k.p.c.)”.

¹⁰ Kwestia, co należy rozumieć przez „koszty egzekucyjne”, była nieoczywista już w czasach obowiązywania poprzedniego k.p.c. w okresie międzywojennym. Przepis art. 800 § 1 pkt 1 d.k.p.c., będący odpowiednikiem art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c., dość wyczerpująco określał, że przez koszty egzekucyjne rozumie się „nieuiszczone w toku postępowania opłaty sądowe, koszty doręczeń, koszty opisu, oszacowania

Przystępując do dalszych rozważań, należy mieć na względzie jedną z istotniejszych dyrektyw wykładni prawa, tj. *lege non distinguente nec nostrum est distinguere*. Ustawodawca, zamierzając ograniczyć zastosowanie art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. do kosztów egzekucji powstałych w danej sprawie, z łatwością mógł osiągnąć ten cel poprzez doprecyzowanie, że chodzi właśnie o koszty „w danej sprawie”. Skoro na gruncie analizowanego przepisu nie da się jednoznacznie ustalić, czy chodzi wyłącznie o koszty egzekucji w ograniczonym zakresie, konieczne jest przeprowadzenie niezbędnego wywodu – czy to w oparciu o wykładnię systemową, czy funkcjonalną.

Argumentacja przedstawiona przez Sąd Najwyższy w zakresie pierwszej z wymienionych przesłanek sprowadza się do wskazania, że „z pierwszeństwa zaspokojenia korzystają tylko koszty wyegzekwowane w sprawie egzekucyjnej”, ponieważ w art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. „chodzi o koszty egzekucyjne powstałe w sprawie, w której sporządzony został plan podziału”. Przyjęte założenie jest nie tylko źródłem błędnego koła w rozumowaniu, lecz jest także najzwyczajniej nieprawdziwe. Sąd Najwyższy nie dostrzega bowiem, że art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. nie mówi o „planie podziału”, lecz o podziale sumy uzyskanej z egzekucji. Tymczasem Dział VIII tytułu II Części trzeciej k.p.c. nieprzypadkowo nosi tytuł „Podział sumy uzyskanej z egzekucji”, a nie „Plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji”. Zgodnie z art. 1023 k.p.c., sporządzenie planu podziału jest obligatoryjne wyłącznie w odniesieniu do egzekucji prowadzonej z nieruchomości. W przypadku pozostałych sposobów prowadzenia egzekucji, sporządza się go tylko wtedy, gdy suma uzyskana przez egzekucję nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich wierzycieli.

ogłoszeń, koszty zarządu nieruchomości ustanowionego w toku egzekucji, tudzież diety i koszty podróży organów policji wezwanych do pomocy poza miejsce ich urzędowania”. Podobne brzmienie miał art. 796 § 1 pkt 1 d.k.p.c. określający zasady podziału sumy uzyskanej z egzekucji z ruchomości. Pomimo to J. Korzonek zauważył, że wyliczenie to nie jest wyczerpujące, „pod przepis ten podpadają bowiem wszelkie koszty, jakie okazały się niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. W szczególności należą tu także koszty uzyskania klauzuli wykonalności”. Zob. J. Korzonek, *Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Część druga Kodeksu postępowania cywilnego. Tom II*, Kraków 1934, s. 1267.

Oznacza to, że art. 1025 k.p.c., stanowiący o „podziale sumy uzyskanej z egzekucji”, ma zastosowanie szersze i wynikające z niego reguły stosuje się do wszystkich postępowań egzekucyjnych, również takich, w których do sporządzenia planu podziału w ogóle nie doszło. Reguły te będą miały zastosowanie nie tylko do sytuacji, w których z sumy uzyskanej z egzekucji nie jest możliwe zaspokojenie wszystkich wierzycieli. Odnosić się również będą do przypadków bieżącego ściągania kosztów egzekucji z uzyskiwanych okresowo kwot, w oparciu o przepisy art. 770 zd. 2 k.p.c. oraz art. 49 ust. 1a u.k.s.e.

Druga z zaprezentowanych przesłanek, zgodnie z którą koszty postępowania egzekucyjnego mają charakter „akcesoryjny w stosunku do egzekwowanego świadczenia”, została przyjęta jako aksjomat, w dodatku bez jakiegokolwiek uzasadnienia. Tymczasem można mieć słuszne wątpliwości co do jej prawdziwości. Samo uznanie, że koszty egzekucji mają charakter akcesoryjny do egzekwowanego świadczenia, oparte jest na założeniu, iż powinny być one egzekwowane wyłącznie z egzekwowanym świadczeniem – w tym samym postępowaniu, w którym one powstały¹¹. W ten sposób Sąd Najwyższy powieli wcześniej już omówione

¹¹ Warto zauważyć, iż I. Kunicki stoi na stanowisku, jakoby z art. 770 zd. 2 k.p.c. wynikać miał nakaz ściągnięcia kosztów egzekucji wraz z egzekwowanym roszczeniem, który oznaczać ma, że „nie można ich ściągać samodzielnie odrębnie od należności głównej”. Zob. I. Kunicki, *op. cit.*, s. 228. Wydaje się, że pogląd przedstawiony przez tego autora na gruncie art. 770 zd. 2 k.p.c. jest zbyt daleko idący. Z treści tego przepisu wydaje się raczej wynikać, że po prostu dopuszczalne jest bieżące potrącanie kosztów egzekucji z egzekwowanych kwot, bez konieczności ich odrębnego egzekwowania. Za takim rozumieniem tej regulacji przemawiają choćby względy pragmatyczne.

Zbliżony do opinii I. Kunickiego pogląd, zgodnie z którym niedopuszczalne jest „w zasadzie prowadzenie egzekucji wyłącznie w celu uzyskania kosztów egzekucji”, prezentuje A. Marciniak. Autor ten argumentuje, że zakaz taki wynika przede wszystkim z art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c., według którego postępowanie umarza się w całości lub w części z urzędu, jeżeli jest oczywiste, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych. Por. A. Marciniak, *Opłaty egzekucyjne. Dwie uwagi de lege ferenda*, PPE 2017, nr 7, s. 11.

Za dopuszczalnością prowadzenia przez komornika odrębnej egzekucji należnych mu kosztów opowiadali się z kolei: M. Brulińska [w:] *Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej*, pod red. J. Gołaczyńskiego, Warszawa 2008, s. 63 oraz J. Świeczkowski, *Dopuszczalność prowadzenia egzekucji kosztów postępowania przez komornika, który koszty te ustalił*, Iustitia 2012, nr 3, s. 139 i n.

błędne koło w argumentacji. Można bowiem na gruncie Kodeksu postępowania cywilnego przekonująco bronić odmiennego poglądu, zgodnie z którym po zakończeniu postępowania egzekucyjnego niewyegzekwowane koszty egzekucyjne nabierają charakteru samoistnego. Na możliwość przyjęcia takiej argumentacji wskazywał nie tylko SN (w uchwale w sprawie o sygn. III CZP 1/13), lecz również za tezę taką przemawia treść przepisu art. 770¹ k.p.c., zgodnie z którym „prawomocne postanowienie komornika w przedmiocie kosztów podlega wykonaniu bez potrzeby zaopatrywania go w klauzulę wykonalności”. Skoro sam ustawodawca dostrzegł możliwość innego niż poprzez „ściągnięcie” (o którym mowa w art. 770 zd. 2 k.p.c. i art. 49 ust. 1a u.k.s.e.) sposobu egzekwowania kosztów egzekucji (ściągnięcie nie wymaga bowiem wydawania wcześniejszych postanowień), to Sąd Najwyższy powinien w pierwszej kolejności rozważyć, jaka jest rzeczywista relacja między tymi dwoma sposobami uzyskiwania kosztów egzekucji i czy nie są one aby potraktowane przez ustawodawcę w sposób równoważny? Z treści uzasadnienia komentowanej uchwały można odnieść wrażenie, że SN w ogóle nie dostrzegł przepisu art. 770¹ k.p.c., choć stanowił on główne źródło problemu powstałego w zaprezentowanym stanie faktycznym.

Niewątpliwie błędna jest również przesłanka opisana wyżej jako trzecia. Twierdzenie, jakoby „uprzywilejowanie kosztów postępowania egzekucyjnego w planie podziału (...) ustawodawca łączył z efektywnością egzekucji (...), co jest szczególnie eksponowane w art. 49 ust. 1 i 1a u.k.s.e.”, jest bowiem oparte na wybiórczej analizie przepisów u.k.s.e. Podobnie jak w przypadku odnoszącym się do przesłanki określonej wyżej jako druga, tak też i tutaj Sąd Najwyższy nie podjął żadnych działań w kierunku umiejscowienia art. 49 ust. 1 i 1a w ustawie i określenia jego relacji do art. 49 ust. 2 u.k.s.e., będącego podstawą pobierania od dłużnika opłaty stosunkowej w wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Z treści u.k.s.e. nie tylko nie wynika, aby ustawodawca w jakikolwiek sposób traktował ten ostatni rodzaj opłaty stosunkowej jako pośledni lub wtórny. Co więcej, zgodnie z art. 49 ust. 3 u.k.s.e., w celu pobrania tejże opłaty komornik wydaje postanowienie, w którym

wzywa dłużnika do uiszczenia należności z tego tytułu w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, a postanowienie po uprawomocnieniu się podlega wykonaniu w drodze egzekucji bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności¹². Powyższe rozwiązanie jest analogiczne do zawartego w art. 770¹ k.p.c. Oznacza to *ipso facto*, iż stosowanie do tej opłaty przywołanego w uzasadnieniu art. 49 ust. 1a jest wprost wykluczone. Tym samym argument, że możliwość uzyskania wskazanej opłaty ustawodawca wiąże z „efektywnością egzekucji”, okazuje się co najmniej wątpliwy. Nie da się przy tym ukryć, że ustawodawca bardzo poważnie traktuje opłatę pobieraną na podstawie art. 49 ust. 2 i 3, skoro pozwala na wydanie przez komornika tytułu wykonawczego. W dodatku do jego powstania nie jest potrzebna aktywność sądu w postaci nadania klauzuli wykonalności. Oznacza to, że opłata z art. 49 ust. 2 u.k.s.e., która była przedmiotem planu podziału sporządzonego przez komornika w sprawie będącej przedmiotem rozpoznania Sądu Najwyższego, nie była w żaden sposób powiązana z „efektywnością egzekucji”. Ponadto, z uwagi na treść art. 49 ust. 2 u.k.s.e., wysokość tej opłaty jest zawsze odwrotnie proporcjonalna do wyniku egzekucji! Jak się przy tym wydaje, z punktu widzenia ustawodawcy jest rzeczą indyferentną, czy po ustaleniu opłaty stosunkowej w wysokości 5% pozostałego do wyegzekwowania roszczenia w orzeczeniu umarzającym postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela, komornik będzie je kontynuował na własną rzecz. Nie ma też znaczenia, czy komornik w takim wypadku ponownie dokona zajęcia składników majątku dłużnika, czy też zainicjuje kolejną egzekucję, albo przyłączy się z przysługującym mu roszczeniem o zwrot kosztów egzekucji do innego prowadzonego na rzecz tego samego wierzyciela postępowania. Z przytoczonego stanu faktycznego

¹² Warto zauważyć, że w okresie międzywojennym takie rozwiązanie było nie do pomyślenia. J. Korzonek, komentując art. 523 d.k.p.c., zauważa: „Przyznane koszty ulegają ściągnięciu od razu wraz z egzekwowanym roszczeniem, czyli że postanowienie o ich przyznaniu stanowi tytuł egzekucyjny, a trudno przypuścić, by ustawa chciała wyposażyć komornika w moc stwarzania tytułów egzekucyjnych”. Zob. J. Korzonek, *Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Część druga Kodeksu postępowania cywilnego. Tom I*, Kraków 1934, s. 407.

wynika zresztą, że komornik prowadził egzekucję należnych mu kosztów w osobnym postępowaniu. W jego ramach jeszcze 11 marca 2015 r. dokonał zajęcia samochodu dłużnika, a sam wierzyciel złożył wniosek egzekucyjny dopiero 25 marca 2015 r. i pismem z 10 kwietnia 2015 r. oświadczył, że chce uczestniczyć w podziale sumy uzyskanej z egzekucji.

4. Mając na względzie dotychczasowe rozważania, należy uznać, że pozbawione jakichkolwiek podstaw są również dalsze tezy zawarte w uzasadnieniu omawianej uchwały. Trzymając się raz przyjętych założeń o rzekomym powiązaniu możliwości zaspokojenia kosztów egzekucji z jej efektywnością, Sąd Najwyższy stwierdził, że „o przywileju egzekucyjnym nie decyduje stosowana przez ustawodawcę nazwa na określenie kosztów egzekucyjnych należnych wierzycielowi i komornikowi sądowemu, lecz sposób ich egzekwowania, tj. wraz z egzekwowanym na rzecz wierzyciela świadczeniem pieniężnym określonym w tytule wykonawczym”. Powyższe twierdzenie jest błędne z uwagi na fakt, że wiąże instytucję, o której mowa w art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c., wyłącznie z art. 49 ust. 1 i 1a u.k.s.e., mimo że w odniesieniu do roszczeń komornika zastosowanie miał art. 49 ust. 2 i 3 u.k.s.e. Pomija przy tym okoliczność, że w świetle zaprezentowanego stanu faktycznego komornik dysponował tytułem wykonawczym przeciwko dłużnikowi i rejestrując odrębną sprawę, miał status samoistnego wierzyciela. Do sporządzenia planu podziału doszło najprawdopodobniej w wyniku zbiegu egzekucji prowadzonej przez komornika na własną rzecz w celu egzekucji kosztów powstałych w poprzedniej sprawie oraz egzekucji prowadzonej przez bank.

W kontekście powyższych uwag za niezgodne z prawdą należy uznać wyrażone w dalszej części uzasadnienia twierdzenie, że: „Przepisy dotyczące kosztów egzekucyjnych należnych komornikowi są bardziej restrykcyjne od przepisów regulujących koszty postępowania egzekucyjnego należne wierzycielowi. Mianowicie, komornik może je pobierać proporcjonalnie do **wyegzekwowanego świadczenia** [podkr. autora], czyli jeśli nie wyegzekwuje świadczenia w jakiegokolwiek części, to nie jest uprawniony do ściągnięcia opłaty stosunkowej. Natomiast w odniesieniu

do wierzyciela może się zdarzyć, że wyegzekwowana kwota, ze względu na jej wysokość, zostanie w całości zaliczona na poczet poniesionych przez niego kosztów egzekucyjnych (art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c.)”. Wskazana teza opiera się na ujawnionym już wcześniej pomyleniu rozwiązań zawartych w art. 49 ust. 2 i 3 u.k.s.e. z tymi zawartymi w art. 49 ust. 1 u.k.s.e. Siłą rzeczy bowiem, opłata należna na podstawie art. 49 ust. 2 u.k.s.e. nie tylko nie jest w żaden sposób uzależniona od wysokości wyegzekwowanego świadczenia, lecz jest odwrotnie proporcjonalna do wyniku egzekucji. Nie może zatem być pobierana proporcjonalnie do wyegzekwowanego świadczenia. Nie podlega też ściągnięciu. Całkowicie nietrafny jest więc argument zawarty w trzecim zdaniu, który ma się odnosić *a contrario* do art. 49 ust. 1a u.k.s.e. Raz jeszcze należy bowiem stanowczo zaznaczyć, że ust. 1a nie ma zastosowania do opłat, o których mowa w art. 49 ust. 2. u.k.s.e.

5. Okoliczność, że egzekucję opłaty pobieranej na podstawie art. 49 ust. 2 i 3 u.k.s.e. komornik prowadzi na podstawie odrębnego tytułu wykonawczego, dostrzeżona została jedynie w ostatnim akapicie uzasadnienia omawianej uchwały. Sąd Najwyższy zdaje się przy tym nie zauważać, że konkluzja ta ostatecznie podważa wszystkie wcześniejsze rozważania, odwołujące się do niemającego zastosowania w omawianej sprawie art. 49 ust. 1 i 1a u.k.s.e. Ponadto Sąd doszedł do kolejnych wniosków, które wydają się stać w sprzeczności z treścią przepisów określających zasady egzekwowania kosztów egzekucyjnych. W uzasadnieniu bowiem zauważono, że skoro egzekucja kosztów należnych komornikowi prowadzona jest na podstawie tytułu innego niż ten będący podstawą wszczęcia postępowania egzekucyjnego, w którym te koszty powstały, to „odpada uzasadnienie dla uprzywilejowanego traktowania kosztów postępowania egzekucyjnego, których poniesienie, z perspektywy nowego postępowania, nie przyczyniło się do uzyskania sumy podlegającej podziałowi”.

Takie ujęcie sprawy stanowi pośrednie zanegowanie sensu regulacji zawartych w art. 49 ust. 2 i 3 u.k.s.e. Pomija przy tym przytoczoną już wyżej okoliczność, że ustawodawca sam uznał, iż postanowienie o pobraniu

opłaty, o której mowa w art. 49 ust. 2 u.k.s.e., zasługuje na to, aby stać się tytułem wykonawczym bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności. Z przedstawionego w uzasadnieniu wyводу nie wynika też, dlaczego przez sam fakt dochodzenia powstałych wcześniej kosztów egzekucji w odrębnym postępowaniu miałyby „odpadać uzasadnienie dla uprzywilejowania tych kosztów”. Nie wiadomo również, na jakiej aksjologii konkluzja taka została oparta.

Postępowanie egzekucyjne zmierza do przymusowego zaspokojenia wierzyciela, wobec którego dłużnik nie wykonał dobrowolnie ciężącego na nim zobowiązania, mimo że upłynął termin do spełnienia świadczenia, a świadczenie to zostało stwierdzone tytułem egzekucyjnym. Mamy więc w większości przypadków do czynienia z sytuacją, w której mimo prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd dłużnik nadal uchyla się od spełnienia ciężącego na nim obowiązku. Wierzyciel, dochodząc swoich należności, zasługuje zatem na szczególną ochronę ze strony państwa, która jest realizowana właśnie poprzez przymus egzekucyjny. Nie bez znaczenia jest również okoliczność, że samo postępowanie egzekucyjne jest traktowane w orzecznictwie Trybunału w Strasburgu jako element prawa do sądu¹³. Skoro wierzyciel jest już dostatecznie pokrzywdzony przez sam fakt, że przysługujące mu świadczenie nie zostało spełnione w terminie, tym bardziej nie ma uzasadnienia dla narażania go na dalsze straty w postaci wyłożonych, a nie zaspokojonych w postępowaniu kosztów egzekucji. Okoliczność ta sama w sobie przemawia za tym, aby koszty te korzystały z przewidzianego w art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. pierwszeństwa, niezależnie od tego, w którym postępowaniu dojdzie do ich zaspokojenia. Z kolei w odniesieniu do komornika należy wskazać, że jest on funkcjonariuszem publicznym, powołanym do egzekucji tytułów wykonawczych w imieniu państwa, a za podejmowane czynności

¹³ Tak wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu w składzie Wielkiej Izby w sprawie Immobiliare Saffi przeciwko Włochom z dnia 28 lipca 1999 r., nr 22774/93, niepubl., Lex nr 76968. Por. też wyrok ETPC z dnia 19 marca 1997 r. w sprawie Hornsby przeciwko Grecji, nr 18357/91, niepubl., Lex nr 79713.

należy mu się wynagrodzenie¹⁴. Komornik nie może przy tym odmówić przyjęcia sprawy (art. 8 ust. 4 u.k.s.e.). Skoro podjął konkretne czynności i poniósł w związku z tym określone wydatki, to brakuje podstaw, aby koszty te miały obciążać jego, a nie dłużnika, odmawiającego spełnienia świadczenia nawet na tym etapie. Elementem przyznanej przez państwo ochrony jest objęcie należności przypadających komornikowi kategorią „kosztów egzekucyjnych”, a co za tym idzie – pierwszeństwem wynikającym z art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c. Przez sam fakt, że komornikowi nie udało się wyegzekwować należnych mu kosztów w postępowaniu, w którym one powstały, należności te nie zmieniają swojego charakteru. Nadal pozostają one niezaspokojone przez nierzetelnego dłużnika zobowiązaniem pozostającym w związku z prowadzoną egzekucją, a tym samym powinny zostać zaspokojone w pierwszej kolejności.

W szczególności mogą mieć miejsce sytuacje, czego Sąd Najwyższy w ogóle nie wziął pod uwagę, w których egzekucja przez komornika należnych mu opłat nie będzie możliwa w sprawie, w której powstały. Dotyczyć to może chociażby przypadku, w którym komornik przeprowadził przeciwko dłużnikowi egzekucję świadczeń niepieniężnych i nie uzyskał należnej mu w związku z tym opłaty. W takiej sytuacji może się zdarzyć, że prowadzenie egzekucji z majątku dłużnika w tej samej sprawie nie będzie dopuszczalne, np. ze względu na fakt, że egzekucję świadczeń pieniężnych prowadzi inny właściwy rzeczowo komornik, albo gdy jedynym majątkiem dłużnika jest nieruchomości położona poza rewirem komornika, który prowadził egzekucję świadczeń niepieniężnych.

¹⁴ Okoliczność tę podkreślał Trybunał Konstytucyjny, zwłaszcza w wyroku z dnia 3 grudnia 2003 r. (K 5/02, Dz.U. z 2003 r. Nr 212, poz. 2077, OTK ZU 2003/9/98), jakkolwiek stanął na stanowisku, że nie każde postępowanie musi się „bilansować” i w niektórych sytuacjach komornik zmuszony będzie finansować koszty bezskutecznych egzekucji z opłat uzyskiwanych w innych sprawach. Odejście od tej zasady nastąpiło w ustawie z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. z 2018 r., poz. 770), która wejdzie w życie 1 stycznia 2019 r. W nowym stanie prawnym przyjęta zostanie zasada, że w każdej prowadzonej sprawie komornik powinien uzyskać przychód, który chociaż w minimalnym stopniu pozwoli pokryć koszty prowadzonego postępowania.

6. W kontekście powyższego należy uznać, że zasadniczą wadą argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu uchwały podjętej w sprawie o sygn. III CZP 98/17 jest jej wybiórczość. O ile bowiem sama teza zawarta w uchwale odnosi się do należnych komornikowi kosztów egzekucji, o tyle już rozważania ukierunkowane są wyłącznie na funkcję i cel pobieranych przez komornika opłat egzekucyjnych. Tymczasem na dochodzone przez komornika koszty egzekucyjne mogą się składać nie tylko opłaty egzekucyjne, lecz również wyłożone i nieznajdujące pokrycia w zaliczkach wierzyciela wydatki. W uzasadnieniu komentowanej uchwały próżno szukać choćby jednego argumentu, który przemawiałby za tym, aby komornik nie korzystał z pierwszeństwa zaspokojenia poniesionych wydatków na równi z wierzycielem. Skoro bowiem Sąd Najwyższy i tak udzielił odpowiedzi w zakresie węższym, niż wynikało to z literalnej treści pytania, to należy się zastanowić, dlaczego nie poszedł o krok dalej i nie ograniczył sentencji wyłącznie do problematyki opłat komorniczych, stanowiących *de facto* wynagrodzenie komornika. Skład Sądu Najwyższego, rozpoznający sprawę o sygn. III CZP 98/17, nie ujawnił też w żaden sposób swojego poglądu dotyczącego zagadnienia, czy również wierzycielowi przysługuje prawo domagania się kosztów egzekucji poniesionych w poprzednich postępowaniach egzekucyjnych z pierwszeństwem przed innymi należnościami. Tym bardziej byłoby to pożądane, że w uzasadnieniu omawianej uchwały zwrócono uwagę, iż właśnie w uchwale podjętej w sprawie o sygn. III CZP 1/13 i postanowieniu w sprawie o sygn. III CZP 81/06 przedstawiono dwa rozbieżne stanowiska w tym zakresie.

7. Na koniec należy wskazać, że niezależnie od ewidentnych braków w zakresie uzasadnienia przyjętego stanowiska, w omawianej sprawie Sąd Najwyższy prawdopodobnie kierował się swoistym poczuciem sprawiedliwości, dążąc do tego, aby wierzyciel, któremu na zajętej ruchomości przysługiwało prawo zastawu rejestrowego, mógł się zaspokoić z tegoż przedmiotu. Jednak w zaistniałym stanie faktycznym trafność dokonanej oceny i dobór wartości preferowanych przez skład Sądu Najwyższego również może budzić wątpliwości.

Jak bowiem wynika ze skąpych informacji dotyczących stanu faktycznego w sprawie, pierwsze z postępowań prowadzone było przez bank, który ze znanych sobie przyczyn cofnął wniosek egzekucyjny, co spowodowało umorzenie postępowania. Mając na uwadze jedną z głównych zasad postępowania egzekucyjnego, jaką jest zasada dyspozycyjności¹⁵, należy pamiętać, że decyzja o cofnięciu wniosku egzekucyjnego jest prawem wierzyciela. Z drugiej strony jednak warto mieć świadomość, że arbitralne cofnięcie wniosku egzekucyjnego, w sytuacji gdy istnieją widoki na wyegzekwowanie świadczenia objętego tytułem wykonawczym, wiąże się z obciążeniem dłużnika opłatą z art. 49 ust. 2 u.k.s.e., co stanowi dla niego znaczną dolegliwość. Najwyraźniej bank się na to godził. Zważywszy na fakt, iż w omawianej sprawie cała suma uzyskana ze sprzedaży samochodu Jeep Grand Cherokee przeznaczona została pierwotnie na pokrycie opłaty należnej komornikowi, można się domyślać, że opłata ta nie była niska. Jest prawdopodobne, że bank nie wnosił o miarkowanie tej opłaty po jej ustaleniu (choć mógł liczyć się z tym, że ograniczy ona jego prawo do zaspokojenia się z majątku dłużnika). W takiej sytuacji, wobec niemal niezwłocznego wszczęcia przez komornika postępowania o egzekucję należnej mu opłaty na mocy powstałego w wyniku umorzenia poprzedniego postępowania tytułu wykonawczego, trudno znaleźć podstawy, aby odmawiać komornikowi prawa do zaspokojenia. Wydaje się też, że brakuje w takiej sytuacji uzasadnienia dla przedkładania interesów banku jako zastawnika nad interesy komornika, skoro to sam bank, jako podmiot profesjonalny, swoim lekkomyślnym postępowaniem doprowadził do powstania rzeczowej opłaty. W przeciwnym razie opłata wyniosłaby 15% wyegzekwowanego świadczenia (art. 49 ust. 1), nie zaś 5% świadczenia pozostałego do wyegzekwowania (art. 49 ust. 2 u.k.s.e.). Można się jedynie domyślać, że

¹⁵ W. Berutowicz, *Zasada dyspozycyjności w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1957; Z. Resich, *Zasada kontradiktoryjności i dyspozycyjności*, PiP 1957, nr 7–8, s. 56–69; E. Wengerek, *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1970, s. 46–51; K. Korzan, *Sądowe postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1986, s. 122–125.

druga z wartości była znacznie wyższa. Wobec szybkiego ponownego wszczęcia egzekucji przeciwko temu samemu dłużnikowi przez bank, mogły nawet zachodzić podstawy do uznania, że koszty tej egzekucji nie są w pewnym zakresie (np. koszty zastępstwa prawnego) celowe.

8. Z podanych wyżej przyczyn należy zdecydowanie krytycznie ocenić głosowaną uchwałę. Z uwagi na jej potencjalnie szkodliwe konsekwencje dla funkcjonowania systemu egzekucji sądowej, można jedynie wyrazić oczekiwanie, że zaprezentowana w niej teza nie przyjmie się w praktyce egzekucyjnej, a Sąd Najwyższy w poszerzonym składzie zajmie bardziej wyważone stanowisko. Istnieje bowiem szereg poważnych argumentów, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, mówiących, aby nie traktować różnie kosztów egzekucyjnych dochodzonych przez komorników na własną rzecz i kosztów należnych wierzycielom – niezależnie od momentu ich poniesienia oraz kategorii (opłaty, wydatki). Omawiana uchwała została bowiem podjęta wbrew literalnej treści art. 1025 § 1 pkt 1 k.p.c., przy jednoczesnym braku dostatecznego uzasadnienia systemowego, jak i aksjologicznego dla tak podjętej decyzji.

W NUMERZE PPE 1/2018:

ARTYKUŁY

- 7 **Egzekucja z udziału małżonka w składnikach majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej**
Enforcement Against a Spouse's Share in Common Property Assets after Statutory Joint Property of Spouses Ceases to Exist
dr hab. Grzegorz Wolak, wiceprezes i przewodniczący V Wydziału Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Stalowej Woli, adiunkt w Katedrze Prawa Prywatnego Wydziału Zamiejscowego Prawa i Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli
- 39 **Czy otwarcie i przeszukanie mieszkania dłużnika przez komornika na podstawie art. 814 § 1 zd. 1 k.p.c. spełnia wymogi art. 50 Konstytucji RP?**
Does opening and search of a debtor's apartment by a judicial officer as provided for in the first sentence of Art. 814 § 1 meet the requirements of Art. 50 of the Polish Constitution?
Arkadiusz Brodziak, doktorant w Katedrze Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Śląskiego
- 73 **Biegły w postępowaniu egzekucyjnym (część druga). Zagadnienia szczegółowe**
Court Expert in Enforcement Proceedings (Part Two). Detailed Issues
Joanna Lipińska, doktorantka w Katedrze Postępowania Cywilnego II WPiA Uniwersytetu Łódzkiego
- 99 **Wykreślenie wpisów hipotecznych powstałych po udzieleniu przybicia, a przed przysądzeniem własności nieruchomości nabytej w toku postępowania egzekucyjnego**
Removal of Mortgage Entries Which Were Created after Award of a Bid and Before Transfer of Ownership of an Immovable Property Acquired in the Course of Court Enforcement Proceedings
Dariusz Budnik, adwokat
Łukasz Kamiński, doktorant w Katedrze Prawa Cywilnego WPiA Uniwersytetu Gdańskiego, radca prawny

W NUMERZE PPE 2/2018:

ARTYKUŁY

- 5 Zająęcie zamienne w germańskich systemach prawnych**
A Convertible Seizure in the German Law Systems
*dr Maciej Muliński, adiunkt w Katedrze Postępowania
Cywilnego I WPiA Uniwersytetu Łódzkiego*
- 29 Biegły w postępowaniu egzekucyjnym (część trzecia).
Zagadnienia szczegółowe, oszacowanie
nieruchomości i statku morskiego**
Court Expert in Enforcement Proceedings (Part Three).
Specific Issues, Appraisal of Immovable Property and of a Sea Vessel
*Joanna Lipińska, doktorantka w Katedrze Postępowania
Cywilnego II WPiA Uniwersytetu Łódzkiego*
- 53 Konsekwencje uchwały Sądu Najwyższego
z 26 października 2016 r., III CZP 56/16,
dla postępowań egzekucyjnych z udziałem banków**
Consequences of the Supreme Court's Resolution
Dated 26th of October 2016, III CZP 56/16,
Regarding Enforcement Proceeding Affecting Banks
*Artur Grajewski, wiceprezes Sądu Rejonowego
dla miasta Warszawy w Warszawie
Małgorzata Żmijewska, aplikantka aplikacji sędziowskiej
w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury*
- 65 Czynności przygotowawcze
do opisu i oszacowania wartości nieruchomości
w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym**
Preparatory Actions for Description and Appraisal
of Immovable Property in Administrative Enforcement Proceedings
Tomasz Kwiecień, doradca podatkowy

W NUMERZE PPE 3/2018:

ARTYKUŁY

- 5 **W kwestii dopuszczalności zastosowania przy egzekucji z rachunku bankowego ograniczeń egzekucji z innych wierzytelności pieniężnych**
Admissibility of Applying Limitations of Enforcement Against Other Receivables During the Procedure of Enforcement Against a Bank Account
dr hab. prof. UŁ Ireneusz Kunicki, Katedra Postępowania Cywilnego II WPiA Uniwersytetu Łódzkiego
- 23 **Pojęcie bezskuteczności egzekucji i jej znaczenie na gruncie norm prawa materialnego w praktyce sądowej**
The Notion of Ineffective Enforcement and its Importance in the Context of Material Law Regulations in Jurisprudence
Urszula Moszczyńska, doktorantka w Zakładzie Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- 49 **Uwagi na gruncie uchwały Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 6 listopada 2007 r. (III CZP 93/07). Część pierwsza**
Comments Based on the Resolution of the Supreme Court with a Set of 7 Judges, Dated 6th of November 2007 (ref no III CZP 93/07). Part One
Maciej Klonowski, sędzia Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku, delegowany do pełnienia obowiązków w Ministerstwie Sprawiedliwości (Wydział ds. komorników sądowych)
- 77 **O kontynuowaniu egzekucji przez komorników na podstawie odpisów administracyjnych tytułów wykonawczych po 8 września 2016 r.**
On the Continuance of Enforcement by Judicial Officers on the Grounds of Administrative Transcripts of Enforcement Titles, after 8th of September 2016
Adam Andruszkiewicz, doktorant w Katedrze Prawa Cywilnego WPiA Uniwersytetu Warszawskiego

W NUMERZE PPE 4/2018:

ARTYKUŁY

- 5 Skutki proceduralne awarii systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie cywilne**
Procedural Effects of a Fault of an ICT System
Supporting Civil Procedure

*dr hab. prof. UŁ Ireneusz Kunicki, Katedra Postępowania
Cywilnego II WPiA Uniwersytetu Łódzkiego*

- 31 O legitymacji rady izby komorniczej w postępowaniu administracyjnym w sprawie powołania na wolne stanowisko komornika sądowego**
On Legitimacy of Judicial Officers Chamber Council
in Administrative Procedure Concerning Appointment
of a Judicial Officer to a Vacant Position
*Dominika Branicka, doktorantka w Katedrze Prawa
Cywilnego i Międzynarodowego Obrotu Gospodarczego
WPiA Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
dr Tomasz Brzezicki, adiunkt w Katedrze Prawa Administracyjnego
WPiA Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*

- 47 Funkcje opłaty stosunkowej od świadczeń wyegzekwowanych – postulaty *de lege ferenda***
The Functions of the Proportional Fee from
Enforced Payments – *de Lege Ferenda* Postulates
*Janusz Nowak, doktorant w Katedrze Prawa Ustrojowego
Porównawczego WPiA Uniwersytetu Jagiellońskiego,
asesor komorniczy*

- 65 Uwagi na gruncie uchwały Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 6 listopada 2007 r. (III CZP 93/07). Część druga**
Comments Based on the Resolution
of the Supreme Court with a Set of 7 Judges,
Dated 6th of November 2007 (III CZP 93/07). Part Two
*Maciej Klonowski, sędzia Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ
w Gdańsku, delegowany do pełnienia obowiązków w Ministerstwie
Sprawiedliwości (Wydział ds. komorników sądowych)*

W NUMERZE PPE 5/2018:

ARTYKUŁY

- 5 Skutki zajęcia udziałów w spółce z o.o. w postępowaniu egzekucyjnym a możliwość wykonywania uprawnień korporacyjnych przez wierzyciela oraz dłużnika**
Results of Attachment of Shares in a Limited Company (sp. z o.o.) in Enforcement Proceedings and the Ability to Execute Corporate Rights by a Creditor or Debtor
Sławomir Bielski, doktorant w Katedrze Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Śląskiego
- 29 Pełnomocnictwo procesowe a system teleinformatyczny obsługujący elektroniczne postępowanie upominawcze**
Power of Attorney in Relation to ICT System Serving the Purpose of Electronic Writ-of-payment Proceedings
Artur Pytel, doktorant w Katedrze Prawa Samorządu Terytorialnego WPiA Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
- 55 Konstytucyjność rozszerzenia kompetencji referendarza sądowego w postępowaniu egzekucyjnym**
Constitutionality of the Extension of the Jurisdiction of the Court Clerk in Execution Proceedings
Szymon Śniady, aplikant sędziowski w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie

OPINIE

- 73 Prawne podstawy pobierania opłaty stosunkowej na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji po wejściu w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 czerwca 2017 r., P 63/14**
Legal Basis for Charging Proportional Fee under Art. 49 Paragraph 1 of the Act on Judicial Enforcement Officers and Enforcement Proceedings, after the Judgement of the Constitutional Tribunal Dated 28th of June 2017, P 63/14, Came into Force
prof. zw. dr hab. Mariusz Jabłoński, kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego WPAiE Uniwersytetu Wrocławskiego

W NUMERZE PPE 6/2018:

ARTYKUŁY

- 7 Nabycie własności rzeczy od obowiązanego w postępowaniu zabezpieczającym**
Acquisition of Ownership of a Property from the Obligor in Security or Injunction Proceedings
dr Przemysław Wołowski, referendarz sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa
- 23 Zawieszenie postępowania egzekucyjnego na wniosek w świetle zasady dyspozycyjności**
Stay of Enforcement Proceedings Upon a Request in the Light of the Principle of Disposition
Beata Sadowska, doktorantka w Katedrze Postępowania Cywilnego II WPiA Uniwersytetu Łódzkiego
- 45 Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów**
Actions Taken Against Maintenance Allowance Debtors based on the Act Dated 7th of September 2007 on Aid to Persons Entitled to Maintenance Allowance
Sławomira Kotas, asystent w Katedrze Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

SPRAWOZDANIA

- 65 Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Komornicy sądowi i egzekucja według projektowanych zmian ustawowych” – Białystok, 23 marca 2018 r.**
Report on the Polish Scientific Conference ‘Court Judicial Officers and Enforcement Proceedings According to the Planned Amendments in the Regulations’ – Dated 23rd of March 2018, Białystok
Joanna Stempień, doktorantka w Katedrze Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Gdańskiego, asesor komorniczy

W NUMERZE PPE 7/2018:

ARTYKUŁY

- 5 Przepięstwo udaremnienia egzekucji z punktu
widzenia dorobku orzecznictwa sadowego**
The Offense of Enforcement Frustration
from the Point of View of Case Law
*dr hab. Zygmunt Kukuła, pracownik naukowy Wyższej Szkoły
Administracji w Bielsku-Białej, funkcjonariusz Policji w Bielsku-Białej*
- 31 Charakter prawny powództw służących obronie
przed egzekucją uregulowanych
w Kodeksie karnym wykonawczym**
Legal Nature of Adverse Actions to Enforcement
Regulated by the Executive Penal Code
*Michał Szulczewski, doktorant w Katedrze Postępowania
Cywilnego II WPiA Uniwersytetu Łódzkiego*
- 49 Obowiązki sądowego i administracyjnego
organu egzekucyjnego w postępowaniu o wpis
do księgi wieczystej w egzekucji z nieruchomości**
Duties of a Court and Administrative Enforcement Officer
in the Proceedings of an Entry into Land and Mortgage
Register in Enforcement against Immovable Property
Tomasz Kwiecień, doradca podatkowy

GLOSZY

- 77 Kognicja sądu w postępowaniu klauzulowym
z art. 788 k.p.c. Glosa do uchwały Sądu Najwyższego
z dnia 13 maja 2015 r., III CZP 15/15**
The Jurisdiction of the Court in the Enforceability Clause's
Proceedings Regulated in Article 788 of Civil Procedure Code.
Comment to the Supreme Court Resolution
Dated 13th of May 2015, III CZP 15/15
*Przemysław Jadłowski, uczestnik seminarium magisterskiego
na WPiA Uniwersytetu Jagiellońskiego*

W NUMERZE PPE 8/2018:

ARTYKUŁY

- 7 Dopuszczalność zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności**
Admissibility of Appeal Against Writ of Enforcement on the Basis of a Decision of a Second Instance Court
dr Aneta Łazarska, Sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie, adiunkt w Katedrze Prawa Cywilnego WPiA Uczelni Łazarskiego
- 25 Wszczęcie sądowego postępowania egzekucyjnego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego**
Initiation of Enforcement Proceedings Via the ICT System
dr Aleksandra Klich, adiunkt w Katedrze Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Szczecińskiego
- 49 Egzekucja sądowa z nieruchomości rolnej**
Judicial Enforcement of Agricultural Property
Joanna Stempień, doktorantka w Katedrze Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Gdańskiego, asesor komorniczy Przemysław Biernacki, notariusz
- 73 Ograniczenia egzekucji z przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne (art. 830 k.p.c.)**
Limitation of Enforcement Against Items Owned by a Farmer Running an Agricultural Farm
Aleksander Nowak, doktorant w Zakładzie Postępowania Cywilnego WPiA UAM w Poznaniu

W NUMERZE PPE 9/2018:

ARTYKUŁY

- 7 **Zakres obowiązywania art. 759 § 2 k.p.c. w odniesieniu do prawomocnych postanowień komornika kończących postępowanie egzekucyjne**
The Scope of Applicability of Art. 759 § 2 k.p.c. (Civil Procedure Code) with Reference to Legally Binding Decisions of a Judicial Officer Ending Enforcement Proceedings
Adam Andruszkiewicz, doktorant w Katedrze Prawa Cywilnego WPiA Uniwersytetu Warszawskiego
- 27 **Informatyzacja akt komorniczych – przegląd najistotniejszych zagadnień z punktu widzenia komornika sądowego, stron i uczestników postępowania, oraz ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników**
Electronic Enforcement Proceedings Files-Overview of the Most Important Issues from the Point of View of a Judicial Officer, Parties, and Participants to the Proceedings, and their Statutory Representatives and Attorneys
Artur Pytel, doktorant w Katedrze Prawa Samorządu Terytorialnego WPiA Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
- 67 **Zakładanie i udostępnianie konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie sądowe**
Setting up and Making Accounts Available in the ICT system Used in Court Proceedings
Edyta Bryzgalska, sędzia Sądu Rejonowego w Koninie

GLOSY

- 79 **Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2016 r. (III CZP 56/16, OSNC 2017/6/68)**
The Gloss to the Supreme Court Judgement Dated 26th of October 2016 (III CZP 56/16, OSNC 2017/6/68)
dr Marcin Uliasz, sędzia Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie

SPRAWOZDANIA

- 93 **Sprawozdanie z uroczystości wręczenia Księgi
jubileuszowej Profesorowi Kazimierzowi Lubińskiemu**
Report from the Ceremony of Presenting the Jubilee Book
to Professor Kazimierz Lubiński
dr Grzegorz Sikorski, adwokat

W NUMERZE PPE 10/2018:

ARTYKUŁY

- 7 Powołanie przez komornika sądowego inspektora ochrony danych**
Appointment of a Data Protection Officer by a Judicial Officer
prof. zw. dr hab. Mariusz Jabłoński, kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego WPAiE Uniwersytetu Wrocławskiego
- 4I Skarga na czynności komornika sądowego w nowej przestrzeni prawnej – zagadnienia wybrane**
Complaint Against Court Bailiff's Actions in the New Legal Space – Selected Issues
dr Joanna Derlatka, Zakład Prawa Cywilnego i Prawa Pracy WPZiA Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach
- 7I Czy można prowadzić egzekucję z wkładu mieszkaniowego?**
Can Enforcement Proceedings Be Carried out from the Housing Contribution?
Mariusz Liskowski, doktorant w Katedrze Prawa Pracy WPiA Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, asesor komorniczy
- 99 Przesłanki oraz minimalne standardy wydania zaświadczenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego**
Prerequisites and Minimum Standards for the Issuance of Certification as a European Enforcement Order
Paulina Lewandowska, doktorantka w Katedrze Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

W NUMERZE PPE 11/2018:

ARTYKUŁY

- 7 **Zabezpieczenie roszczenia a zabezpieczenie udzielane w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości**
Securing Claims versus Security Granted
in the Procedure on Declaring Bankruptcy
prof. zw. dr hab. Sławomir Cieślak, Kierownik Katedry Postępowania Cywilnego I WPiA Uniwersytetu Łódzkiego; profesor zwyczajny w Zakładzie Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Jagiellońskiego
- 23 **Struktura i wielkość kancelarii komorniczych, a skuteczność egzekucji w związku ze zmianami art. 8 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji – część I**
Structure and Size of Enforcement Officers' Offices
and Enforcement Effectiveness with Reference to Amendments
of Art. 8 of the Act on Judicial Enforcement Officers
and Enforcement Proceedings – Part One
Kamil Kazimierczak, sędzia Sądu Rejonowego w Brzezinach
- 43 **Rule of Law and Free Movement of Court Decisions in Globalised Europe**
Praworządność a swobodny przepływ orzeczeń
sądowych w zglobalizowanej Europie
dr Magdalena Konopacka, Katedra Prawa Europejskiego i Komparatystyki Prawniczej WPiA Uniwersytetu Gdańskiego; odbywa staż badawczy w ramach projektu 'Judges under Stress' (JuS) w Katedrze Prawa Prywatnego Uniwersytetu w Oslo
- 83 **O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym na tle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r.**
On Legal Representation Costs in Enforcement Proceedings
Based on the Supreme Court Regulation Dated 13th of April 2017
Adam Andruszkiewicz, komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Mokotowa

W NUMERZE PPE 12/2018:

ARTYKUŁY

- 9 Przychód czy wynagrodzenie prowizyjne,
czyli o problemie intertemporalnym**
Provisions Income or Commission-based
Remuneration – Interim Problem
*dr Marcin Uliasz, sędzia Sądu Rejonowego
Lublin-Zachód w Lublinie*
- 25 Struktura i wielkość kancelarii komorniczych,
a skuteczność egzekucji w związku ze zmianami art. 8
ustawy o komornikach sądowych i egzekucji – część II**
Structure and Size of Enforcement Officers' Offices and Enforcement
Effectiveness with Reference to Amendments of Art. 8 of the Act on
Judicial Enforcement Officers and Enforcement Proceedings – Part Two
Kamil Kazimierczak, sędzia Sądu Rejonowego w Brzezinach
- 45 Egzekucja należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego**
Enforcement of Amounts Paid out from Child Maintenance Fund
*Natalia Kublin, asesor komorniczy; słuchaczka seminarium
doktoranckiego Katedry Postępowania Cywilnego II
WPiA Uniwersytetu Łódzkiego*

GLOSY

- 75 Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2018 r.
(III CZP 98/17)**
Gloss to the Resolution of the Supreme Court of 30 January 2018
(III CZP 98/17)
*Maciej Klonowski, sędzia Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ
w Gdańsku, delegowany do pełnienia obowiązków
w Ministerstwie Sprawiedliwości (Wydział Prawa Cywilnego)*

W NUMERZE SUPLEMENTU 1/2018:

- 7 Pojęcie systemu teleinformatycznego w postępowaniu cywilnym**
dr hab. prof. US Kinga Flaga-Gieruszyńska, Katedra Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Szczecińskiego
- 19 System teleinformatyczny obsługujący postępowanie egzekucyjne – analiza pojęcia**
dr Marcin Uliasz, sędzia Sądu Rejonowego Lubin-Zachód w Lublinie
- 37 Elektroniczny tytuł wykonawczy**
dr Joanna Bodio, adiunkt w Katedrze Postępowania Cywilnego i Międzynarodowego Prawa Handlowego WPiA Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, radca prawny
- 63 Elektroniczna doręczeń i zawiadomień w sądowym postępowaniu egzekucyjnym**
dr hab. prof. US Kinga Flaga-Gieruszyńska, Katedra Postępowania Cywilnego WPiA Uniwersytetu Szczecińskiego
- 81 Wszczęcie postępowania egzekucyjnego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego**
Beata Sadowska, doktorantka w Katedrze Postępowania Cywilnego II WPiA Uniwersytetu Łódzkiego
- 95 Informatyzacja egzekucji sądowej. Doświadczenia polskie i litewskie. Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji, 24 marca 2017 r., Warszawa**
Patryk Dzień, sędzia Sądu Rejonowego w Białymstoku
- 105 Sprzedaż ruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w formie licytacji elektronicznej**
Agnieszka Pyrgies, uczestniczka seminarium magisterskiego na WPAiE Uniwersytetu Wrocławskiego

W NUMERZE SUPLEMENTU 2/2018:

ARTYKUŁY

- 7 **Zawód komornika sądowego wolnym zawodem?**
*prof. dr hab. Kazimierz Lubiński, Katedra Postępowania
Cywilnego WPiA Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*
- 29 **Wykorzystanie w praktyce protokołu stanu
faktycznego sporządzanego przez komornika sądowego**
*prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ, Dyrektor Instytutu
Prawa Cywilnego WPAiE Uniwersytetu Wrocławskiego
dr hab. Izabella Gil prof. UW, Katedra Prawa Cywilnego
i Prawa Prywatnego WPAiE Uniwersytetu Wrocławskiego*
- 55 **Zakres czynności referendarza sądowego
w postępowaniu egzekucyjnym i klauzulowym
po zmianach Kodeksu postępowania cywilnego
dokonanych na mocy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r.**
dr Łukasz Zamojski, sędzia Sądu Rejonowego w Gliwicach
- 81 **Skarga na czynności komornika
– problemy intertemporalne. Uwagi praktyczne**
*Artur Grajewski, sędzia Sądu Rejonowego
dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie*
- 91 **Egzekucja sądowa z jednostek uczestnictwa
w funduszach inwestycyjnych otwartych**
*Patrycja Kosiorek, doktorantka w Katedrze Prawa
Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego
WPiA Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*

- III Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej
przed i po 8 września 2016 r. – porównanie**
*Barbara Guzik, uczestniczka seminarium magisterskiego
na WPAiE Uniwersytetu Wrocławskiego*

GLOSZY

- 125 Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r.
(III CZP 30/14). Kilka uwag na tle ustawy z dnia 10 lipca 2015 r.
o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks
postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw**
*Justyna Serkies, doktorantka w Zakładzie Postępowania Cywilnego
w Instytucie Prawa Cywilnego WPAiE Uniwersytetu Wrocławskiego*

Wszystko, co powinieneś wiedzieć o nowych ustawach!

redakcja naukowa

Andrzej Marciniak

Nie zwlekaj i odwiedź
stronę Wydawnictwa Currenda

www.sklep.currenda.pl

Przegląd Prawa Egzekucyjnego

NR 12/2018

WSPIERAMY PROFESJONALISTÓW

al. Niepodległości 703A
81-853 Sopot

tel.: +48 58 550 38 75
faks: +48 58 712 90 65
e-mail: marketing@currenda.pl
www.currenda.pl/przegląd
www.sklep.currenda.pl

Nakład PPE: 600 egz.

Cena: 69 zł